

Lokalna razvojna strategija LAG-a Sjeverna Bilogora za razdoblje 2023. – 2027.

Ovaj projekt sufinanciran je sredstvima Europske unije Europski fond za ruralni razvoj,
Podmjera 19.1. "Pripremna pomoć" - provedba tipa operacije 19.1.1. „Pripremna pomoć“ u okviru Mjere 19 „LEADER – CLLD“

LAG SJEVERNA BILOGORA

Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.
Udio sufinanciranja 90%EU, 10%RH
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVATA LRS	1
1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a	1
1.1.1. Područje LAG-a	1
Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u	2
Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske	3
Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u	4
1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a	5
1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a	6
1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština.....	6
Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a	7
1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a.....	7
Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a	8
Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a	8
1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a	9
Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a	10
1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a.....	11
Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a	12
1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a	13
Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja	15
Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	15
Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	16
Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	16
Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a	17
Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a	17
Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a	18
Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a	18
Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	19
Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a	20
Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a	21
1.3. Demografske značajke LAG područja	22
Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a	23
Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a	24
2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.	25
3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS	27

3.1. Opis partnerstva	27
Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)	28
Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS Skupština LAG-a Sjeverna Bilogora	29
Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju Upravni odbor LAG-a Sjeverna Bilogora	29
3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS	29
Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS	30
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA	32
4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize	32
Tablica 24: SWOT analiza LAG-a	32
5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS	36
5.1. Prikaz potreba LAG područja	36
Tablica 25: Potrebe LAG područja	38
5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS	40
Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS	40
5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje	44
Tablica 27: Intervencije u LRS	48
Tablica 28: Projekti suradnje	50
Tablica 29: Opis intervencija	50
5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima	63
5.5. Usklađenost LRS sa ZPP	64
Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP	64
6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS	66
6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS	66
Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS	67
6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS	68
Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP	70
7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS	72
7.1. Financijski plan provedbe LRS	72
Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS	72
7.2. Akcijski plan provedbe LRS	73
Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS	73
8. PRILOZI	74
PRILOG 1. POPIS JLS S PRIPADAJUĆIM NASELJIMA I BROJEM STANOVNIKA U NASELJIMA (temeljeno na Popisu stanovništva 2011. i 2021. godine)	75

PRILOG 2. KULTURNO POVIJESNA BAŠTINA NA PODRUČJU LAG-a SJEVERNA BILOGORA	79
PRILOG 3. STANJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE NA PODRUČJU LAG-a SJEVERNA BILOGORA	93
PRILOG 4. USPOREDBA PODATAKA - POPIS STANOVNIŠTVA 2011. i 2021.....	110
PRILOG 5. TIJEK IZRADE LRS-a.....	114
Tablica 1. Anonimna anketa provedena u osmim razredima OŠ LAG područja od 21. travnja 2021. do 5. svibnja 2021. godine.....	114
Tablica 2. Anonimni upitnik u listopadu 2021. godine	120
Tablica 3. Google obrazac – proljeće i ljeto 2022.....	123
Tablica 4. Obrazac projektnih ideja s animacijskih radionica (2022., 2023.)	125
PRILOG 6. POPIS KRATICA	141

Uvod

Lokalna akcijska grupa Sjeverna Bilogora (LAG) osnovana je na temelju „Mikroregije sjeverna Bilogora“, Sporazuma o suradnji pet općina s područja Bjelovarsko-bilogorske županije (Kapela, Severin, Šandrovac, Veliko Trojstvo i Velika Pisanica) koji je nastao kao rezultat partnerstva temeljenog na zajedničkim potrebama, interesima i ciljevima. Sporazum je potpisan 10. travnja 2007. godine. Razvoj poduzetništva, unapređenje poljoprivrede, očuvanje i zaštita okoliša, unapređenje socijalnih i kulturnih uvjeta života strateški su ciljevi uz koje su definirali 12 prioriteta i razradili ukupno 44 plana aktivnosti za projekte čija će realizacija voditi razvoju kojeg žele. U 2008. godini navedenim općinama pridružile su se još četiri: Nova Rača, Rovišće, Veliki Grđevac i Zrinski Topolovac i tako je 15. listopada 2008. godine osnovan LAG. LAG svojim djelovanjem povezuje lokalne razvojne dionike iz tri razvojna sektora: civilnog, gospodarskog i javnog, doprinosi jačanju kapaciteta lokalnih dionika te širenju LEADER/CLLD načela i metodologije u integralnom razvoju područja djelovanja putem međusektorskog povezivanja, jačanja kapaciteta, razmjene znanja, vještina i iskustava. Provodi javno zagovaranje interesa lokalnih dionika, predstavnika javnih i privatnih socioekonomskih interesa. Svrha djelovanja LAG-a je unaprjeđenje kvalitete života u području obuhvata, poticanje interesnih skupina u donošenje odluka na lokalnoj razini, okupljanje i povezivanje dionika koji teže i djeluju u smjeru održivog i ujednačenog razvoja. Područja djelovanja LAG-a odnose se na: održivi razvoj, kulturu i umjetnost, ljudska prava, socijalnu djelatnost, zaštitu zdravlja, zaštitu prirode i okoliša, obrazovanje, znanost i istraživanje, demokratsku kulturu, gospodarstvo i međunarodnu suradnju. Glavna zadaća LAG-a je priprema i izrada lokalnih razvojnih strategija te njihova provedba uz stalno praćenje, vrednovanje postignuća i jačanje kapaciteta dionika. Lokalna razvojna strategija (LRS) LAG-a osnovni je dokument integriranog teritorijalnog razvoja pod vodstvom zajednice (LAG-a) koji se provodi u svrhu ostvarenja cilja 5. Kohezijske politike Europske unije (EU) „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ za programsko razdoblje 2021. - 2027. Svrha LRS je, u ovom programskom razdoblju EU, i provedba programa LEADER/CLLD u okviru Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike EU usmjerena integriranom razvoju ruralnih područja koji vodi lokalna zajednica u razdoblju 2023. - 2027. LRS sadrži osnovne smjernice za realizaciju razvojnih intervencija na lokalnoj razini putem projekata (operacija) koji odgovaraju specifičnim razvojnim potrebama lokalne zajednice i koji, na najbolji način, doprinose integralnom i održivom razvoju područja LAG-a. LRS je izrađen u skladu sa *Strateškim planom Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027.* (SP ZPP), intervencijom 77.06 *Potpore LEADER/CLLD pristupu* te prema *Uputi za izradu intervencija i Obrascu za izradu lokalne razvojne strategije LAG-a za razdoblje 2023.- 2027.*, dokumentima donesenim od strane Ministarstva poljoprivrede. Također, LRS je usklađen s *Planom razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine* kao i drugim relevantnim razvojnim dokumentima nadređene regionalne i nacionalne te europske razine. U pripremi i izradi LRS ključnu ulogu imali su predstavnici dionika javnog, gospodarskog i civilnog sektora. Cijeli proces izrade LRS zasnovan je na participativnom partnerskom pristupu i sedam načela LEADER-a. U provedbi konzultacija sa širokim krugom razvojnih dionika održane su interaktivne radionice, sastanci, okrugli stolovi, konzultacije na kojima su razmijenjene razvojne potrebe područja LAG-a. Za utvrđivanje fokusa intervencija, odnosno njihova obuhvata, provedene su ankete koje su ujedno bile podloge za definiranje razvojnih potreba. Ukupno partnerstvo LAG-a (Skupština) je na sjednici održanoj 1. rujna 2023. godine usvojilo Lokalnu razvojnu strategiju za programsko razdoblje 2023. – 2027.

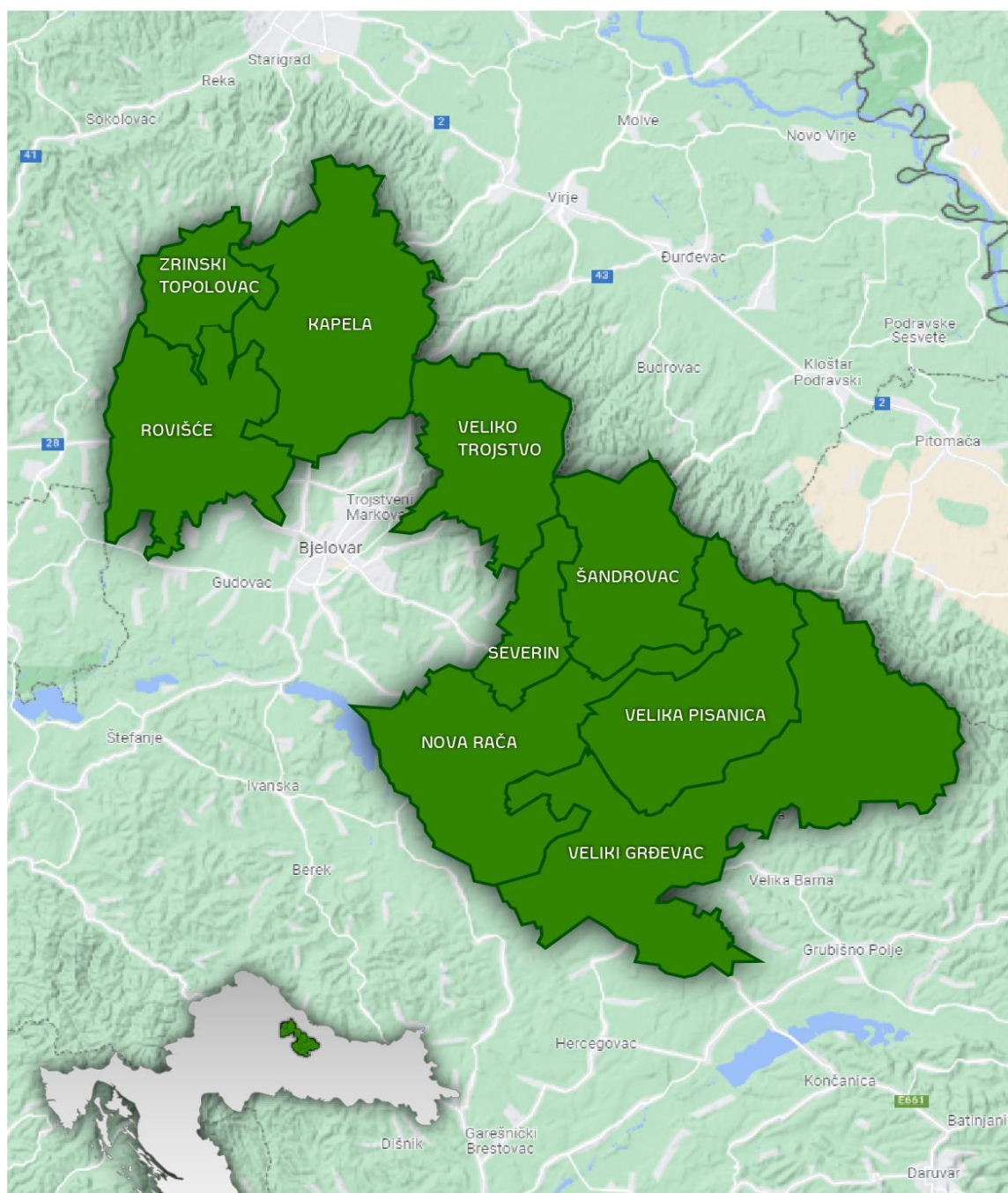
1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS

1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a

1.1.1. Područje LAG-a

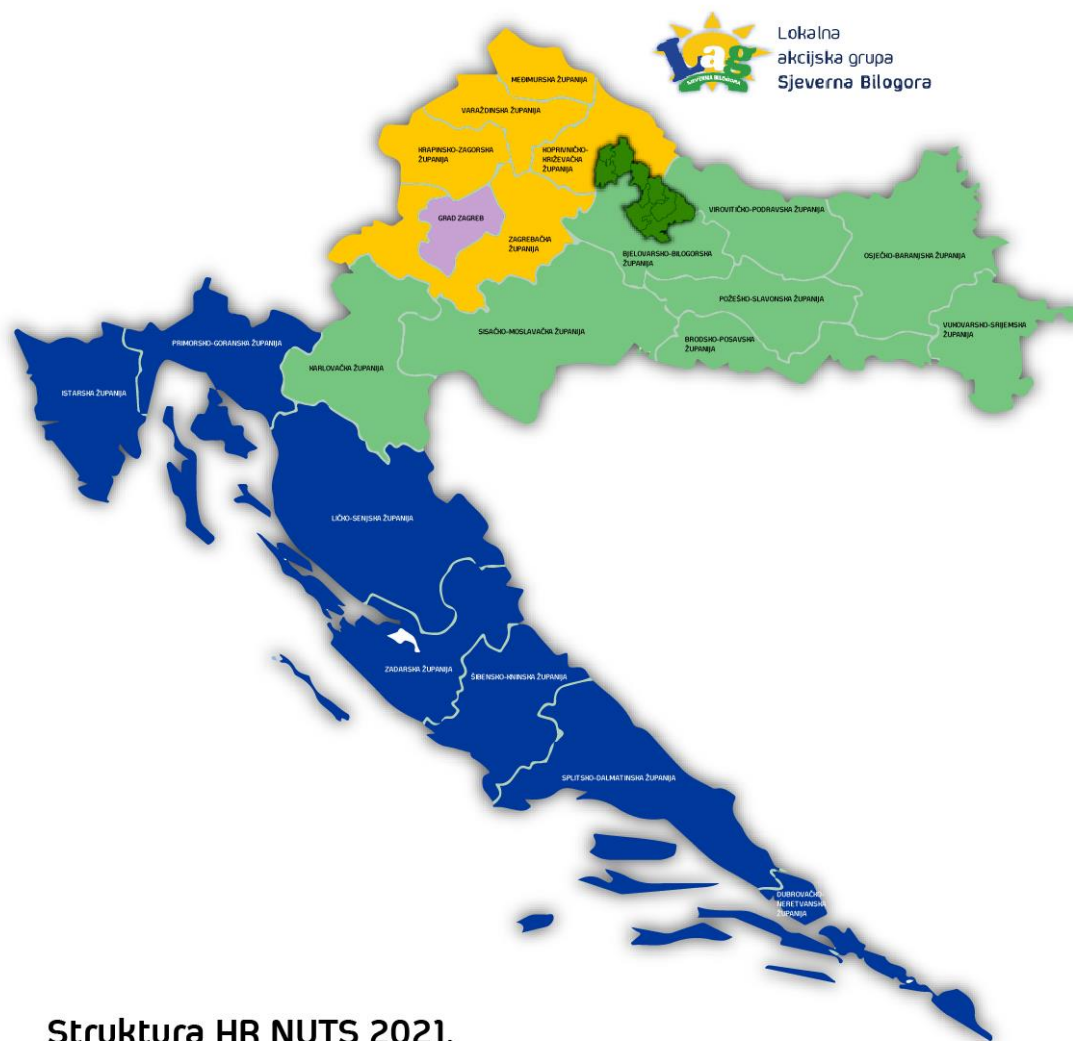
Područje Lokalne akcijske grupe Sjeverna Bilogora (u daljnjem tekstu: LAG) obuhvaća 713,20 km², tj. 27 % područja unutar administrativnih granica Bjelovarsko-bilogorske županije (u daljnjem tekstu: BBŽ) te 1,2 % kopnenog područja Republike Hrvatske. LAG čini objedinjeno područje devet jedinica lokalne samouprave: Kapela, Nova Rača, Rovišće, Severin, Šandrovac, Velika Pisanica, Veliki Grđevac, Veliko Trojstvo i Zrinski Topolovac. **Općina Kapela** (osnovana 1994. godine) nalazi se na sjevernom rubu BBŽ. Pripada skupini općina koje se nalaze u istočnom dijelu grupe županija središnje Hrvatske. Kapela predstavlja granično područje između ravne Podravine na sjeveru i nizinskog područja rijeke Česme na jugu. Općina Kapela obuhvaća 26 naselja. **Općina Nova Rača** (osnovana 1993. godine) smjestila se podno samih obronaka Bilogore, geografski pripada prostoru Panonske megaregije, makroregiji Zavale sjeverozapadne Hrvatske. Općina Nova Rača obuhvaća 13 naselja. **Općina Rovišće** (osnovana 1992. godine) nalazi se u istočnom dijelu grupe županija središnje Hrvatske, najrazvijenijeg područja Hrvatske i ključnog čvorišta europskih i regionalnih prometnih pravaca. Općina Rovišće obuhvaća 12 naselja. **Općina Severin** (osnovana 1997. godine) najmanja je općina po površini i broju stanovnika, a obuhvaća dva naselja. Općina Severin geografski gledano pripada prostoru Panonske i peripanonske megaregije, makroregiji Zavale sjeverozapadne Hrvatske. **Općina Šandrovac** (osnovana 1997. godine) obuhvaća prostor jedne karakteristične geografske cjeline Bilogore, s hrptom Bilogore (sjeverno i sjeverozapadno), podbrđima Bilogore (sjeverno i sjeveroistočno) i dolinama Bedeničke i Kašljevačke (južno). Općina Šandrovac obuhvaća 7 naselja. **Općina Velika Pisanica** (osnovana 1993. godine) na zapadu graniči s općinom Šandrovac, na jugozapadu s općinom Nova Rača, na jugu i istoku s općinom Veliki Grđevac, dok na sjeveru graniči s Virovitičko-podravskom županijom. Općina Velika Pisanica obuhvaća 8 naselja, a zanimljivo je da je mjesto Velika Pisanica dugo čak 13 kilometara. **Općina Veliki Grđevac** (osnovana 1993. godine) na jugu graniči s općinom Hercegovac, na jugozapadu s općinom Velika Trnovitica, na sjeveru s općinom Velika Pisanica, na sjeverozapadu s općinom Nova Rača, na jugoistoku s gradom Grubišnim Poljem i na sjeveroistoku s Virovitičko-podravskom županijom. Općina Veliki Grđevac obuhvaća 11 naselja. **Općina Veliko Trojstvo** (osnovana 1993. godine) nalazi se u sjeveroistočnom dijelu BBŽ, 10 km udaljenom od administrativnog i upravnog središta županije, grada Bjelovara. Općina Veliko Trojstvo obuhvaća 11 naselja. **Općina Zrinski Topolovac** (osnovana 1997. godine) smještena je na sjeveru BBŽ i okružuju ju općine Kapela i Rovišće te Koprivničko-križevačka županija. Općina obuhvaća 3 naselja. Prostor LAG-a nije ujednačenih resursnih značajki. Općina Rovišće ima 81,9 % stanovnika više nego općina Severin. Općina Veliki Grđevac površinom je najveća u LAG-u i veća je za 54,4 % od najmanje općine Severin. Područje LAG-a obuhvaća 93 naselja koja su mala i raštrkana što ograničava ujednačen razvoj prostora LAG-a, ali može biti velika prednost za razvoj poljoprivrede i ruralnog turizma. Poseban značaj prostoru daje Bilogora koja je po svojoj visini najniža hrvatska gora (309 mnv), ali je po svojoj površini među najvećima (1700 km²) i ističe se u prostranoj ravnici sjeverozapadne Hrvatske. Naselja su smještena uglavnom u podnožju i na njenim nižim obroncima. LAG obuhvaća sjeveroistočni rubni dio BBŽ i pripada regiji kontinentalna Hrvatska. Stanovnici područja većinom gravitiraju gradu Bjelovaru kao administrativnom županijskom središtu. Prostor LAG-a nalazi se na ključnim čvorištima europskih i regionalnih prometnih pravaca (Posavskog koridora, te poprečnih koridora Srednja Europa - Jadran i Podunavlje - Jadran) koji je dijelom još uvijek izvan strateških nacionalnih prometnih smjerova.

Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u

Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske

Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (HR_NUTS_2021) NN 125/2019.

Struktura HR NUTS 2021.

- Panonska Hrvatska
- Jadranska Hrvatska
- Grad Zagreb
- Sjeverna Hrvatska

Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u ¹	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS km ²	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km ²)	Broj kućanstava u JLS
KAPELA	2.367	26	2.367	104,15	28	1.023
NOVA RAČA	2.756	13	2.756	93,28	36	1.102
ROVIŠĆE	4.144	12	4.144	78,72	61	1.349
SEVERIN	702	2	702	26,32	33	305
ŠANDROVAC	1.411	7	1.411	62,97	28	585
VELIKA PISANICA	1.313	8	1.313	82,24	21	611
VELIKI GRĐEVAC	2.316	11	2.316	169,62	16	983
VELIKO TROJSTVO	2.379	11	2.379	65,45	41	988
ZRINSKI TOPOLOVAC	747	3	747	30,45	29	260
Ukupno LAG	18.135	93	18.135	713,20	293	7.206
Osobna iskaznica LAG-a						
OIB	36736744335					
Adresa sjedišta	Braće Radić 28, 43226 Veliko Trojstvo					
Adresa podružnica	n/p					
Kontakt telefon	099/325-9442					
Kontakt e-mail	lag.sjeverna.bilogora@gmail.com					
Mrežna stranica	www.lag-sjeverna-bilogora.hr					

Izvor: Državni zavod za statistiku – za osnovni statistički podaci o LAG-u

Izvor: LAG Sjeverna Bilogora – za osobnu iskaznicu LAG-a

¹ Detaljan popis naselja nalazi se u Prilogu 1.

1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a

Klimu karakterizira zemljopisni položaj LAG-a, stoga je to prostor utjecaja kontinentalne klime: niže zimske temperature, srednje količine padalina, znatnija učestalost vjetrova iz sjevernog i sjeveroistočnog kvadranta. Ali i klima se promijenila pod utjecajem klimatskih promjena. Prema Köppenovoj klasifikaciji prostor LAG-a pripada klimi toplo umjerenog kišnog tipa u kojem je srednja temperatura najhladnijeg mjeseca između -10.5°C i 18.8°C . Srednja temperatura najtoplijeg mjeseca iznosi 22.8°C (od 7.9°C do 38.8°C) i ona je porasla za jedan Celzijev stupanj u odnosu na prošlo razdoblje. Padaline su podjednako raspoređene tijekom cijele godine, s tim da manje količine padnu u hladnom dijelu godine. Tijekom godine su izražena dva maksimuma padalina: rano ljeto i kasna jesen, što se označuje oznakom (x). Potpuna definicija klimatskog tipa LAG-a je Cfbwx. Srednja godišnja temperatura zraka je oko 13°C i ona je, u odnosu na prošlo razdoblje, porasla za 3°C , a prosječan broj sunčanih sati iznosi 177. Srednja godišnja količina padalina je između 857 i 1.252 mm. U 2022. godini je bilo 85 dana s jakim vjetrom i 11 dana s olujnim vjetrom. Prosječna godišnja vlaga zraka u LAG-u je oko 74 %. Kišnih dana je u prosjeku 121. Magla se javlja prosječno 46,6 dana u godini, a najčešće u nizinskim dijelovima rijeka i potoka. Prvi mraz na području se može očekivati 12. listopada, a posljednji 18. travnja. Prvi snijeg na tlu može se očekivati 25. studenoga, dok posljednji 24. ožujka. Postojeći sustav obrane od tuče, za koji skrbi DHMZ u skladu je s financijskim i kadrovskim mogućnostima koja su mu na raspolaganju, a obavlja se prizemnim generatorima koji unose srebrov jodid u atmosferu. Međutim, u svjetskoj znanstvenoj zajednici i Svjetskoj meteorološkoj organizaciji postoji jasan i jedinstven stav: ne postoje znanstveno utemeljeni dokazi koji potvrđuju uspješnost i učinkovitost umjetnog djelovanja na konvektivne oblake i sprječavanje tuče.

Reljefno područje LAG-a karakterizira Bilogora koja se prostire na 80 km dužine u smjeru sjeverozapad-jugoistok. Građena je od stare kristalaste jezgre koja je prekrivena tercijskim (pliocenski pjeskoviti lapori i pješčenjaci s ulošcima lignita) i kvartarnim (pleistocenski žuti pijesci i prapor) slojevima. Na sjevernim padinama prostire se širok pojas prapora (tzv. Pijesci), stvoren nanosom sjevernih vjetrova. Najpoznatiji od njih su Đurđevački pijesci. U podnožju ležišta su nafte Šandrovac - Veliko Trojstvo, Severin, zemni plin i lignit koji se u prošlosti iskorištavao. Bilogoru presijecaju ceste koje vode iz Bjelovara u Đurđevac, Virje i Novigrad Podravski te iz Grubišnog Polja u Viroviticu i Špišić Bukovicu. Bilogora se nalazi na prostoru između hrvatskih rijeka Drave i Save. Taj prostor još nazivaju i Međuriječje. Izvorište je pritoka rijeka: Česme (123 km), Glogovnice i Ilove (85 km). Česma utječe u rijeku Lonju, a ova u Savu i tako sve važnije rijeke lonjsko-ilovske zavale pripadaju savskom riječnom slijevu. Po svojoj visini Bilogora je najniža, ali površinom jedna od naših najvećih gora. Premda se u geografskom smislu ubraja među humlje, zbog svoga je položaja usred prostrane ravnice prilično uočljiva. Vrlo je pravilnog reljefa. Njezino jasno izraženo bilo blago se spušta na južnu stranu, a malo strmije na sjevernu stranu. Taj prostor dijeli bilogorsku Podravinu od Lonjsko-čazmanske zavale. Na jugu Bilogore njezini pristranci pružaju se sve do Moslavačke gore. Prostor LAG-a obuhvaća južne padine Bilogore prema zapadu. Na prostoru LAG-a prevladava padinski tip reljefa s parapodzolastim tlima koja reljefno odgovaraju višim zonama, a koja su dobre kvalitete i relativno malih ograničenja pri izboru kultura pa se predviđaju kao glavne zone intenzivne poljoprivrede. Najviši dijelovi mikroregije imaju šumska tla i ostat će kao šumske površine. Značajni prirodni resursi područja Sjeverne Bilogore su plodna tla, točnije obradive poljoprivredne površine. Vrijedna obradiva tla imaju relativno mala ograničenja za oraničnu biljnu proizvodnju. Deficit vlage se često javlja u ljetnim mjesecima, no uz navodnjavanje, redovite agrotehničke mjere i mjestimičnu rijetku drenažu, ova bi tla omogućila raznovrsnu, visoku i stabilnu proizvodnju.

1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a

1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština

Kulturno povijesna i tradicijska baština područja LAG-a predstavlja značajnu razvojnu resursnu osnovu. Na području LAG-a radi se na očuvanju kulturno povijesne baštine, a najznačajniji su spomenici sakralne kulturno povijesne baštine. Kulturna baština, materijalna ili nematerijalna je zajedničko bogatstvo čovjeka u svojoj raznolikosti i posebnosti, a njena zaštita je jedan od važnih čimbenika za prepoznavanje, definiranje i afirmaciju kulturnog identiteta te kvalitetnijeg života u okruženju. Razlikujemo nekoliko vrsti kulturne baštine koju možemo prepoznati na LAG području: nepokretna i pokretna kulturna baština, nematerijalna kulturna baština i arheološka kulturna baština. Nevalorizirana nematerijalna kulturna baština je nepoznata i nedovoljno istražena te je važna kao element kulturnog identiteta. Njezinim prepoznavanjem i zaštitom može se valorizirati i postati dio turističke ponude kontinentalne Hrvatske. Na našem području značajni su spomenici sakralne kulturno povijesne baštine. Na području LAG-a pronalazimo sakralne građevine koje su pojedinačna kulturna dobra (detaljnije objašnjeno u Prilogu 2.) Na području općine Rovišće možemo pronaći tri zaštićena kulturna dobra (sakralne građevine): Crkva Presvetog Trojstva u naselju Rovišće, Crkva sv. Vida u naselju Predavac i Crkva sv. Petke u naselju Podgorci. Područje općine Kapela ima dva zaštićena kulturna dobra: u naselju Sredice Gornje nalazi se Crkva sv. Oca Nikolaja, dok se jedno preventivno zaštićeno kulturno dobro, koje je klasificirano kao kopnena arheološka zona/nalazište, nalazi sjeverozapadno od sela Pavlin Kloštar. Na području općine Nova Rača nalaze se dva zaštićena kulturna dobra koja su, također, klasificirana kao sakralne građevine. Crkva sv. Katarine nalazi se u naselju Nevinac, a Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije nalazi se u naselju Nova Rača. Općina Severin ima jedno zaštićeno kulturno dobro, Crkvu sv. Petra i Pavla u Severinu. Općina Šandrovac ima zaštićeno kulturno dobro, Crkvu Pohađenja Blažene Djevice Marije. Općina Velika Pisanica ima u naselju Velika Pisanica tri zaštićena kulturna dobra: Calvinističku crkvu, Crkvu sv. Lazara i Crkvu Presvetog Srca Isusova. Općina Veliki Grđevac na svom području ima tri zaštićena kulturna dobra. U naselju Donja Kovačica nalazi se Crkva sv. Marije Magdalene, u naselju Veliki Grđevac nalazi se Crkva sv. Duha i Crkva Sošestvija sv. Duha (Svete Trojice). Na području općine Veliko Trojstvo nalazi se jedno zaštićeno kulturno dobro, Crkva Presvetog Trojstva. Na području općine Zrinski Topolovac nalaze se tri zaštićena kulturna dobra, također sakralne građevine. Crkva sv. Mihaela, Župni dvor i crkva Ranjenog Isusa nalaze se u naselju Zrinski Topolovac, a u naselju Križ Gornji nalazi se Crkva sv. Križa. Na području općine Veliko Trojstvo, u naselju Veliko Trojstvo nalazi se Etno park, a u naselju Maglenča Romska kuća koja je jedinstveni turističko kulturni objekt u cijeloj EU. Etno kuća je spomenik kulture koji je upisan u Registar spomenika kulture pod registarskim brojem 466 kao "Kuća u kojoj je stanovao Maršal Tito u Velikom Trojstvu". On je živio u Velikom Trojstvu više od četiri godine, a bio je poznat kao "majstor zlatnih ruku". Lijepa ograda od kovanog željeza koju je izradio, danas je dio stalne etno zbirke čiji su eksponati u vlasništvu Gordane Matunci, Općine Veliko Trojstvo te KUD-a Veliko Trojstvo. Etno park je slika prošlosti koja poput zaleđene trojačke ruže obogaćuje suvremenost i putuje kao muza za budućnost. Kulturna baština je neobnovljiv resurs te ga je potrebno čuvati, koristiti i vrednovati prema načelima održivosti. LAG je u suradnji s udrugama koje se bave kulturnom baštinom pokrenuo prikupljanje dokumentacije za upis svečarskog kolača kovrtanja i gluvog kola kao nematerijalnih dobara u Registar kulturnih dobara RH. Fascinantna raznolikost kulturne baštine čini jedinstven temelj za daljnji razvitak kulturnog identiteta lokalne razine.

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Općina Kapela	1. Crkva sv. Oca Nikolaja 2. Crkva sv. Benedikta	-	-	Preventivno zaštićeno dobro Arheološko nalazište Pavlinski samostan Svih Svetih - Streza	-	-	-
Općina Nova Rača	1. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije 2. Crkva sv. Katarine	-	-	-	-	-	-
Općina Rovišće	1. Crkva Presvetog Trojstva 2. Crkva sv. Petke 3. Crkva sv. Vida	-	-	-	-	-	-
Općina Severin	1. Crkva sv. Petra i Pavla	-	-	-	-	-	-
Općina Šandrovac	1. Crkva Pohodenja Blažene Djevice Marije	-	-	-	-	-	-
Općina Velika Pisanica	1. Kalvinistička crkva 2. Crkva sv. Lazara 3. Crkva Presvetog Srca Isusova	-	-	-	-	-	-
Općina Veliki Grđevac	1. Crkva sv. Marije Magdalene 2. Crkva Sošestvija sv. Duha (Svete Trojice) 3. Crkva sv. Duha	-	-	-	-	-	-
Općina Veliko Trojstvo	1. Crkva Presvetog Trojstva	-	-	-	-	-	-
Općina Zrinski Topolovac	1. Župni dvor i Crkva ranjenog Isusa 2. Crkva sv. Mihaela 3. Crkva sv. Križa	-	-	-	-	-	-
Ukupno LAG	19	0	0	1	0	0	0

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a

Na pojedinim područjima LAG-a imamo krajobraznu i biološku raznolikost koja je uvrštena u međunarodnu mrežu prirodne baštine Natura 2000 koja je ujedno i najveća koordinirana mreža područja očuvane prirode u svijetu. Nova Uredba o ekološkoj mreži (NN 80/2019-669) izašla je 2019. godine, no nije se mijenjala u odnosu na naše područje pokrivenosti istom. Na našem području taksativno ćemo navesti koje općine obuhvaćaju dijelove područja ekološke mreže:

- Općina Kapela: HR1000008 Bilogora i Kalničko gorje – područje očuvanja značajno za ptice
- Općina Nova Rača: HR1000008 Bilogora i Kalničko gorje i HR1000009 Ribnjaci uz Česmu – područja očuvanja značajna za ptice, te HR2001243 Rijeka Česma i rubni dio HR20000441 Ribnjaci Narta – područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove
- Općina Rovišće: HR1000008 Bilogora i Kalničko gorje – područje očuvanja značajno za ptice
- Općina Severin: nema ekološke mreže

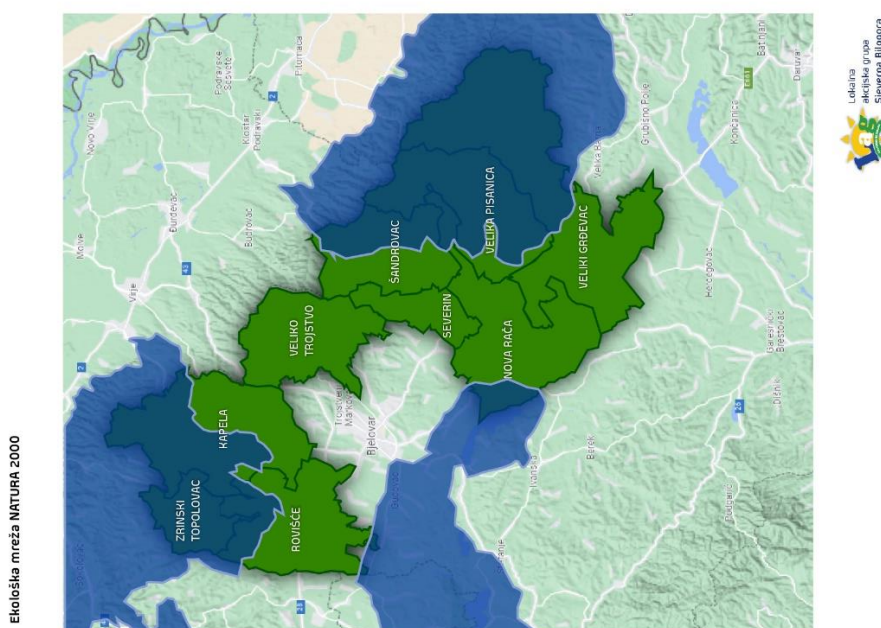
- Općina Šandrovac: HR1000008 Bilogora i Kalničko gorje – područje očuvanja značajno za ptice
- Općina Velika Pisanica: HR1000008 Bilogora i Kalničko gorje – područje očuvanja značajno za ptice
- Općina Veliki Grđevac: HR1000008 Bilogora i Kalničko gorje – područje očuvanja značajno za ptice, HR2001281 Bilogora i HR2001243 Rijeka Česma – područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove
- Općina Veliko Trojstvo: nema ekološke mreže
- Općina Zrinski Topolovac: HR1000008 Bilogora i Kalničko gorje – područje očuvanja značajno za ptice

Područja ekološke mreže Republike Hrvatske proglašava Vlada Republike Hrvatske na osnovi stručnih studija uz prihvaćanje Europske komisije, a popis područja ekološke mreže objavljuje se u službenim glasilima EU. Ukoliko se provode zahvati na području ekološke mreže, zahvat mora proći Ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu, gdje se utvrđuje da li zahvat može ugroziti ciljeve očuvanja ekološke mreže. Postoji Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljanih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (NN 38/2020) koji se odnosi na pisane preporuke i mjere očuvanja područja ekološke mreže.

Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a²

Kategorija zaštite	Naziv	Površina u ha	Godina proglašenja	JLS-ovi u LAG-u na čijem području se nalazi
n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Ukupno LAG	0			

Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a

Izvor: Bioportal, web portal informacijskog sustav zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja

² Na području LAG-a nema zaštićenih prirodnih lokaliteta

1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Na području LAG-a postoji razvijen sustav ustanova za opći društveni razvoj zajednice. Ustanove za osnovno obrazovanje su primjereno raspoređene i odražavaju potrebe stanovnika. Opća i društvena briga o djeci i mladima je vrlo bitna za razvoj svake društvene zajednice, a posebno za područje LAG-a gdje je prisutna depopulacija, starenje stanovništva, pad nataliteta, odlazak mladih i obrazovanih ljudi. Područje LAG-a nema srednje i visoke škole, ali one se nalaze u obližnjem Bjelovaru. Programom ruralnog razvoja RH za razdoblje od 2014. do 2020. godine, putem mjere 7, tipa operacije 7.4.1. Općine koje se nalaze u sastavu LAG-a izgradile su ustanove za predškolski odgoj, stoga s ponosom možemo naglasiti da imamo nekoliko vrtića na području LAG-a. Zdravstvo na području LAG-a je dobro raspoređeno i sukladno potrebama stanovnika, no uvijek će nedostajati liječnika koji žele raditi u manjim sredinama. Većina ih odlazi raditi u inozemstvo ili na specijalizacije u veće gradove u bolje opremljene bolnice. Cestovna mreža je važan dio prometne infrastrukture na području LAG-a. Mrežna cesta nije dovoljno zadovoljavajuća u pogledu kvantitete i kvalitete i još uvijek je potrebno unaprijediti sustav nerazvrstanih i općinskih cesta. Javni prijevoz je iznimno važan radi dnevnih migracija lokalnog stanovništva, što zbog zaposlenja u urbanijim središtima, ali i školovanja djece i mladih. Na području LAG-a relativno je razvijen željeznički i cestovni prijevoz. Najvažniji subjekti na našem području su državna i županijska uprava, kao davatelji koncesije i vlasnici infrastrukture te prijevoznici - koncesionari, vlasnici kolodvora te putnici. U prijevozni proces uključena su županijska tijela Ministarstva unutarnjih poslova RH, ispostave Hrvatskih cesta, županijska uprava za ceste te Općine. Postoje značajni problemi u funkcioniranju linijskog prijevoza u LAG-u. Putnici i potencijalni korisnici autobusni prijevoz ocjenjuju skupim, nekonkurentnim, neatraktivnim. Posebno se ističe: premali broj polazaka u danu, loša povezanost autobusnom mrežom linija, nekvalitetan vozni park i predugo putovanje. Što se tiče željezničkog prijevoza, prve pruge na području LAG-a građene su krajem 19. stoljeća, a postojeća pruga i željeznička infrastruktura je dotrajala, zastarjela i neprimjerena stvarnim potrebama. Modernizirala se željeznička infrastruktura na pravcu Bjelovar - Rovišće - Zagreb te se očekuje i veći porast prometa putnika i tereta. Pruga Bjelovar - Veliko Trojstvo - Kloštar Podravski je rekonstruirana 1995. godine te je prostor LAG-a povezan s podravskom dionicom željezničke pruge Koprivnica - Osijek. Važno je naglasiti da je autobusni i željeznički prijevoz nedovoljan na području LAG-a te su stanovnici primorani plaćati usluge taxi službi u slučaju hitnog odlaska do većeg središta. Primjerice, osobama koje žive na području LAG-a, da bi došli na mjesto rada (većinom je u većem središtu, u Bjelovaru) potrebno je najmanje sat vremena kako bi stigli na vrijeme na posao. Vrlo slična situacija je i s odlaskom kući s posla (najmanje sat, možda i više) jer moraju čekati javni prijevoz. Na određenim dijelovima našeg područja, autobusni prijevoz je moguće koristiti u boljim okolnostima nego željeznički prijevoz. Međutim, ovdje dolazi do problema jer autobusi voze dok traje redovna školska godina. Kada su školski praznici, autobusi ne voze tako da se stanovnici ne mogu sa sigurnošću osloniti na bilo koji od ove dvije vrste prijevoza. Na našem području ne postoji riječni promet niti međunarodna zračna luka. Stanovnici su orijentirani na Zračnu luku Franjo Tuđman u Zagrebu koja je udaljena oko sat vremena vožnje. Područje LAG-a pokriveno je poštanskim uredima koji su povezani vlastitim linijama prijevoza s poštom u Bjelovaru. Telekomunikacijski sustav je razvijen, ali ga je potrebno i dalje razvijati u smislu pokrivenosti brzim internetom. Područje je pokriveno mobilnim signalom dok je u potpunosti pokriveno fiksnom linijom. Pokrivenost električnom energijom je gotovo 100 %. Na području LAG-a postoje izvjesni primarni resursi (plin, nafta, termalna voda), kao i nusproizvodi ratarske i stočarske proizvodnje koji su dobar resurs za dobivanje energije iz obnovljivih oblika, ali ih se u vrlo malom postotku koristi za proizvodnju energije.

Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a³

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Ukupno
Autocesta	Km	n/p
Državna cesta	Km	60,79
Županijska cesta	Km	206,794
Lokalna cesta	Km	152,975
Nerazvrstana cesta	Km	316,59
Željeznička pruga	Km	6
Biciklističke staze	Km	n/p
Međunarodne zračne luke	Broj	n/p
Ostale zračne luke	Broj	n/p
Morske luke	Broj	n/p
Riječne luke	Broj	n/p
Elektr. ener. kablovi	Km	146
Pokrivenost elektroničko-komunikacijske infrastrukture	% pokrivenosti EK infrastrukture – bakrena parica	55,43 %
	% pokrivenosti EK infrastrukture – svjetlovod	0,20 %
	% pokrivenosti EK infrastrukture – koaksijalni kabel	0 %
Plinovod	Km	206,44
Vodovod	Km	353,57
Kanalizacija	Km	7,58
Pročišćivači otpadnih voda	Broj	1
Centri za gospod. otpadom	Broj	n/p
Pretovarni centri	Broj	n/p

Izvor: Jedinice lokalne samouprave, jedinice područne (regionalne) samouprave, lokalne i regionalne razvojne agencije

³ U Prilogu 3. nalazi se dodatna tablica s detaljnijim objašnjenjima

1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Na području LAG-a u razdoblju od 2014. - 2020. godine jedinice lokalne samouprave provele su brojne projekte financirane kroz Mjeru 7 Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020. Iz TO 7.4.1. Programa ruralnog razvoja sufinancirano je nekoliko vrtića, obnovljeni su društveni domovi, ulagalo se u sportsku infrastrukturu te u izgradnju kulturnih centara. Možemo sa sigurnošću reći da se puno ulagalo i ulagat će se u društveni razvoj zajednice koje su neophodne za održavanje kvalitetnog života svih stanovnika. U proteklim godinama područje cijelog svijeta susrelo se s pandemijom COVID 19 te su u tom periodu ograničena i sva okupljanja. Pandemija je utjecala na gospodarski razvoj, zdravstvo, obrazovne sustave, sustave socijalne skrbi, a naravno samim time i na ograničavanje održavanja svih vrsti manifestacija, sportskih događaja, ali i na redovito obavljanje posla. Poslovanje (gdje je bilo moguće) obavljalo se radom od kuće i online. Ova situacija pokazala nam je koliko smo zapravo nemoćni, ali opet pokazala je i prilagodbu novonastaloj situaciji. U tom periodu, jedinice lokalne samouprave odrađivale su svoj dio posla koliko god im je to situacija dozvoljavala. Pokazalo se da je potrebno raditi na razvijanju telekomunikacijskog sustava i pokrivenosti brzim internetom te posebno ulagati u tu vrstu infrastrukture. Zdravstveni sustav na području LAG-a Sjeverna Bilogora ne zadovoljava sve potrebe stanovnika, posebno zbog čestog odlaska doktora iz naših ruralnih sredina. Dugotrajan je pronalazak novih liječnika koji žele ostati u ruralnoj sredini. Trenutačno se većina naših JLS-ova susreće s ovim problemom. Obrazovna infrastruktura je zadovoljavajuća. Na području LAG-a nalazi se šest osnovnih škola s područnim školama. Opremljene su i zadovoljavaju potrebe predškolske i školske djece s LAG područja, ali potrebno je raditi na dostupnosti različitih aktivnosti koje postoje u urbanim središtima. Na području LAG-a nema srednjih i visokih škola. Socijalnu skrb obavljaju nadležne službe koje imaju sjedište van područja LAG-a Sjeverna Bilogora. Dodatnu socijalnu skrb svojim stanovnicima osiguravaju sve jedinice lokalne samouprave, tako da je pomoć socijalno ugroženim osobama osigurana. Na području LAG-a nema Centra za socijalnu skrb. Važno je napomenuti da se osobama treće životne dobi, socijalno osjetljivim skupinama u društvu osigurala pomoć i putem projekata iz programa ZAŽELI. LAG je kroz projekt „Bilogorski puteljak svjetlosti“ osigurao potporu, pomoć, higijenske i kućanske potrepštine za 240 korisnika i zaposlio 61 ženu. Ulaže se u sportsku infrastrukturu na cjelokupnom području LAG-a i svakako se pomaže svim udrugama koje se bave sportskim aktivnostima. Naravno da je uvijek moguće i više i bolje, tako da vjerujemo da će se u narednom periodu osigurati više sredstava za ulaganje u sportsku infrastrukturu. Važno je poticati djecu, mlade, stanovnike i sve zainteresirane na rekreaciju i bavljenje sportskim aktivnostima. Na području svake JLS postoje adekvatni prostori koji omogućuju bavljenje sportskom aktivnošću. U prethodnom razdoblju zabilježen je nedovoljan broj objekata društvene infrastrukture, ali nakon proteka od 6 godina svakako se vidi razvitak i poboljšanje što daje dobre preduvjete za ostanak na ruralnom području.

Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Količina
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	39
Kazališta	Broj	n/p
Kino dvorane	Broj	3
Knjižnice	Broj	2
Muzeji	Broj	1
Vatrogasni dom	Broj	34
Ambulanta	Broj	14
Dom zdravlja	Broj	1
Bolnica	Broj	n/p
Vrtići	Broj	5
Ostali predškolski objekti	Broj	1
Osnovne škole	Broj	6
Srednje škole	Broj	n/p
Sportske građevine (zatvorene) ne uključujući školske dvorane	Broj	5
Sportske građevine (otvorene)	Broj	23
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	n/p
Dom za starije i nemoćne	Broj	10
Ustanove za rehabilitaciju ovisnika (koje ne spadaju pod bolnice)	Broj	n/p

Izvor: Jedinice lokalne samouprave jedinice područne (regionalne) samouprave, lokalne i regionalne razvojne agencije

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a

Gospodarstvo čine tri osnovna čimbenika: proizvodnja, potrošnja i razmjena. Razvoj gospodarstva nužan je zbog otvaranja novih radnih mjesta i ostanak stanovništva na ruralnim područjima. Područje LAG-a Sjeverna Bilogora prema indeksu razvijenosti svrstava se u I. i II. skupinu. Na temelju Odluke o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave možemo zaključiti da je područje LAG-a općenito nerazvijeno. Prema javno dostupnim podacima u razdoblju od 2013. do 2021. godine ipak je uočen pozitivan pomak.

Na području LAG-a vidljiva je dominantna registrirana djelatnost u poljoprivredi i šumarstvu. Prateći sektori su prerađivačka industrija, građevinarstvo, trgovine na veliko i malo, pružanje smještaja i pripremanje hrane. U prethodnom razdoblju poljoprivrednici su ojačali svoja poslovanja provedbom projekata financiranih i sufinanciranih iz različitih natječaja Programa ruralnog razvoja i LAG natječaja. Vrijeme COVID 19 pandemije pokazalo je kako trebamo strateški raditi na samodostatnosti hrane.

Nažalost, na području LAG-a zadružni sustav je izuzetno slab. Trenutačno na području LAG-a djeluju četiri zadruge, što je povećanje od prošlog razdoblja u kojem su bile registrirane dvije. Postoji nekolicina osoba koje teže stvaranju zadruga na našem području, međutim to i dalje nije dovoljno prepoznato kod svih dionika. Zadruge su najprimjereniji način organiziranja u poljoprivrednoj djelatnosti, a svakako je bitno naglasiti da se među deset najuspješnijih zadruga u RH njih šest odnosi na sektor poljoprivrede i šumarstva. Kroz učestale animacije dionika LAG područja i dalje ćemo se truditi animirati ih i poticati na osnivanje zadruga.

Poljoprivredna proizvodnja na području LAG-a i dalje je rasprostranjena na cijelom području. U proteklom razdoblju poljoprivrednici su provedbom svojih projekata financiranih putem LAG natječaja i državnih natječaja uspjeli poboljšati uvjete na svojim gospodarstvima, što kupnjom nove i/ili rabljene mehanizacije, kupnjom domaćih životinja, sadnjom trajnih nasada i postavljanjem solarnih panela na gospodarstvima. Natječaji su većini poljoprivrednika bili vjetar u leđa kako bi se i dalje kontinuirano nastavili baviti poljoprivredom. Područje LAG-a pogodno je za razvoj raznovrsnih poljoprivrednih kultura zbog reljefnih i klimatskih obilježja. U veljači 2020. godine Republiku Hrvatsku pogodila je COVID 19 pandemija. Kako bi se spriječilo širenje virusa i smrtnost, uvedene su restrikcije i mjere za smanjenje širenja virusa. U tom razdoblju, ljudi su se okrenuli prirodi i proizvodnji vlastite hrane (oni koji do sada nisu imali svoj vrt, krenuli su sa sadnjom). Trgovine nisu imale dovoljnu količinu voća i povrća, jer u samom jeku pandemije i uvoz hrane je bio vrlo ograničen. Dogodio se prijelomni trenutak u kojem su ljudi shvatili da, nažalost, u nepredviđenim situacijama poput ove, trebamo imati hranu koju smo sami proizveli ili u svojoj neposrednoj blizini. U tim trenucima, većina ljudi kupovala je hranu kod lokalnih OPG-ovaca na kućnom pragu i preko web shopova. U tim neizvjesnim trenucima svijest ljudi počela se mijenjati. Ne tako davno, nije postojala kuća u ruralnoj sredini koja nije obrađivala svoju zemlju i uzgajala različito povrće. Odlaskom mladih u urbana područja taj trend se smanjio. Ipak, danas možemo reći da mlađe populacije preuzimaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva te uvode nove načine prodaje svojih proizvoda, najviše putem društvenih mreža. Uz primarnu poljoprivredu, razvija se i prerada poljoprivrednih proizvoda i nepoljoprivredne djelatnosti, tj. ruralni turizam. Prerada omogućuje višu prodajnu cijenu uz zanimljivu priču o nastanku proizvoda. Svako područje ima svoje posebnosti koje poneki poljoprivrednici umiju vrlo spretno utkati u svoj proizvod i tako mu unijeti dodanu vrijednost i podići konkurentnost na tržištu.

U svim našim JLS-ovima koje obuhvaća LAG stvoreni su i stvaraju se dobri preduvjeti za ostanak na ruralnom području. Za mlade obitelji koje žele kupiti kuću na području koje LAG obuhvaća, jedinice lokalne samouprave daju određena sredstva kako bi privukli što više mladih obitelji. Radi se na ruralnoj infrastrukturi, uređuju se kulturni centri, vrtići, dograđuju/rekonstruiraju osnovne škole i potiče se rad udruga. Uz netaknutu prirodu sve su

to vrlo dobri razlozi za ostanak na ruralnom području. Važno je naglasiti i dobru prometnu povezanost i mogućnosti za razvoj poduzetničkih zona, što dodatno potiče gospodarski rast. Na području LAG-a Sjeverna Bilogora od ukupno devet jedinica lokalne samouprave koje obuhvaćamo, poduzetničke zone ima šest općina koje su upisane u Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture. Ukupno korišteno poljoprivredno zemljište u LAG-u je 36,19 % od ukupno korištenih površina Bjelovarsko-bilogorske županije. Na području LAG-a je ukupno 3.175 poljoprivrednika s različitim organizacijskim oblicima upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. U usporedbi s ukupnom površinom LAG-a Sjeverna Bilogora, ukupno je 35,60 % površina u LAG-u korišteno poljoprivredno zemljište. Poljoprivredna gospodarstva najvećim dijelom čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva (86,43 %), samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva (10,52 %), obrti (0,31 %), trgovačka društva (1,01 %), zadruge (0,13 %), druge pravne osobe (0,03 %) i ekološki proizvođači (1,57 %). Najveći broj poljoprivrednika ima ekonomsku veličinu gospodarstva do 3.000,00 eura (40,99 %). Na području je brojno stanje stoke ukupno 242.421, od toga je 72,86 % peradi, 11,31 % svinja, 8,18 % goveda, 6,65 % ovaca, 0,77 % koza, 0,18 % konja, 0,04 % magaraca i 0,01 % pčelinjih zajednica.

Provedbom LAG-ovog projekta „Bilogorski puteljak svjetlosti“ iz programa ZAŽELI, više od 60 žena bilo je zaposleno na području LAG-a. Nezaposlene žene s najviše završenom srednjom stručnom spremom, većinom starije od 50 godina (u teško zapošljivim godinama) kroz projekt su, osim zaposlenja na 24 mjeseca, dobile i osposobljavanje kako bi nakon završetka provedbe bile konkurentnije na tržištu rada. Neke žene su dočekale teško zasluženu mirovinu, neke su pronašle posao s novo stečenim vještinama, neke su, nažalost, odselile u druge zemlje EU, a ostale čekaju nastavak programa ZAŽELI i nadaju se ponovnom zapošljavanju.

Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja

JLS	Razvojna skupina prema IR	Indeks razvijenosti JLS	Prosječan dohodak po stanovniku, eura	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku, eura	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva	Indeks starenja	Visoko obrazovano stanovništvo (VŠS, VSS)
Općina Kapela	1	92,603	2.153,57	132,71	0,2707	85,90	18,7	0,552
Općina Nova Rača	1	92,270	2.251,43	125,84	0,2996	73,73	113,7	0,0646
Općina Rovišće	2	93,530	2.126,44	105,83	0,2914	90,33	77,3	0,0662
Općina Severin	1	91,653	2.397,83	185,21	0,2846	83,49	143,5	0,0262
Općina Šandrovac	2	93,264	2.245,90	321,30	0,2522	82,72	111,6	0,0299
Općina Velika Pisanica	1	90,260	2.060,33	147,44	0,3161	79,70	144,8	0,0519
Općina Veliki Grdevac	2	93,288	2.571,96	178,62	0,2972	83,42	124,2	0,0728
Općina Veliko Trojstvo	2	94,313	2.590,80	238,02	0,2641	87,47	141,3	0,0638
Općina Zrinski Topolovac	1	89,158	1.348,72	115,15	0,3541	89,31	105,7	0,0359
Ukupno LAG	n/p	n/p	19.746,98	1.402,69	2,63	766,07	980,8	0,4665

Izvor: *Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije*

Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj zaposlenih prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj zaposlenih ukupno za sva područja	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T		U
2018.	140	36	159	6	36	58	162	14	42	0	2	0	13	1	59	326	57	2	29	0	0	1142
2019.	147	34	139	5	40	69	182	9	48	0	2	0	12	9	90	349	42	1	31	0	0	1209
2020.	136	26	175	0	34	110	218	20	86	3	3	0	20	19	99	332	65	1	16	0	0	1363

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007																			Broj poduzetnika ukupno za sva područja		
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S		T	U
2018.	37	0	41	2	6	33	51	14	21	3	0	1	13	3	0	1	3	0	13	0	0	242
2019.	37	0	45	1	4	41	50	14	25	1	0	1	14	2	0	1	3	1	12	0	0	252
2020.	34	0	46	1	6	45	42	14	23	2	0	1	15	2	0	1	2	0	12	0	0	246

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora*

Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj obrta prema djelatnosti		Broj obrta ukupno za sve djelatnosti
	Proizvodna djelatnost	Uslužna djelatnost	
2018.	17	34	51
2019.	20	44	64
2020.	20	40	60

Izvor: *Hrvatska obrtnička komora*

Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Organizacijski oblik poljoprivrednika						
	OPG	SOPG	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Druga pravna osoba i ostalo	Od toga broj ekoloških proizvođača
Kapela	349	59	1	7	0	0	5
Nova Rača	488	39	2	3	1	0	8
Rovišće	494	66	4	6	0	1	1
Severin	108	18	1	2	0	0	0
Šandrovac	230	44	1	0	0	0	3
Velika Pisanica	247	41	0	1	1	0	11
Veliki Grđevac	450	22	1	10	2	0	17
Veliko Trojstvo	237	40	0	1	0	0	5
Zrinski Topolovac	141	5	0	2	0	0	0
Ukupno LAG	2744	334	10	32	4	1	50

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - AGRONET

Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (EUR)					
	do 3.000	3.001 – 8.000	8.001 – 15.000	15.001 – 50.000	50.001 – 100.000	100.001 i više
Kapela	208	104	46	46	18	11
Nova Rača	168	160	85	83	38	15
Rovišće	292	156	48	60	22	8
Severin	60	33	18	9	5	6
Šandrovac	126	71	34	43	13	1
Velika Pisanica	128	81	35	35	16	5
Veliki Grđevac	159	131	87	68	31	12
Veliko Trojstvo	142	82	33	22	1	2
Zrinski Topolovac	34	34	33	41	13	1
Ukupno LAG	1317	852	419	407	157	61

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a

JLS	Ukupna poljoprivredna površina (ha)	Ukupan broj parcela u ARKOD-u	Livade (ha)	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)	Maslinici (ha)	Pašnjaci (ha)	Oranice (ha)	Šume i šumsko zemljište (ha)
Kapela	3.646,3648	5.161	567,24	72,55	17,86	N/P	38,86	3.160,72	4.162,44
Nova Rača	4.523,3538	4.943	1.002,67	66,51	0,11	N/P	98,45	4.506,71	1.547,95
Rovišće	3.601,6128	5.061	557,83	67,62	3,4	N/P	32,49	3.004,34	2.719,22
Severin	969,2078	1.441	135,24	7,16	4,49	N/P	15,84	1.223,32	597,48
Šandrovac	1.990,1005	3.182	464,59	32,65	4,29	N/P	37,03	1.507,19	2.451,91
Velika Pisanica	2.818,1599	3.099	473,95	78,4	0,58	N/P	110,32	2.497,98	3.431,56
Veliki Grdevac	4.547,8508	5.773	996,31	236,52	0,82	N/P	359,09	4.223,76	7.703,78
Veliko Trojstvo	1.610,3971	2.531	247,18	70	12,78	N/P	15,34	1.415,5	3.358,64
Zrinski Topolovac	1.683,3349	2.483	316,64	17,9	2,78	N/P	51,92	1.166,06	730,68
Ukupno LAG	25.390,3824	33.647	4.761,65	649,31	47,11	N/P	759,34	22.705,58	26.703,66

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske šume d.o.o.*

Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a

JLS	Kategorija stoke							
	Govedo br. grla	Ovca br. grla	Koza br. grla	Konj br. grla	Svinja br. grla	Perad br. grla	Magarac br. grla	Pčela (pčelinje zajednice)
Kapela	1.783	1.778	240	36	3.202	86.606	1	2
Nova Rača	5.225	711	276	96	5.362	13.562	89	0
Rovišće	2.252	1.755	477	36	9.139	10.874	5	2
Severin	1.148	483	51	36	1.453	928	0	1
Šandrovac	2.363	1.279	101	23	1.598	2.022	2	1
Velika Pisanica	1.200	2.933	24	35	1.252	3.633	2	0

Veliki Grđevac	3.937	5.611	246	71	2.064	8.427	6	4
Veliko Trojstvo	523	759	22	86	1.986	49.919	1	6
Zrinski Topolovac	1.399	812	431	13	1.369	649	3	0
Ukupno LAG	19.830	16.121	1.868	432	27.425	176.620	109	16

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede*

Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

JLS	Godina																	
	2018.						2019.						2020.					
	dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
Kapela	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nova Rača	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rovišće	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Severin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šandrovac	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Velika Pisanica	239	122	117	594	313	218	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veliki Grđevac	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veliko Trojstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zinski Topolovac	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno LAG	239	122	117	594	313	218	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																														
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U				
Kapela	7	9	16	20	22	42	7	11	18	9	12	21	7	12	19	10	21	31	7	22	29	11	29	40	13	21	34	4	3	7	257
Nova Rača	5	8	13	3	9	12	1	3	4	3	8	11	2	4	6	5	10	15	4	10	14	10	11	21	9	9	18	7	5	12	126
Rovišće	6	3	9	11	9	20	5	9	14	6	17	23	3	8	11	10	10	20	8	8	16	6	12	18	5	10	15	6	4	10	156
Severin	0	0	0	3	2	5	2	3	5	1	2	3	1	2	3	2	1	3	2	2	6	1	1	2	2	2	4	2	3	3	34
Šandrovac	1	3	4	3	5	8	3	0	3	4	4	8	2	1	3	4	5	9	5	5	10	2	5	7	5	12	17	1	1	2	71
Velika Pisanica	3	0	3	4	5	9	5	2	7	2	5	7	4	7	11	2	1	3	2	2	4	4	0	4	6	8	14	0	0	0	62
Veliki Grđevac	0	8	8	5	10	15	8	4	12	4	3	7	4	7	11	6	4	10	3	3	9	4	4	13	10	4	14	11	7	18	121
Veliko Trojstvo	2	1	3	6	9	15	4	5	9	4	4	8	0	6	6	3	5	8	4	4	11	8	2	17	7	15	21	2	1	3	94
Zrinski Topolovac	1	0	1	1	2	3	1	0	1	2	4	6	2	4	4	3	1	4	4	2	4	2	5	7	1	1	2	0	0	0	32
Ukupno LAG	25	32	57	56	73	129	36	37	73	35	59	94	25	49	74	45	58	103	45	58	103	57	69	126	58	82	139	33	22	55	953

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (<https://statistika.hzz.hr/>)

Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																																	
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60-64			65 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U				
Kapela	14	-	14	54	37	91	59	45	104	70	46	116	71	44	115	62	40	102	64	41	105	56	28	84	27	5	32	9	-	9	883			
Nova Rača	13	1	14	62	36	98	59	57	146	80	59	139	80	58	138	99	82	181	106	64	180	53	55	108	58	21	79	26	13	39	1.310			
Rovišće	13	6	19	93	47	140	116	78	194	108	66	174	108	72	180	108	82	190	114	85	173	67	24	91	32	22	54	27	12	39	1453			
Severin	-	3	3	17	14	31	20	21	41	31	21	52	23	9	32	9	12	21	22	17	39	22	13	29	12	7	19	4	1	5	313			
Šandrovac	19	6	25	49	25	74	62	37	99	45	28	73	38	33	71	39	34	73	46	66	112	50	29	91	38	28	66	44	25	69	832			
Velika Pisanica	9	2	11	38	14	52	45	32	77	39	28	67	44	33	77	51	51	102	45	50	95	47	41	88	51	26	61	60	43	103	821			
Veliki Grđevac	13	3	16	61	30	91	68	45	113	55	46	101	71	51	122	75	67	142	101	62	163	81	53	130	79	45	124	47	29	76	1.154			
Veliko Trojstvo	5	3	8	37	31	68	64	40	104	68	42	110	67	53	120	56	31	87	68	62	130	77	56	112	29	4	24	8	5	13	861			
Zrinski Topolovac	5	2	7	20	14	34	32	15	47	20	9	29	24	13	37	20	20	40	20	16	36	18	24	38	12	8	20	9	8	17	343			
Ukupno LAG	91	26	117	431	248	679	525	370	925	516	345	861	526	366	892	515	419	934	586	487	1073	584	370	954	461	283	744	279	142	421	234	136	370	7970

Izvor: Državni zavod za statistiku

1.3. Demografske značajke LAG područja

Demografske značajke područja LAG-a brojčano ćemo prikazivati Popisom stanovništva iz 2021. godine usporedno s Popisom stanovništva iz 2011. godine. Možemo sa sigurnošću reći da je na cijelom prostoru LAG-a iznimno izražen depopulacijski trend. Prema Popisu stanovništva 2001. godine LAG je imao 25.548 stanovništva, dok se prema Popisu stanovništva iz 2011. godine broj stanovnika smanjio za 3.384 osobe. Prema službenom Popisu stanovništva (2011.) na LAG području ukupan broj stanovnika je 22.153. Odnos muškaraca i žena u LAG-u je gotovo podjednak, 51,30 % je muškaraca dok je žena 48,70 %. Na temelju provedenog Popisa stanovništva iz 2021. godine vidljivo je smanjenje broja stanovnika i to za 4.018. Popis stanovništva iz 2021. godine pokazuje da na području LAG-a ima ukupno 18.135 stanovnika. Možemo zaključiti na temelju ovog Popisa da je žena za 1,86 % više nego muškaraca, žena je 50,93 %, dok je muškaraca 49,07 % od ukupnog broja stanovnika. Vidljivo je smanjenje broja stanovnika u odnosu na 2011. godinu i to za 7.413 stanovnika. Tablica s usporedbom podataka stanovnika nalazi se u Prilogu 4.

Vidljiv je negativan rezultat po svim jedinicama lokalne samouprave koje čine LAG. Prema službenom Popisu stanovništva iz 2011. godine prosječna starost stanovništva LAG-a veća je od državnog i županijskog prosjeka i iznosila je 42,2 godine. Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine, prosječna starost stanovništva LAG-a iznosi 44,57 godina, također je veća od državnog i županijskog prosjeka. Prosjek starosti stanovništva u BBŽ iznosi 44,7 godina, dok je prosjek starosti stanovništva Republike Hrvatske 44,3 godine.

Na području LAG-a imamo visok broj multikulturalnog stanovništva koje obuhvaća razlike unutar kulture, bilo da su religiozne, jezične, rasne, etničke ili rodne i to predstavlja jednu od ključnih komparativnih prednosti područja LAG-a u kojem je 2011. godine živjelo 16,08 % manjinskog stanovništva. 2021. godine na području LAG-a ukupno je 5,51 % manjinskog stanovništva, od kojih prevladavaju Srbi, Albanci, Mađari i Česi.

Obrazovna struktura stanovnika je loša jer čak 81,94 % stanovnika ima samo osnovno i srednjoškolsko obrazovanje. Bez osnovne škole na području LAG-a je 3,33 % dok je s visokoškolskim obrazovanjem 4,01 % stanovnika.

Jedinice lokalne samouprave sufinanciraju različite vrste socijalnih usluga i socijalnog uključivanja među kojima su jednokratne pomoći obiteljima, skrb o djeci predškolske dobi, troškova prijevoza za učenike i studente, pomoć u kući za starije osobe, pomoć za osobe s invaliditetom, jednokratne pomoći za novorođenčce. JLS-ovi financiraju i rad organizacija civilnog društva i vjerskih organizacija. Usluge i programi sufinanciraju se putem natječaja. Financiraju se i programi za potporu braniteljima i njihovim obiteljima te programi u području kulture i sporta.

Razvijenost civilnog društva mjeri se i brojem organizacija civilnog društva koje aktivno djeluju na nekom području. Na području LAG-a registrirane su 204 različite udruge⁴. S obzirom na djelatnosti na području LAG-a imamo 57 dobrovoljnih vatrogasnih društava, minimalno po dva dobrovoljna vatrogasna društva u svakoj jedinici lokalne samouprave. Općine kroz provedbu projekata stvaraju prostore za rad udruga i uvijek su im potpora u svim njihovim aktivnostima. Udruge su glavni pokretači društvenog života u malim ruralnim sredinama jer okupljaju ljude, organiziraju manifestacije, radionice, različite edukativne i zabavne aktivnosti, uz potporu svojih Općina, ali i LAG-a.

⁴ Registar udruga Republike Hrvatske, 11.04.2022./20.3.2023.

Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a

Naziv JLS	Natalitet		Mortalitet		Vitalni indeks		Prosječna starost stanovnika	Prosječna starost stanovnika
	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.	2020.		
Kapela	30	28	51	55	58,8	50,9	42,1	44
Nova Rača	26	27	67	62	38,8	43,5	42,1	44,3
Rovišće	54	45	45	61	120	73,8	38,3	41,4
Severin	6	8	12	13	50	61,5	43,6	47,3
Šandrovac	21	12	34	37	61,8	32,4	41,6	45,8
Velika Pisanica	15	15	42	31	35,7	48,4	44,4	45,6
Veliki Grđevac	24	23	58	48	41,4	47,9	42,8	44,7
Veliko Trojstvo	21	21	48	45	43,8	46,7	44,0	46,4
Zrinski Topolovac	10	12	19	10	52,6	120	41,1	41,6
Ukupno LAG	207	191	376	362	55,05	52,76	42,22	44,57

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a

Naziv JLS	Bez škole			Osnovna škola			Srednja škola ⁵			Visoko obrazovanje												Nepoznato			
										Svega			Stručni studij ⁶			Sveučilišni studij ⁷			Doktorat						
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U							
Kapela	5	60	65	510	612	1122	511	375	886	19	24	43	9	11	20	10	13	23	-	-	-	-	-	-	2
Nova Rača	23	69	92	658	886	1544	667	450	1117	24	38	62	16	16	32	8	22	30	3	-	-	3	-	-	1
Rovišće	41	125	166	633	833	1466	941	678	1619	57	77	134	32	35	67	25	42	67	-	-	-	-	-	-	3
Severin	9	30	39	160	220	380	172	142	314	8	7	15	1	1	2	7	7	13	-	-	-	-	-	-	-
Šandrovac	12	30	42	321	389	710	274	204	478	3	4	7	9	13	22	12	17	29	-	-	-	-	-	-	-
Velika Pisanica	13	42	55	311	410	721	322	208	530	4	11	15	4	6	10	0	5	5	-	-	-	-	-	-	-
Veliki Grdeva	17	57	74	430	560	990	572	399	971	17	37	54	9	10	19	8	27	35	-	-	-	-	-	-	-
Veliko Trojstvo	12	54	66	383	468	851	562	395	957	22	35	57	14	8	22	8	27	35	1	-	-	1	-	-	1
Zrinski Topolovac	6	14	20	201	209	410	88	71	159	3	5	8	1	4	5	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	138	481	619	3.607	4587	8194	4109	2922	7031	157	238	395	95	104	199	80	161	240	4	-	4	-	-	4	7

Izvor: Državni zavod za statistiku (podaci za stanovništvo prema najviše završenoj školi i spolu - <https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censustabs.xls.htm>)

⁵ Obuhvaćene su sve srednje škole – industrijske i obrtničke strukovne škole, škole za zanimanje, škole za KV i VKV radnike, tehničke i srodne strukovne škole i gimnazije

⁶ Obuhvaćene su sve više škole, I. (VI.) stupnjevi fakulteta te stručni studiji po Bologni.

⁷ Obuhvaćeni su svi fakulteti, umjetničke akademije, svi sveučilišni studiji po Bologni te magistarski znanstveni, stručni i umjetnički studij.

2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.

LAG je počeo provedbu svoje strategije u 2018. godini nakon službenog odobrenja APPRRR (aktivacije LAG natječaja). Od tog trenutka LAG je objavio i proveo tri LAG natječaja za TO 1.1.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava, dva LAG natječaja za TO 2.1.1. Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima i tri LAG natječaja za TO 3.1.1. Razvoj opće društvene infrastrukture u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika LAG-a. Od ukupno odobrenih 70 projekata od strane APPRRR, završeno je i isplaćeno 39 projekata (34 projekta malih OPG-ova od ukupno odobrenih 49 stanje na dan 13.7.2023.). Mnogi naši poljoprivrednici bave se ratarstvom i stoga im je bio potreban bolji traktor, njih čak 18. Uz te traktore kupili su i: 24 malčera, osam atomizera, osam plugova, četiri sadilice, četiri tanjurača, sedam roto drljača, šest sijačica, jedan roto malčer, tri sjetvospremača, dvije roto kosilice, devet prikolica, dvije roto brane, jednu roto balirku, tri rasipača mineralnog gnojiva, tri freze, jedan gruber, sedam traktorskih prskalica i jednu peletirku za stajski gnoj. Neki OPG-ovi povećali su svoj proizvodni kapacitet pa su kupili 10,78 ha poljoprivrednog zemljišta, a u svrhu zaštite svojih nasada ogradili su 9,99 ha poljoprivrednog zemljišta. Posadili su 2440 sadnica lijeske, 125 sadnica oraha, 780 sadnica marelica, 200 sadnica šljiva i 2300 sadnica borovnica. Na malim OPG-ovima pronaći ćemo i najmanje 1 kobilu, 40 prasadi, pet junica, dvije rasplodne svinje, 36 teladi i pet ovaca. Nabavljena oprema je zaista raznovrsna: jedna vrcaljka za med, jedan sterilizator za vosak, dva usisavača za sakupljanje lješnjaka, jedna mješaonica za stočnu hranu od 500 l, jedna montažna hala od 200 m², dvije hranilice za ishranu svinja, tri grijače ploče za odojke, 150 komada tubex cijevi za zaštitu sadnica, tri trimera, dvije motorne pile, jedan kreslač visokih grana, tri prskalice, četiri komada voćarskih škara, jedna kuhinja s hladnjakom, zamrzivačem i ormarima za prezentaciju, jedna muzilica, jedna drobilica za orahe, dvoje akumulatorske električne škare, jedna pržilica lješnjaka, jedan pasterizator, jedan treslač šljiva, dva sistema za navodnjavanje, jedan visokotlačni perač, jedna pasirka i jedan berač lješnjaka. Na nekim objektima bili su potrebni i radovi: zamjena unutarnje i vanjske stolarije, dvije promjene krovišta, gips kartonski radovi, postavljanje zidnih i podnih obloga, vodoinstalaterski i elektroinstalacijski radovi, rekonstrukcija i opremanje gospodarskog objekta za držanje stoke i jedna izgradnja betonske gnojnice. Naši poljoprivrednici razmišljaju i o zaštiti okoliša pa su financijska sredstva uložili i u obnovljive izvore energije. Postavili su 16 fotonaponskih sustava za pokretanje 11 električnih pastira za proizvodnju struje i tople vode u gospodarskim objektima. U razvoj društvene infrastrukture uloženo je u: rekonstrukciju društvenih domova, vidikovca i planinarskog doma, rekonstrukciju i izgradnju komunalne infrastrukture, izgradnju sportske infrastrukture. Poboljšanje poslovanja kušaonice predmet je jednog projekta nepoljoprivrednih djelatnosti. LAG Sjeverna Bilogora (nositelj) je u razdoblju od 19.2.2020. do 19.8.2022. proveo projekt „Bilogorski puteljak svjetlosti“ iz programa ZAŽELI u iznosu od 9.980.551,15 kn. Na cijelom području LAG-a bilo je zaposleno 60 žena za pružanje potpore i podrške starijim i nemoćnim osobama (minimalno 240 korisnika) i jedna voditeljica projekta. Svi korisnici dobivali su mjesečne pakete higijenskih i kućanskih potrepština u iznosu od 100,00 kn. Svaka općina LAG područja (devet) dobila je opremu na korištenje zaposlenim ženama, tj. korisnicima: jednu perilicu za rublje, jednu sušilicu za rublje, jednu parnu postaju i jedan usisavač. U projektu su kupljeni i bicikli za dio zaposlenih žena (25).

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata

Provedba LRS 2014. – 2022.											
Tip operacije	Natječaj LAG-a		Odobreni projekti od strane LAG-a		Odobreni projekti od strane APPRRR		Potpuno isplaćeni projekti		Pokazatelji		
	br	Alokacija, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	Br. novostvo renih radnih mjesta	Pokazatelji LAG-a	Pokazatelji LAG-a
6.3.1.	3	730.151,70	49	730.151,70	49	730.151,70	33	488.888,06	1	1. odobrena sredstva iz PRR 2014 – 2020, 2. ukupan broj odobrenih/s ufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR 2014 – 2020, 3. broj kreiranih ili očuvanih radnih mjesta putem odobrenih/s ufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR 2014-2020	Odobrena sredstva iznose 730.151,70 eura a potpuno isplaćeno je 488.888,06 eura. Ukupan broj odobrenih projekata iznosi 49, broj kreiranih ili sačuvanih radnih mjesta 2.
7.4.1.	3	280.000,00	19	280.000,00	17	280.000,00	5	97.585,37	0	1. odobrena sredstva iz PRR 2014 – 2020, 2. ukupan broj odobrenih/s ufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR 2014 – 2020, 3. broj kreiranih ili očuvanih radnih mjesta putem odobrenih/s ufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR 2014-2020	Odobrena sredstva iznose 280.000,00 eura a potpuno isplaćeno je 97.585,37 eura. Ukupan broj odobrenih projekata iznosi 19, dok je broj kreiranih ili sačuvanih radnih mjesta 0.
6.4.1.	2	13.227,95	1	8.782,98	1	8.782,98	n/p	n/p	1	1. odobrena sredstva iz PRR 2014 – 2020, 2. ukupan broj odobrenih/s ufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR 2014 – 2020, 3. broj kreiranih ili očuvanih radnih mjesta putem odobrenih/s ufinanciranih projekata iz podmjere 19.2. PRR 2014-2020	Odobrena sredstva iznose 13.227,95 eura a potpuno isplaćeno trenutno nije primjenjivo. Ukupan broj odobrenih projekata je 1., dok je broj kreiranih radnih mjesta 1.

Provedba drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.

Naziv projekta	Izvor financiranja projekta	Ukupni iznos projekta, eura	Iznos učešća LAG-a, eura	Razdoblje provedbe projekta	Uloga LAG-a u provedbi projekta	Rezultati i pokazatelji
„Bilogorski puteljak svjetlosti“	Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. – ZAŽELI	1.324.646,78	0,00	19.2.2020. – 19.8.2022.	Nositelj	Rezultati projekta: 60 zaposlenih žena na razdoblje do 24 mjeseca, 240 krajnjih korisnika primatelja potpore i podrške, 60 žena obrazovano i osposobljeno za rad nakon projekta, 1 oglas za zapošljavanje u regionalnim-lokalnim novinama, 25 bicikala, 60 dnevnika rada, 25 reflektirajućih prsluka, 69 iskaznica za zaposlene žene i kontrolore, oprema za čišćenje i održavanje (9 perilica, 9 sušilica, 9 usisavača i 9 pamih postaja), 60 radničkih cipela, 25 kišnih odjela, 120 majica, 120 ruksaka/torbi, 60 osoba p najmanje 60 uvjerenja, kućanske potrepštine za 240 korisnika u vrijednosti do 100 kuna po korisniku na mjesečnoj razini – 1 Ugovor s najpovoljnijim dobavljačem, 1 internet stranica projekta, 2 banneri, 10 radio emisija, 1 početna konferencija, 1 završna konferencija, 9 novinskih članaka, 20 radio jinglova, 1 logo projekta, 1000 letaka, 500 brošura, 400 bedževa, 80 naljepnica, 4500 kemijskih olovaka, 170 tiška vanjske projektne opreme, 1 voditelj, 9 kontrolora.

Izvor: www.lag-sjeverna-bilogora.hr, www.bilogorski-puteljak-svjetlosti.eu, stanje na dan 31.srpnja 2023.

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

3.1. Opis partnerstva

Članstvo u LAG-u je dobrovoljno i svi članovi su ravnopravni. Članovi LAG-a čine partnerstvo koje sačinjavaju predstavnici javnih i privatnih lokalnih socioekonomskih interesa pri čemu nijedna skupina zasebno nema kontrolu nad donošenjem odluka. Članovi dolaze iz tri interesne skupine:

1. Javna interesna skupina
2. Gospodarska interesna skupina
3. Civilna interesna skupina

Članovi iz sve tri interesne skupine sudjeluju u radu i aktivnostima udruge putem osoba ovlaštenih za zastupanje ili putem imenovanih predstavnika. Članovi LAG-a moraju imati sjedište, odnosno prebivalište na području općina: Kapela, Nova Rača, Rovišće, Severin, Šandrovac, Velika Pisanica, Veliki Grđevac, Veliko Trojstvo i Zrinski Topolovac. LAG Sjeverna Bilogora ima ukupno 48 redovnih članova od kojih je 14 žena (29,17 %) i 34 muškaraca (70,83 %). Javnu interesnu skupinu predstavlja 33,33 % (16) članova, civilnu interesnu skupinu predstavlja 27,08 % (13) članova i gospodarsku interesnu skupinu

predstavlja 39,59 % (19) članova, s tim da niti jedna interesna skupina ne prelazi 50 %. Od ukupnog broja redovnih članova Skupštine, mladih osoba ima 12 (25 %). LAG vodi registar članova u papirnatom i elektroničkom obliku i obavezno sadrži podatke o imenu ili nazivu člana, adresi sjedišta/prebivališta, OIB-u člana, komunikacijske kontakte i kontakt podatke o ovlaštenom ili imenovanom predstavniku člana. Članovi LAG-a imaju pravo sudjelovati u utvrđivanju zajedničke politike i programa rada, sudjelovati u aktivnostima LAG-a, odlučivati o financijskim sredstvima i imovini, biti informirani o radu LAG-a i materijalno financijskom poslovanju, sudjelovati u radu Skupštine te imaju pravo birati i biti birani. Članovi LAG-a imaju obvezu poštovati odredbe Statuta i drugih akata LAG-a, poštovati odluke tijela LAG-a, čuvati i promicati ugled LAG-a, doprinostiti ostvarivanju ciljeva utvrđenih Statutom, pravovremeno dostaviti traženu dokumentaciju uredu LAG-a te plaćati godišnju članarinu sukladno posebnoj odluci.

Tijela LAG-a su: Skupština, Upravni odbor, Nadzorni odbor i Predsjednik i zamjenik predsjednika. Skupština je predstavničko i najviše tijelo upravljanja LAG-a Sjeverna Bilogora, a sjednice se održavaju na cijelom području LAG-a. Upravni odbor je izvršno tijelo Skupštine iz čijeg sastava se bira 15 članova. Javnu interesnu skupinu predstavljaju tri člana (20 %), civilnu interesnu skupinu predstavlja šest članova (40 %) i gospodarsku interesnu skupinu predstavlja šest članova (40 %). Od ukupnog broja članova Upravnog odbora 46,67 % su žene (sedam članica), a 53,33 % su muškarci (osam članova). Postotak mladih osoba u članstvu Upravnog odbora iznosi 26,67 % (četiri člana). Članovi se biraju na vrijeme od četiri godine i mogu biti ponovno birani. Upravni odbor donosi odluke vezane uz rad LAG-a, ali je i tijelo LAG-a nadležno za odabir projekata na LAG natječajima.

Nadzorni odbor, kao tijelo kontrole rada bira Skupština iz svog članstva sukladno metodologiji provedbe lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom u Republici Hrvatskoj. Članovi se biraju iz redova Skupštine na vrijeme od četiri godine. Nadzorni odbor ima tri člana koji dolaze iz tri interesne skupine. Razmatra i donosi odluku o prigovorima na odluke Upravnog odbora o odabiru projektnih prijedloga, tj. projekata u sustavu provedbe decentralizirane raspodjele javnih sredstava.

Predsjednika i zamjenika predsjednika LAG-a bira Skupština iz redova svojih članova na vrijeme od četiri godine. Predsjednik i zamjenik predsjednika za svoj rad odgovaraju Skupštini.

Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ⁸
19	13	16	48	14	12

Izvor: www.lag-sjeverna-bilogora.hr

⁸ osobe do uključujući 40. godina

Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS Skupština LAG-a Sjeverna Bilogora

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ⁹
19	13	16	48	14	12

Izvor: www.lag-sjeverna-bilogora.hr

Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju Upravni odbor LAG-a Sjeverna Bilogora

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ¹⁰
6	6	3	15	7	4

Izvor: www.lag-sjeverna-bilogora.hr

3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS

U razdoblju od 21.4.2021. do 5.5.2021. provedena je anonimna anketa u osmim razredima OŠ LAG područja sa sljedećim pitanjima: koja OŠ, što Vam se sviđa/ne sviđa u lokalnoj zajednici, što Vam nedostaje, zbog čega biste ostali živjeti u lokalnoj zajednici i kako zamišljate život za pet godina u svojoj lokalnoj zajednici. Tablica 1 s podacima nalazi se u Prilogu 5. Prilikom održavanja animacijskih radionica za LAG natječaj 1.1.1 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava u listopadu 2021., sudionici su popunili anonimni upitnik vezan uz izradu nove Strategije, vrednovanje rada LAG-a i evaluaciju Strategije za razdoblje 2014. – 2020. U Prilogu 5 nalazi se tablica 2 s podacima. Tijekom proljeća i ljeta 2022. godine provedeno je savjetovanje putem Google obrasca koji se vrtio na Facebook stranici LAG-a, bio poslan svim članovima Skupštine LAG-a i ostalim dionicima iz civilnog, gospodarskog i javnog sektora. Google obrazac uključivao je pitanja: naziv i pravni oblik nositelja projekta, kontakt (adresa, e-mail, telefon, Facebook/web stranica), naziv projekta, sektor ulaganja, kratki opis projekta, lokaciju naselja, fazu predloženog projekta, nastavak postojećeg projekta, nova/očuvana radna mjesta, procijenjeni iznos projekta, partneri, dodana vrijednost projektu – Pametna sela. Tablica 3 s podacima nalazi se u Prilogu 5. Prvi radni sastanak održan je 31.5.2022. sa članovima UO LAG-a. Animacijske radionice održane su od lipnja 2022. do veljače 2023. Okrugli stolovi održani su u veljači i ožujku 2023. Tijekom izrade nove Strategije, održana su i individualna savjetovanja u uredu LAG-a i putem telefona. Animacijske radionice održale su voditeljica LAG-a Romana Diebalo Šimić i zaposlenica LAG-a Romana Kovačić u suradnji sa članovima UO LAG-a koji su odgovorno i predano sudjelovali u konzultacijskim procesima s lokalnom zajednicom. Naši sudionici obuhvatili su sva tri sektora: civilni, gospodarski i javni, s iskustvom u provedbi svojih projekata na LAG natječajima i nacionalnim natječajima (PRR RH 2014. – 2020., prijelaznog

⁹ osobe do uključujući 40. godina

¹⁰ osobe do uključujući 40. godina

razdoblja 2021. – 2022., natječaja i javnih poziva Ministarstava te različitih područnih i lokalnih natječaja). Na animacijskim radionicama naši sudionici popunjavali su obrasce sa svojim projektnim idejama koji su uključivali i dio koji se odnosi na koncept Pametnih sela, tj. digitalizaciju u poljoprivredi, ublažavanje klimatskih promjena te različita inovativna i pametna rješenja u selima. Animacijske radionice obuhvaćale su i dodatne sadržaje jer smo htjeli uključiti što raznovrsniji krug naših stanovnika. Dodatni sadržaji obuhvatili su interaktivna predavanja o: „Utjecaju hranidbe žitaricama na razvoj konja“, „Vođenju društvenih mreža i kreiranja sadržaja za OPG“, „Utjecaju stoke na bioraznolikost travnjaka“, „Izrade kovrtanja – od brašna do korice“ te čitaonice i crtaonice za djecu na temu bajki „Bilogorska čarolija“. Interaktivnim predavanjima animirali smo veći krug ljudi i pružili im vještine za poboljšanje njihova poslovanja na društvenim mrežama, podsjetili ih na svečarske kovrtanje koji su se nekada pekli za svečanosti i poučili ih vještini izrade. S djecom i njihovim učiteljicama pričali smo o važnosti kulturne i prirodne baštine zavičaja te dobili važne ideje za razvoj lokalne zajednice. S ovakvim obogaćenim animacijskim radionicama dobili smo bolje povratne informacije od naših stanovnika, otvorenija razmišljanja prema budućem razvoju poslovanja i lokalne zajednice, ali i onu bitnu sliku budućnosti kroz viziju naših potomaka.

Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Anonimni upitnik u osmim razredima OŠ LAG područja	50	OŠ LAG područja	Od 21.4.2021. do 5.5.2021.
Anonimni upitnik na animacijskim radionicama za LAG natječaj	33	Područje LAG-a	Listopad 2021.
Google obrazac	9	Virtualno mjesto – Facebook i e-mail	Proljeće i ljeto 2022.
Radni sastanak	10	Prostorija za sastanke Općine Veliko Trojstvo, Braće Radić 28, 43226 Veliko Trojstvo	31.5.2022.
Radionica	52	Kulturni centar Predavac, Trg hrvatskih graničara 25, 43211 Predavac	14.6.2022.
Radionica	6	Na Malenom brijegu, Ribnjačka 84, 43271 Velika Pisanica	22.11.2022.
Radionica	5	Edukacijska dvorana, Kralja Zvonimira 10, 43270 Veliki Grđevac	24.11.2022.
Radionica	5	Vijećnica Općine Nova Rača, Trg Stjepana Radića 56, 43272 Nova Rača	29.11.2022.
Radionica	7	Prostor Općine Rovišće, Trg hrvatskih branitelja 2, 43212 Rovišće	2.12.2022.
Radionica	13	Kušaonica OPG-a Bačak, Mišulinovac 2, 43226 Veliko Trojstvo	8.12.2022.
Radionica	39	Izletište „Vrata Bilogore“, Maglenča 125b, 43226 Veliko Trojstvo	15.12.2022.

Sastanak	13	Izletište „Vrata Bilogore“, Maglenča 125b, 43226 Veliko Trojstvo	15.12.2022.
Radionica	9	Prostor Općine Kapela, Bilogorska 90, 43203 Kapela	17.1.2023.
Radionica	8	Prostor Općine Nova Rača, Trg Stjepana Radića 56, 43272 Nova Rača	19.1.2023.
Radionica	12	Prostor Općine Rovišće, Trg hrvatskih branitelja 2, 43212 Rovišće	24.1.2023.
Radionica	13	Društveni dom Šandrovac, Bjelovarska ulica 6, 43227 Šandrovac	2.2.2023.
Radionica	16	Kušaonica OPG-a Bačak, Mišulinovac 2, 43226 Veliko Trojstvo	14.2.2023.
Okrugli stol	6	Prostor Općine Veliki Grđevac, Trg Mate Lovraka 3, 43270 Veliki Grđevac	15.2.2023.
Okrugli stol	8	Prostor Općine Zrinski Topolovac, Zrinski Topolovac 274, 43202 Zrinski Topolovac	16.2.2023.
Okrugli stol	5	Prostor Općine Severin, Severin 137, 43274 Severin	17.2.2023.
Okrugli stol	7	Prostor Općine Velika Pisanica, Trg hrvatskih branitelja 3, 43271 Velika Pisanica	1.3.2023.
Radni sastanak	15	Prostor Općine Veliko Trojstvo, Braće Radić 28, 43226 Veliko Trojstvo, 18.4.2023.	18.4.2023.
Javno savjetovanje na web stranici LAG-a Sjeverna Bilogora	Podatak nije poznat	Web stranica LAG-a Sjeverna Bilogora www.lag-sjeverna- bilogora.hr	24.8.2023 – 1.9.2023.
Radni sastanak	17	Društveni dom u Novoj Rači, Trg Stjepana Radića 9, 43272 Nova Rača	1.9.2023.
Sjednica Skupštine	30	Društveni dom u Novoj Rači, Trg Stjepana Radića 9, 43272 Nova Rača	1.9.2023.

Izvor: www.lag-sjeverna-bilogora.hr, <https://web.facebook.com/LAGSjevernaBilogora>

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA

4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize

Tablica 24: SWOT analiza LAG-a

SNAGE	SLABOSTI
<p>OPĆE ZNAČAJKE Natura 2000 označava očuvanu prirodu i prirodno bogatstvo (47 % područja LAG-a se nalazi u mreži Natura 2000) Dobar geografski položaj i prometna povezanost s gradom Bjelovarom i većim gradovima (82 km do Zagreba) Potencijal za korištenje obnovljivih izvora energije na cjelokupnom području uz očuvanje prirodnih resursa</p> <p>POLJOPRIVREDA Bogata i plodna zemlja za poljoprivrednu proizvodnju Poticanje ekoloških proizvođača od strane JLS Široka lepeza domaćih proizvoda te prepoznatljivi lokalni prehrambeni proizvodi Radišnost stanovnika i dobra suradnja poljoprivrednika Klimatska pogodnost za razvoj stočarske, ratarske, voćarske i povrćarske proizvodnje</p> <p>PROMETNA I KOMUNALNA INFRASTRUKTURA Razvijena komunalna infrastruktura i dostupne komunalne usluge (zdravstvene usluge) na cjelokupnom području Ukidanje divljih odlagališta otpada Razvijeno predškolsko, osnovnoškolsko obrazovanje i izvannastavne aktivnosti</p> <p>GOSPODARSTVO Razvijena poslovna i industrijska zona uz djelomično izgrađenu infrastrukturu Kontinuirano financiranje obrazovanja, poljoprivrede i gospodarstva od strane JLS Povoljni geografski preduvjeti za obavljanje gospodarske djelatnosti (blizina prometnica) Uspostavljena prekogranična suradnja i uspješne prijave na EU fondove te provođenje projekata iz EU fondova i nacionalnih izvora</p> <p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI I CIVILNO DRUŠTVO Razvijeno civilno društvo te suradnja s JLS Organizirana pomoć u kući starijim i nemoćnim osoba na cjelokupnom području</p>	<p>OPĆE ZNAČAJKE Nedovoljna informiranost o prirodnim staništima i slabija zainteresiranost za očuvanje prirode i prirodnih bogatstava Sve izraženije iseljavanje mladih osoba i nedostatak radne snage na očuvanju prirodnih vrijednosti Nepovoljan položaj i prometna izoliranost pojedinih naselja na području LAG-a koji utječu na iseljavanje stanovništva (nemogućnost putovanja na posao bez korištenja automobila, slabija prometna povezanost željezničkih i autobusnih linija i dr.) Nedovoljno razvijena svijest i znanje o značaju energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije</p> <p>POLJOPRIVREDA Pretjerana i nekontrolirana upotreba pesticida u svim vrstama poljoprivredne proizvodnje te nedovoljna informiranost o ekološkoj proizvodnji Pogodovanje pojedinim OPG-ovima s obzirom na stranačku pripadnost na lokalnoj, županijskoj i državnoj razini Nedostatak prostora za skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda, nedovoljna povezanost proizvođača i nedostatak proizvođačkih organizacija</p> <p>PROMETNA I KOMUNALNA INFRASTRUKTURA Nerazvijena komunalna infrastruktura i nedostupnost komunalnih usluga (kanalizacija, vodovod) Postojanje divljih odlagališta otpada Nerazvijenost predškolskog obrazovanja u pojedinim naseljima LAG područja i nedovoljni kapaciteti za predškolski odgoj (vrtić) te nedostatak dodatnih aktivnosti za djecu (STEM aktivnosti)</p> <p>GOSPODARSTVO</p>

<p>Razvijenija digitalna pismenost i korištenje različitih oblika tehnologije Poticanje doseljavanja mladih obitelji putem javnih poziva JLS-ova Razvijena društvena infrastruktura u pojedinim naseljima (kulturni centri, društveni domovi i dr.) Relativno dobri upravljački kapaciteti organizacija civilnog društva (prijava na natječaje, zapošljavanja i dr.) TURIZAM Otvorene mogućnosti za ulaganje i razvoj ruralnog turizma na području LAG-a Prirodni potencijal za razvoj različitih vrsta turizma Potencijalna suradnja turističkih objekata za razvoj turističke ponude na cjelokupnom području Mogućnost otvaranja izletišta s velikim brojem posjetitelja i dostupnim različitim sadržajima Potencijal u lovnim i ribolovnim destinacijama uz netaknutu prirodu Blizina okolnih gradova stvara mogućnosti za privlačenje većeg broja turista koji žele aktivniji odmor u prirodi Povećanje smještajnih kapaciteta na ruralnom području uz kreiranje različitih dodatnih sadržaja (bazeni, saune, zatvorene vrste igrališta, jahanje, bicikliranje, šetanje, različite radionice i dr.)</p>	<p>Nedovoljno razvijeno malo i srednje poduzetništvo i obrtništvo, nedostatak inicijative i umrežavanja između javnog i privatnog sektora Manja financijska sredstva za obrazovanje, poljoprivredu i gospodarstvo, i nemogućnosti prijave na natječaje zbog nezadovoljavanja propisanih uvjeta DRUŠTVENE DJELATNOSTI I CIVILNO DRUŠTVO Slab društveni život i nedovoljno dodatnih sadržaja za privlačenje većeg broja stanovništva Pretežito starije stanovništvo uz nisku obrazovnu strukturu i digitalnu pismenost Iseljavanje sve većeg broja mlađeg stanovništva u urbanija područja (bolja dostupnost usluga, različitost sadržaja i dr.) Nedovoljno razvijena društvena infrastruktura u pojedinim naseljima, slabi upravljački kapaciteti organizacija civilnog društva u pojedinim naseljima LAG područja te nerazvijene mentorske vještine za uključivanje mladih u rad udruga Vrlo visoka ovisnost organizacija civilnog društva o proračunima JLS, slaba motivacija za ostvarivanjem dodatnih sredstava putem različitih natječaja te nedovoljno sredstava za očuvanje kulturne i povijesne baštine TURIZAM Neiskorišten potencijal zajedničke suradnje te lovnih i ribolovnih destinacija ruralnog turizma Sve manje mladih osoba koje bi nastavile razvijati turističku ponudu zbog straha od neuspjeha, preuzimanja poslovnog rizika te svih prava i obveza Nedostatak promidžbe i turističkog marketinga uz nedefinirane turističke atrakcije i nedovoljno iskorištene turističke resurse Nedostatak smještajnih kapaciteta i nedovoljna iskorištenost materijalne i nematerijalne baštine u turističke svrhe</p>
PRILIKE	PRIJETNJE

<p>Razvoj suradnje s udrugama, prekogranična suradnja i financiranje projekata iz nacionalnih i EU sredstava</p> <p>Dobra prometna povezanost, blizina većih gradova i suradnja s drugim JLS na projektima od zajedničkog interesa</p> <p>Korištenje sredstava EU fondova za razvoj poljoprivrede i gospodarstva (izgradnja hladnjače i sušare za poljoprivredne proizvode)</p> <p>Zaštita tradicionalnih proizvoda (bilgorskih sireva, meda i dr.)</p> <p>Prilike za razvoj kratkih lanaca opskrbe</p> <p>Korištenje obnovljivih izvora energije i digitalizacije u poljoprivrednoj proizvodnji, preradi i razvoju kontinentalnog turizma</p> <p>Razvoj turističke ponude, dodatnih turističkih sadržaja i povećanje smještajnih kapaciteta uz očuvanje kulturne i prirodne baštine cjelokupnog područja</p>	<p>Nedovoljna suradnja s udrugama može dovesti do sve manjeg angažmana ljudi te sve slabijeg djelovanja za opće interese svih dionika određenog područja</p> <p>Klimatske promjene i elementarne nepogode (suše, poplave i dr.) doprinose smanjenju poljoprivredne proizvodnje i socijalnih davanja</p> <p>Nedovoljna informiranost i znanje prilikom korištenja nacionalnih i sredstava EU fondova može dovesti do sve manjeg broja potencijalnih prijavitelja</p> <p>Velikom količinom uvoza poljoprivrednih proizvoda smanjit će se broj stoke i broj obradivih površina</p> <p>Izražena depopulacija i starenje stanovništva ugrožit će obavljanje i razvoj gospodarskih djelatnosti te kulturnog identiteta određenog područja</p> <p>Iseljavanje i odlazak obrazovanog kadra onemogućit će rast i napredak u gospodarstvu, poljoprivredi, šumarstvu i razvoju kontinentalnog turizma</p>
---	--

Tijekom provođenja animacijskih radionica i naših konzultacijskih procesa u uredu LAG-a, putem telefona i digitalnim putem, uočen je pomak u razvoju komunalne i prometne infrastrukture na području LAG-a. Projekti izgradnje obrazovne infrastrukture (vrtići), prometne infrastrukture (ceste), komunalne infrastrukture (kanalizacija, odvodnja, pročistači, prostori za odlaganje i razvrstavanje otpada, groblja) i društvene infrastrukture (društveni domovi, tribine uz sportska igrališta, vidikovac, poučne staze) financirani su iz LAG natječaja i iz PRR RH 2014. – 2020. godine i prijelaznog razdoblja. Potrebno je nastaviti ulaganje jer i dalje postoji potreba na području LAG-a. Pojedine općine imaju slabiji financijski i ljudski kapacitet pa im je potrebno više vremena za provedbu projekata. Pristup brzom i širokopojasnom internetu još uvijek je nepovoljan i neujednačen na području LAG-a. Taj nedostatak stvara velika razvojna ograničenja. Također, unatoč jačanju utjecaja društvenih mreža, slaba digitalna pismenost i nerazvijeno kritičko razmišljanje prisutno je u svim dobnim skupinama. Pandemija COVID-19 bolesti utjecala je na sva područja našeg života pa tako i na rad organizacija civilnog društva. Provedbom projekata rekonstrukcije i izgradnje društvenih i kulturnih centara te njihovim opremanjem, stvorio se prostor za rad organizacija civilnog društva. Prostor za provođenje njihovih aktivnosti, različitih kulturnih, zdravstvenih, edukativnih aktivnosti, ali i obrazovnih aktivnosti, pogotovo onih koji se temelje na digitalnoj pismenosti. Mnogobrojne sportske organizacije civilnog društva kontinuirano ulažu u svoje kapacitete, ali potrebno je i dalje poticati njihov vrijedan rad u lokalnoj zajednici, kako na natjecateljskoj tako i na rekreativnoj razini. Daljnje ulaganje u razvoj predškolskog i školskog obrazovanja naveden je među prvim potrebama cjelokupnog LAG područja. Na animacijskim radionicama pojavila se potreba o izgradnji STEM parkova i opremanju STEM laboratorija kako bi djeca od najranije dobi (parkovi bi bili dostupni djeci

od dvije godine života) na svom ruralnom prostoru imala jednake mogućnosti kao i njihovi vršnjaci iz urbanih područja. Djeca su prirodni mali znanstvenici samo ih je potrebno dobro usmjeriti i pružiti im dobre alate za razvoj u njihovom poznatom okruženju. STEM je pristup obrazovanju koji se temelji na kombinaciji različitih područja, predmeta i načina razmišljanja (STEM je skraćena od engleskih riječi science, technology, engineering i mathematics). STEM pristupom potičemo djecu na istraživanje, detaljnu analizu, logičko promišljanje, argumentiranu raspravu, učenje kroz metodu „pokušaja“ i „pogreške“, princip „uradi sam“, kombiniranje znanja koje je dijete u određenoj dobi savladalo. Osposobljenom stručnom provedbom STEM aktivnosti mogu se rješavati problemi koji se javljaju samo na toj jednoj mikro lokaciji, u jednom naselju. Na području LAG-a naglašena je i potreba za brigom o socijalno osjetljivim skupinama, prvenstveno osobama treće životne dobi. Provođenjem programa ZAŽELI, sufinanciranog iz ESF-a njihove potrebe bivaju zadovoljene. Problem je kašnjenje objave javnog poziva i nastavak provedbe projekata što je teško objašnjivo korisnicima (starijim i nemoćnim osobama) na ruralnom području. Razvojem digitalizacije u smjeru aplikacija za osobni prijevoz ili dostavu hrane, doprinijelo bi kvaliteti života starijih stanovnika LAG-a. Na području LAG-a smanjila se zadružna proizvodnja i udruživanje proizvođača. Postoji interes između pojedinaca, ali njihov broj je nedovoljan za udruživanje. Postoji potreba za mini klaonicama, prostorima za sušenje, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda, ali ne postoji dovoljan broj zainteresiranih zadrugara. Pojačan je interes prema digitalizaciji u poljoprivrednim procesima, razvoju inovacijskih projekata, upotrebi različitih senzora u poljoprivrednoj proizvodnji, agrometeoroloških stanica i obnovljivih izvora energije. Poljoprivrednici su suočeni s mnogobrojnim svakodnevnim izazovima od klimatskih promjena, konkurentnog tržišta, inflacije, sporosti prilagodbe digitalizaciji današnjice i nedostatka radne snage. Poljoprivrednici su svjesni da je prerada njihovih primarnih poljoprivrednih proizvoda put kojim trebaju krenuti. Tijekom provedenih animacijskih radionica iznjedrila se potreba za suradnjom sa znanstvenom zajednicom u obliku projekta suradnje studenata Mehatronike i Računarstva s Visokog učilišta u Bjelovaru, njihovih profesora mentora i poljoprivrednika na terenu. Suradnjom bi se osigurala razmjena i primjena znanja o inovacijskim tehnologijama i procesima proizvodnje i prerade. Na taj način proizvođači bi povećali svoju produktivnost, održivost i učinkovitost dostupnih resursa, uz očuvanje bioraznolikosti, a posebice područja NATURA 2000. Naši poljoprivrednici iskazali su interes i prema prelasku s konvencionalne na ekološku poljoprivredu. Broj ekoloških poljoprivrednika je u porastu. Istraživanja su pokazala kako je ekološka poljoprivreda jeftinija od konvencionalne poljoprivrede ako se pravovremeno preventivno upotrebljavaju ekološka sredstva. Potrebno je kontinuirano raditi na edukaciji i promociji ekološke poljoprivrede i ekoloških proizvoda. Isto tako, potrebno je kontinuirano provoditi edukaciju zaštite NATURA 2000 područja i općenito bioraznolikosti LAG područja. Stanovnici LAG područja prepoznali su važnost svog bogatog prirodnog područja i žele ga zaštititi. Na animacijskim radionicama istaknuli su pretjeranu upotrebu pesticida i potrebu pojačane edukacije u primjeni ekoloških sredstava. Potrebno se prilagoditi klimatskim promjenama uz upotrebu ekološke zaštite. Osim najviše zastupljene ratarske proizvodnje i pad stočarstva poljoprivrednici pokreću i dodatne nepoljoprivredne djelatnosti. Tako je u posljednjih godinu dana na području LAG-a registrirano osamnaest smještaja (ruralne kuće za odmor) i osam izletišta (kušaonice i izletišta). Interes za ruralnim turizmom u velikom je porastu i očekujemo povećanje novih registriranih objekata na smještaj. Taj interes prepoznala je i TZ Bilogora – Bjelovar koja je u suradnji s općinama LAG područja i Gradom Bjelovarom već dva puta objavila javni poziv za sufinanciranje objekata za pružanje ruralnog turizma. Registracijom smještaja povezuju se i OPG-ovi te tako nailazimo i na početak kratkih lanaca opskrbe. Novi registrirani smještaji tek kreću u svoju prvu sezonu, ali u svom smještaju nudit će promotivne proizvode OPG-ova u svom okruženju. Primijećen je

sve veći porast potražnje za lokalnim, domaćim i kvalitetnim proizvodima provjerenog podrijetla. O tome govore i projekti u provedbi pojedinih općina LAG područja (izgradnja tržnice).

5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS

5.1. Prikaz potreba LAG područja

Sve četiri potrebe područja LAG-a povezane su s općim ciljem LRS-a LAG-a, OC 1 Revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja.

1P Unapređenje male ruralne infrastrukture na području LAG-a Sjeverna Bilogora

Povezana je s općim ciljem LRS-a i s prvim specifičnim ciljem LRS-a 1.1 Ulaganje u pametnu ruralnu infrastrukturu na području LAG-a Sjeverna Bilogora. Nastavak ulaganja u projekte unapređenja male ruralne infrastrukture na području LAG-a neophodno je za poboljšanje uvjeta za kontinuirani društveni razvoj i dostizanje više kvalitete života. Na animacijskim radionicama izražena je potreba stanovnika, dionika LAG područja, za daljnjim ulaganjima u ruralne infrastrukture različitih namjena. Naši stanovnici svjesni su dobrobiti za lokalnu zajednicu koju donose takvi mali projekti. Uvođenjem digitalizacije u društvene aktivnosti, lokalnu upravu, razvojem različitih aplikacija za lokalno stanovništvo, omogućujemo stanovnicima područja LAG-a osjećaj stanovnika današnjice koji optimistično razmišlja o sutrašnjici. Uspostavom obnovljivih izvora energije kroz projekte ulaganja u male ruralne infrastrukture, pripremamo lokalne zajednice za buduće energetske neovisne zajednice.

2P Pridonijeti uspostavi i održivosti poslovanja zelenih poljoprivrednih gospodarstava na području LAG-a Sjeverna Bilogora

Povezana je s općim ciljem LRS-a i s drugim specifičnim ciljem LRS-a 1.2 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrede i prerade kroz modernizaciju, digitalizaciju i primjenu obnovljivih izvora energije na poljoprivrednim gospodarstvima na području LAG-a Sjeverna Bilogora. Mala i srednja poljoprivredna gospodarstva izrazila su volju i želju prema zelenom poslovanju svojih gospodarstava, tj. prema ulaganjima u digitalizaciju svoje poljoprivredne proizvodnje i prerade koja ne štete ili su korisni za prirodu i okoliš. Različita softverska rješenja i aplikacije u poljoprivredi hrvatskih proizvođača dostupne su na tržištu, ali često su cjenovno nepristupačne malim poljoprivrednicima. Uz sufinanciranje i potporu poljoprivrednici su spremni preuzeti financijski rizik vlastitog učešća. Provedbom digitalizacije poslovanja, otvara se mogućnost rasta malih poljoprivrednih gospodarstava, a time i stvaranja novih i/ili očuvanja radnih mjesta. Primjena obnovljivih izvora energije osigurat će poljoprivrednim gospodarstvima neovisnost o energentima i smanjiti troškove proizvodnje. Također, očuvat će i zaštititi okoliš, ali i usmenom predajom pozitivnog iskustva potaknuti susjedstvo na svoja ulaganja u obnovljive izvore energije.

3P Potaknuti razvoj turističkog potencijala područja LAG-a Sjeverna Bilogora

Povezana je s općim ciljem LRS-a i s trećim specifičnim ciljem LRS-a 1.3 Ulaganje u pametan razvoj ruralnog turizma na području LAG-a Sjeverna Bilogora. Tijekom pandemije COVID-19

bolesti urbani ljudi koji su imali mogućnost „bijega“ u ruralne krajeve lakše su se nosili sa svim ograničenjima i zabranama u svrhu smanjenja i obuzdavanja širenja bolesti. Iscjeljujuće šetnje u šumi, boravak u prirodi u okruženju ptičjeg pjeva i košutinog trka, pomagao je ljudima očuvati mentalno zdravlje. Ruralni ljudi LAG područja shvatili su potencijal svog šumovitog, brežuljkastog, mitološkog i domaćinskog područja pa su krenuli u registracije ruralnih kuća za odmor, različitih kušaonica, osmišljavanje poučnih staza i oživljavanje mitoloških priča. Ključno je nastaviti podpirati ulaganja u razvoj ruralnog turizma, povezujući međusobno destinacije kako bi se osmislila jedinstvena turistička ponuda sa smještajem, domaćom, lokalnom i kvalitetnom hranom, jahanjem, bicikliranjem, pješačenjem, aktivnim sudjelovanjem u različitim radionicama, obilaskom zanimljivih lokaliteta, sudjelovanjem u lokalnim manifestacijama i odmorom. Implementacija informacijsko komunikacijskih tehnologija (razvoj aplikacija u ruralnom turizmu) svakako bi unaprijedila komunikaciju s budućim potrošačima, ali i povezala različite sudionike u kratkom lancu turističke opskrbe. Primjena obnovljivih izvora energije za vlastite potrebe u ruralnom turizmu smanjit će troškove poslovanja, pridonijeti zaštiti i očuvanju okoliša i bioraznolikosti, ali i dodati dodanu vrijednost turističkoj ponudi.

4P Unaprijediti obrazovnu infrastrukturu te osmisliti i primijeniti inovacije u poljoprivredi na području LAG-a Sjeverna Bilogora

Povezana je s općim ciljem LRS-a i s četvrtim specifičnim ciljem LRS-a 1.4 Ulaganje u osiguranje jednakih mogućnosti stvaralaštva ruralnoj djeci i u razvoj inovativne poljoprivrede. Na području LAG-a radi šest osnovnih škola sa svojim područnim školama. Kako bismo osigurali svijetlu i održivu budućnost ruralnog područja esencijalno je pružiti djeci sve potrebne alate za igranje, optimizam, stvaranje i nadu. Na animacijskim radionicama iskazala se potreba za unapređenjem obrazovne ruralne infrastrukture u smjeru STEM parkova i STEM laboratorija. STEM je akronim sastavljen od riječi science, eng. – znanost, technology, eng. – tehnologija, engineering, eng. – inženjerstvo i mathematics, eng. – matematika, ali STEM obuhvaća puno šire područje od navedenog. Fizika, kemija, biologija, psihologija, robotika, računarstvo, mehatronika, astronomija, geografija, ali i društveno humanističke grane i umjetničke grane, također su dio STEM-a. Izgradnjom STEM parkova i opremanjem STEM laboratorija djeci i mladima s ruralnog područja želimo od najranije dobi približiti i učiniti zanimljivim znanstvene discipline te im omogućiti interdisciplinarno učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja potrebnih za rješavanje brojnih izazova današnjeg društva, ali i izazova njihove lokalne zajednice. U međuteritorijalnom projektu suradnje s LAG-ovima u okruženju i akademske zajednice osmislit ćemo i provesti izgradnju STEM parkova i opremanje STEM laboratorija, osposobiti učitelje za provedbu STEM aktivnosti i provesti STEM aktivnosti za djecu s ruralnog područja.

Tradicija u poljoprivredi svakako je temelj održivog ruralnog razvoja, ali inovacije su nužne kako bi se tradicionalne vrijednosti predstavile na nov i tržišno konkurentan način. U međuteritorijalnom projektu suradnje LAG-ova u okruženju i akademskom zajednicom istražiti ćemo, osmisliti i provesti inovacije u poljoprivrednoj proizvodnji i preradi. S napretkom tehnologije, napreduje i poljoprivreda. Tako je bilo oduvijek. Kroz inovacije možemo poboljšati i unaprijediti poljoprivrednu proizvodnju na terenu uz provedena istraživanja na malim OPG-ovima. Proizvodnja hrane postaje sve zahtjevnija zbog različitih nepovoljnih utjecaja poput klime, ratova, pandemija i nedostatka radne snage. I upravo u takvim situacijama inovacije i prilagodba omogućavaju nesmetanu proizvodnju. Digitalizacija je izvrstan pokretač

za ubrzavanje prijelaza na klimatski neutralno, kružno i otpornije gospodarstvo, a inovacije nam pomažu kako bismo razvili integrirana rješenja koja ispunjavaju potrebe naših poljoprivrednika i odgovaraju na izazove budućnosti. Putem inovacija poljoprivrednici će biti uspješniji u ispunjavanju ljudskih potreba za hranom, štedit će svoje resurse i osigurati održivost zemlje. Inovacije su presudne za jačanje ruralnog područja.

Tablica 25: Potrebe LAG područja

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS kojim se ispunjava potreba
1P Unaprijediti malu ruralnu infrastrukturu na području LAG-a Sjeverna Bilogora	Ključno je nastaviti ulaganje u projekte unapređenja male ruralne infrastrukture na području LAG-a Sjeverna Bilogora kako bi se omogućili uvjeti za kontinuirani društveni razvoj i postigla viša kvaliteta života, uz provedbu koncepta Pametnog sela poput uvođenja digitalizacije u društvene aktivnosti i primjenu obnovljivih izvora energije za pripremu budućih energetske neovisnih zajednica	OC 1 LRS-a je revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja	SC 1.1 Ulaganje u pametnu ruralnu infrastrukturu na području LAG-a Sjeverna Bilogora
2P Pridonijeti uspostavi i održivosti poslovanja zelenih poljoprivrednih gospodarstava na području LAG-a Sjeverna Bilogora	Mala i srednja poljoprivredna gospodarstva trebaju doprinijeti zelenom održivom gospodarskom rastu područja LAG-a Sjeverna Bilogora, a to će postići ulaganjem u daljnji razvoj i modernizaciju svog poslovanja uz implementaciju	OC 1 LRS-a je revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja	SC 1.2. Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrede i prerade kroz modernizaciju, digitalizaciju i primjenu obnovljivih izvora energije na poljoprivrednim gospodarstvima na području LAG-a Sjeverna Bilogora

	digitalnih procesa koji ne štete ili su korisni za prirodu i okoliš. Primjena obnovljivih izvora energije koji imaju okolišni i gospodarski učinak osigurat će poljoprivrednim gospodarstvima neovisnost o energentima i smanjiti troškove proizvodnje.		
3P Potaknuti razvoj turističkog potencijala područja LAG-a Sjeverna Bilogora	Područje LAG-a Sjeverna Bilogora krenulo se razvijati u smjeru ruralnog turizma te je prijeko potrebno nastaviti ulaganja u tom smjeru, uz zaštitu i očuvanje okoliša primjenom obnovljivih izvora energije te digitalizacijom turističke ponude	OC 1 LRS-a je revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja	SC 1.3 Ulaganje u pametan razvoj ruralnog turizma na području LAG-a Sjeverna Bilogora
4P Unaprijediti obrazovnu infrastrukturu te osmisliti i primijeniti inovacije u poljoprivredi na području LAG-a Sjeverna Bilogora	Kako bismo osigurali svijetlu i održivu budućnost ruralnog područja, esencijalno je pružiti djeci sve potrebne alate za igranje, optimizam, stvaranje i nadu. Tradicija u poljoprivredi je svakako temelj održivog ruralnog razvoja, ali inovacije su nužne kako bi se tradicionalne vrijednosti predstavile na nov i tržišno konkurentan način.	OC 1 LRS-a je revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja	SC 1.4 Ulaganje u osiguranje jednakih mogućnosti stvaralaštva ruralnoj djeci i u razvoj inovativne poljoprivrede

5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS

Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS

Naziv općeg cilja	Kratki opis općeg cilja	Naziv specifičnog cilja	Kratki opis specifičnog cilja
OC 1 Revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja	LAG Sjeverna Bilogora provedbom svoje LRS planira revitalizirati područje LAG-a ulaganjem u ruralnu infrastrukturu, digitalizaciju poljoprivrede i prerade, održivost lokalne zajednice primjenom obnovljivih izvora energije, ulaganjem u daljnji razvoj ruralnog turizma, osiguranjem jednakih mogućnosti stvaralaštva ruralnoj djeci te razvojem i primjenom inovativne poljoprivrede.	SC 1.1 Ulaganje u pametnu ruralnu infrastrukturu na području LAG-a Sjeverna Bilogora	Ovim specifičnim ciljem LAG želi revitalizirati lokalnu zajednicu poticanjem projekata izgradnje, rekonstrukcije i opremanja malih ruralnih infrastruktura. Društvene infrastrukture su žile kucavice svakog sela pa njihovim dodatnim opremanjem osiguravamo zdrav protok kreativnosti, očuvanje kulturne baštine, mjesto za mlade za osmišljavanje i provedbu svojih ideja. Primjenom obnovljivih izvora energije područje LAG-a promovirat će dobrobiti obnovljivih izvora energije i stvoriti temelje budućih energetski neovisnih zajednica i smanjiti troškove poslovanja. Osvremenjivanjem pristupa lokalnim uslugama kroz digitalizaciju, očuvat će se okoliš i uštedjeti vrijeme.

<p>OC 1 Revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja</p>		<p>SC 1.2 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrede i prerade kroz modernizaciju, digitalizaciju i primjenu obnovljivih izvora energije na poljoprivrednim gospodarstvima na području LAG-a Sjeverna Bilogora</p>	<p>Specifični cilj odnosi se na modernizaciju, digitalizaciju i primjenu obnovljivih izvora u poslovanje poljoprivrede i prerade poljoprivrednih gospodarstava LAG područja. Uvođenjem digitalizacije i primjenom obnovljivih izvora energije poljoprivrednici će povećati svoju konkurentnost na tržištu, povećat će svoju ekonomsku veličinu, očuvat će i stvoriti nova radna mjesta. Želimo podupirati održivu, pametnu i zelenu poljoprivredu i preradu.</p>
<p>OC 1 Revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja</p>		<p>SC 1.3 Ulaganje u pametan razvoj ruralnog turizma na području LAG-a Sjeverna Bilogora</p>	<p>Ovim specifičnim ciljem LAG Sjeverna Bilogora stremi daljnjem razvoju ruralnog turizma kroz primjenu modernih tehnologija (digitalizacija usluga, implementacija različitih komunikacijskih lanaca) i obnovljivih izvora energije. Ruralni turizam je gospodarska grana koja otvara vrata kreativnosti i inovativnosti svog područja, a time i očuvanju i/ili stvaranju novih radnih mjesta. Kreativnost stvara nove ideje kombinacijom tradicije, kulturne i prirodne baštine LAG područja, a inovativnost ih transformira u novi proizvod i/ili uslugu. Lokalni razvoj turizma je održivi razvoj turizma kojim štitimo i predajemo u naslijeđe resursnu osnovu koja ne smije biti manja od one koju je naslijedila.</p>
<p>OC 1 Revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog,</p>		<p>SC 1.4 Ulaganje u osiguranje jednakih mogućnosti stvaralaštva</p>	<p>Ovaj cilj odnosi se na provedbu dva međuteritorijalna projekta suradnje s LAG-ovima u okruženju i s akademskom zajednicom. Prvi projekt obuhvatit će aktivnosti koje će omogućiti djeci ruralnog,</p>

pametnog i zelenog zavičaja		ruralnoj djeci i u razvoj inovativne poljoprivrede	nerazvijenog područja iste mogućnosti stvaranja, kreativnog učenja i razvoja kritičkog mišljenja kao što ih imaju djeca urbanog područja. Opremanjem STEM laboratorija i gradnjom STEM parkova ruralna djeca upoznat će znanstvene discipline na veoma maštovit i domišljat način. Drugi projekt bavit će se istraživanjem, osmišljavanjem i provedbom inovativnih rješenja u poljoprivredi na ruralnom području u suradnji s akademskom zajednicom.
-----------------------------	--	--	--

Opći cilj i specifični ciljevi LRS-a LAG-a iznjedrili su iz mnogobrojnih animacijskih radionica, sastanaka i okruglih stolova s dionicima iz sva tri sektora LAG područja.

Opći cilj 1 LRS-a je revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja. OC 1 obuhvaća: razvoj područja LAG-a ulaganjem u ruralnu infrastrukturu, ulaganje u digitalizaciju poljoprivrede i prerade, ulaganje u održivost lokalne zajednice primjenom obnovljivih izvora energije, ulaganje u razvoj ruralnog turizma, osiguranje jednakih mogućnosti stvaralaštva ruralnoj djeci i razvoj inovativne poljoprivrede. Živimo u vremenu strašno brzog digitalnog razvoja i potrebno je prilagoditi poslovanja lokalne uprave, poljoprivrednika, ruralnog turizma i obrazovanja toj novoj industrijskoj revoluciji. Umjetna inteligencija galopirajućim tempom ulazi u sve pore naših života i oni koji se neće prilagoditi, nažalost neće uspjeti na nemilosrdnom tržištu. Razvoj ruralnog prostora, razvoj praktičnih digitalnih rješenja za lokalne probleme, razvoj digitalne infrastrukture za pametno lokalno upravljanje (digitalizacija lokalne uprave, razvoj različitih aplikacija za lokalno stanovništvo poput Car sharing-a, npr.), razvoj ponude ruralnog turizma, stvaranje temelja energetske neovisnim zajednicama, suradnja s akademskom zajednicom u istraživanju, osmišljavanju i primjeni pametnih i/ili inovativnih rješenja u poljoprivredi za razvoj pametne lokalne zajednice i osiguranja jednakih mogućnosti igranja u stvaranju ruralne djece, sve su to dijelovi slagalice budućnosti područja LAG-a. Iz općeg cilja izvedena su četiri specifična cilja:

SC 1.1 Ulaganje u pametnu ruralnu infrastrukturu na području LAG-a Sjeverna Bilogora, SC 1.2 Ulaganje u digitalizaciju poljoprivrede i prerade i primjenu obnovljivih izvora energije na poljoprivrednim gospodarstvima na području LAG-a Sjeverna Bilogora, SC 1.3 Ulaganje u pametan razvoj ruralnog turizma na području LAG-a Sjeverna Bilogora i SC 1.4 Ulaganje u osiguranje jednakih mogućnosti stvaralaštva ruralnoj djeci i u razvoj inovativne poljoprivrede. Vrlo bliska budućnost neovisnih energetske zajednice kuca na naša vrata. Pandemije i ratovi postali su naša stvarnost i moramo razmišljati o održivoj budućnosti naših potomaka. Zbog toga smo odlučili (i zbog povratnih informacija s našeg LAG područja) u svaku intervenciju uključiti obavezno sufinanciranje digitalizacije i primjenu obnovljivih izvora energije. **SC 1.1** - Nastavkom ulaganja u ruralnu infrastrukturu pridonijet ćemo ublažavanju nepovoljnih demografskih

kretanja na ruralnom području i unaprijediti kvalitetu života stanovnika LAG-a. Ovim specifičnim ciljem LAG želi revitalizirati lokalnu zajednicu poticanjem projekata izgradnje, rekonstrukcije i opremanja malih ruralnih infrastruktura. Društvene infrastrukture su žile kucavice svakog sela pa njihovim dodatnim opremanjem osiguravamo: zdrav protok kreativnosti, očuvanje kulturne baštine, mjesto za mlade za osmišljavanje i provedbu svojih ideja. Primjenom obnovljivih izvora energije područje LAG-a promovirat će dobiti obnovljivih izvora energije i stvoriti temelje budućih energetski neovisnih zajednica i smanjiti troškove poslovanja. Osvremenjivanjem pristupa lokalnim uslugama kroz digitalizaciju, očuvat će se okoliš i uštedjeti vrijeme. **SC 1.2** - Sufinanciranjem digitalizacije poslovanja uz primjenu obnovljivih izvora energije našim poljoprivrednicima omogućujemo dobre probiotike za nastavak tržišne utrke. Naši poljoprivrednici svjesni su prednosti upotrebe digitalizacije u svom poslovanju i obnovljivih izvora energije. Uz usvajanje novih tehnologija i poboljšanje vlastitih digitalnih vještina u svom poslovanju doprinose digitalnoj i ruralnoj budućnosti. Mala i srednja poljoprivredna gospodarstva imaju veći razvojni potencijal za rast produktivnosti i konkurentnosti. Primjena obnovljivih izvora energije očuvat će i zaštititi okoliš, smanjiti poljoprivredne troškove, osigurati neovisnost poljoprivrede, omogućiti rast poljoprivrednog gospodarstva, a time i očuvati i/ili stvoriti nova radna mjesta. Sve češći klimatski ekstremi čiju pojavnost i negativan utjecaj na poljoprivredu možemo u budućnosti očekivati u većem obimu nalažu potrebu za jačanjem praksi prilagodbe i ublažavanju klimatskih promjena. Upravo će digitalizacija i obnovljivi izvori energije pružiti bitne alate za obranu od klimatskih promjena. Tradicija je svakako temelj održivog ruralnog razvoja, ali inovacije su nužne kako bi se tradicionalne vrijednosti predstavile na nov i tržišno konkurentan način. Na taj način uvodimo koncept Pametnog sela i stvaramo plodno tlo za daljnju implementaciju. **SC 1.3** - Svako ruralno područje ima svoja mikro obilježja, potencijale, unikatnost i prepoznatljivost i na njima treba graditi održivu budućnost. Razvojem novih turističkih aktivnosti omogućit ćemo turistu uključeno u doživljaj destinacije ruralnog mikro područja. Nove turističke aktivnosti ruralnog turizma naši prijavitelji razvijat će kroz provedbu digitalizacije u svojim projektima, kroz primjenu modernih tehnologija (digitalizacija usluga, implementacija različitih komunikacijskih lanaca) i obnovljivih izvora energije. Ruralni turizam je gospodarska grana koja otvara vrata kreativnosti i inovativnosti svog područja, a time i očuvanju i/ili stvaranju novih radnih mjesta. Kreativnost stvara nove ideje kombinacijom tradicije, kulturne i prirodne baštine LAG područja, a inovativnost ih transformira u novi proizvod i/ili uslugu. Lokalni razvoj turizma je održivi razvoj turizma kojim štitimo i predajemo u naslijeđe resursnu osnovu koja ne smije biti manja od one koju je naslijedila. **SC 1.4** - Ovaj cilj odnosi se na **provedbu dva međuteritorijalna projekta suradnje** s LAG-ovima u okruženju i s akademskom zajednicom. Provedbom međuteritorijalnog projekta suradnje i implementacijom STEM parkova i STEM laboratorija na ruralnom području omogućit ćemo djeci iste mogućnosti igranja, napretka i stvaranja kao što ih imaju djeca u urbanim područjima. STEM prostori su inovativni, kreativni i pametni prostori za djecu i mlade i provedbu njihove najvažnije aktivnosti – igre. Opremanjem STEM laboratorija i gradnjom STEM parkova ruralna djeca upoznat će znanstvene discipline na veoma maštovit i domišljat način. Projektne aktivnosti omogućit će djeci ruralnog nerazvijenog područja iste mogućnosti stvaranja, kreativnog učenja i razvoja kritičkog mišljenja kao što ih imaju djeca urbanog područja. **Drugi projekt** bavit će se istraživanjem, osmišljavanjem i provedbom inovativnih rješenja u poljoprivredi na ruralnom području u suradnji s akademskom zajednicom. Uspješnu inovaciju karakterizira osmišljavanje nečeg potpuno novog ili kombinacija postojećih resursa na nov i originalan način koji će biti bolji od prethodnog, potrebniji i ekonomski opravdan. Kroz inovacije ćemo poboljšati i unaprijediti poljoprivrednu proizvodnju na terenu uz provedena istraživanja na malim OPG-ovima, osmisliti i primijeniti inovativne procese u poljoprivrednoj proizvodnji i

preradi. Proizvodnja hrane postaje sve zahtjevnija zbog različitih nepovoljnih utjecaja poput klime, ratova, pandemija i nedostatka radne snage. I upravo u takvim situacijama inovacije i prilagodba omogućavaju nesmetanu proizvodnju. Digitalizacija je izvrstan pokretač za ubrzavanje prijelaza na klimatski neutralno, kružno i otpornije gospodarstvo, a inovacije nam pomažu kako bismo razvili integrirana rješenja koja ispunjavaju potrebe naših poljoprivrednika i odgovaraju na izazove budućnosti. Putem inovacija poljoprivrednici će biti uspješniji u ispunjavanju ljudskih potreba za hranom, štedit će svoje resurse i osigurati održivost zemlje.

5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje

Intervencije LAG-a kreirane su suradnjom dionika iz sva tri sektora LAG područja, članova Upravnog odbora i članova Skupštine. Temeljem iskazanih potreba LAG područja nastalih iz SWOT analize na mnogobrojnim animacijskim radionicama, radnim sastancima, okruglim stolovima, popunjavanjem anonimnih digitalnih upitnika na kojima je sudjelovalo 341 dionika iz sva tri sektora LAG područja, kreirane su sljedeće intervencije: **I 1.1.1 Ulaganje u građenje, rekonstrukciju i/ili opremanje ruralne infrastrukture s ulaganjima u obnovljive izvore energije i/ili digitalizaciju na području LAG-a Sjeverna Bilogora, I 1.2.1 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrednih gospodarstava uz ulaganje u modernizaciju, digitalizaciju poljoprivrede i prerade i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora i 1.3.1 Ulaganje u razvoj ruralnog turizma uz ulaganje u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora.** U Hrvatskoj iz godine u godinu raste broj instaliranih solarnih elektrana. Npr., solarna elektrana s 24 solarna panela na određenom području ima solarni potencijal od 1150 kWh/m². Samo jedna takva elektrana (ovisno o području i sunčanim danima) može smanjiti ekološki otisak na lokaciji za 3300 kilograma ugljikovog dioksida godišnje što je ekvivalentno sadnji 300 stabala. Neke od vodećih prednosti solarnih elektrana svakako su neovisnost o fosilnim gorivima, smanjenje ugljičnog otiska i zaštita prirode, ali i dugoročna isplativost i visoka razina uštede. Naši dionici nebrojeno puta istaknuli su područje NATURA 2000, očuvanje bioraznolikosti i zaštitu svog zavičaja bogatog šumom i netaknutom prirodom. Kako bi postigli ekološke ciljeve potrebno je preuzeti odgovornost kao građanin našeg LAG-a, kao proizvođač hrane, kao institucija. Čovjek i priroda su međuovisni što je ključno za proizvodnju zdrave hrane, očuvanje čistog zraka i vode te očuvanje bioraznolikosti. Kako bi doprinijeli tome, zaključili su da je potrebno ulagati u obnovljive izvore energije. Zajedničkim snagama postići će se maksimalno povećanje uštede energije i povećanje korištenja obnovljivih izvora energije. Budućnost energetske neovisnih malih zajednica nije više znanstvena fantastika već plan za postizanje održivih Pametnih sela. Živimo u digitalnom dobu, dobu u kojem je naša stvarnost digitalna. Ako ne postojimo u tom svijetu, vrlo teško ćemo se izboriti za svoje mjesto pod suncem. Svijet je ušao u novu industrijsku revoluciju osmišljavanjem umjetne inteligencije

koja pokriva mnogobrojna područja, ali iza svake AI (artificial intelligence, eng. – umjetna inteligencija) stoji čovjek. Mnogi poslovi će izumrijeti kao u svakom industrijskom dobu, ali oni fleksibilniji i skloniji promjenama, izvući će maksimum od njega. Imaginacija i kreativnost te sposobnost učenja i primjena znanja, izumom i primjenom računala dobili su moćan alat za osmišljavanje naprednih ideja i ostvarivanje složenih koncepata izradom i korištenjem softvera. Zbog toga je potrebno osigurati i prijeko potrebnu infrastrukturu širokopojasnog interneta za područje LAG-a Sjeverna Bilogora kako bi se ublažila digitalna nejednakost između ruralnog i urbanog područja. Mnoga područja još uvijek su bez signala. Poljoprivreda je gospodarska djelatnost uzgoja biljaka i životinja zbog proizvodnje hrane za prehranu stanovništva. Naši poljoprivrednici svjesni su vremena u kojem živimo, svjesni su digitalne današnjice, svjesni su da mogu upravljati brzim promjenama prilagodbom i uvođenjem digitalnih procesa u svoje vođenje poljoprivrednog gospodarstva i primjenom obnovljivih izvora energije. Vrijeme je resurs koji je nepovratan, a uštede vremena postižu se uvođenjem digitalizacije u procese proizvodnje i prerade poljoprivrednih gospodarstava. Bitno je naglasiti i potporu zakonodavaca koji bi se, također, trebali spretnije prilagođavati brzim promjenama i biti na usluzi „malog čovjeka“, čovjeka koji donosi hranu na njihov stol. Alati za provedbu ove LRS otkrivaju se u provedbi tri intervencije i dva projekta suradnje. Prva intervencija **I 1.1.1 Ulaganje u građenje, rekonstrukciju i/ili opremanje ruralne infrastrukture s ulaganjima u obnovljive izvore energije i/ili digitalizaciju na području LAG-a Sjeverna Bilogora** povezana je s OC 1 Revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja, SC 1.1. Ulaganje u pametnu ruralnu infrastrukturu na području LAG-a Sjeverna Bilogora i SC ZPP-a 8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo. Kako bismo ublažili nepovoljna demografska kretanja na ruralnom području LAG-a Sjeverna Bilogora i unaprijedili kvalitetu života svih stanovnika, kroz ovu intervenciju nastavit će se ulaganja u ruralnu infrastrukturu. Intervencija će obuhvatiti ulaganja u građenje, rekonstrukciju i/ili opremanje različitih ruralnih infrastrukture LAG područja s obaveznim ulaganjima u primjenu obnovljivih izvora energije i/ili digitalizaciju u procese poslovanja, pružanje usluga, instaliranje različitih softvera, razvoj aplikacija i slično. Primjenom obnovljivih izvora energije na području LAG-a promovirat će se dobiti obnovljivih izvora energije, ali i stvoriti plodno okruženje za buduće energetske neovisne zajednice. U cilju smanjenja digitalne nejednakosti potrebno je omogućiti pristup digitalnim tehnologijama, omogućiti stjecanje vještina korištenja digitalnih tehnologija i njihovo samo korištenje. Digitalna nejednakost usko je vezana uz društvenu nejednakost. Pristup internetu problem je u ruralnim prostorima što posljedično dovodi do društvenih problema pojedinca jer se poslovanje i društveni život „vode“ na internetu. Pristup internetu neće riješiti problem društvene nejednakosti, ali je preduvjet za kvalitetniji život u današnje doba kada je poslovanje moguće voditi u potpunosti online, kada je obrazovanje dostupno online (fakulteti koji su u potpunosti online) i kada je društveni život stvaran u digitalnom svijetu putem mnogobrojnih društvenih mreža. Internet je stvaran svijet današnjice i umreženost je temelj interakcije među ljudima. Korištenje informacijskih tehnologija postalo je nužnost, pravo i odgovornost svakog pojedinca. Na digitalnoj pismenosti treba kontinuirano raditi kako bi se izbrusile vještine i svijest o pravilnom postupanju s informacijama na internetu. Razvoj ruralne zajednice počiva na smanjenju digitalne nejednakosti opremanjem društvenih prostora svom potrebnom informatičkom infrastrukturom i opremom, provođenjem edukacija vezanih uz digitalnu pismenost, razvojem budućih mikro projekata. Zbog smanjenja digitalne nejednakosti ruralnog područja LAG-a, ovom intervencijom provodit će se projekti s

aktivnostima poput: digitalizacije lokalne uprave, uspostave digitalnih usluga kroz implementaciju različitih softvera za kvalitetniji život lokalne zajednice, opremanje društvenih i kulturnih centara informatičkom opremom i drugo. Osvremenjivanjem pristupa lokalnim uslugama kroz digitalizaciju, očuvat će se okoliš i uštedjeti vrijeme. Druga intervencija **I 1.2.1 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrednih gospodarstava uz ulaganje u modernizaciju, digitalizaciju poljoprivrede i prerade i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora** povezana je s OC 1, SC 1.2 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrede i prerade kroz modernizaciju, digitalizaciju i primjenu obnovljivih izvora energije na poljoprivrednim gospodarstvima na području LAG-a Sjeverna Bilogora i SC ZPP-a: 2 Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, SC ZPP-a 8 (naveden gore u tekstu) i SC ZPP-a 10 Međusektorski cilj modernizacije poljoprivrede i ruralnih područja poticanjem i razmjenom znanja, inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima te promicanjem njihove upotrebe među poljoprivrednicima putem poboljšanog pristupa istraživanjima, inovacijama, razmjeni znanja i osposobljavanju (međusektorski/horizontalni cilj). Poljoprivrednici LAG područja iskazali su potrebu za nastavkom ulaganja u razvoj svojih poslovanja modernizacijom i digitalizacijom poljoprivredne proizvodnje i prerade i implementaciju obnovljivih izvora energije. Usvajanjem novih i dostupnih tehnologija poboljšat će se vlastite digitalne vještine i doprinijeti digitalnoj ruralnoj budućnosti. Primjena obnovljivih izvora energije očuvat će i zaštititi okoliš, smanjiti poljoprivredne troškove, osigurati neovisnost poljoprivrede, omogućiti rast poljoprivrednog gospodarstva, a time i očuvati i/ili stvoriti nova radna mjesta. Sve češći klimatski ekstremi čiju pojavnost i negativan utjecaj na poljoprivredu možemo u budućnosti očekivati u većem obimu nalažu potrebu za jačanjem praksi prilagodbe i ublažavanju klimatskih promjena. Upravo će digitalizacija i obnovljivi izvori energije pružiti bitne alate za obranu od klimatskih promjena. Tradicija je svakako temelj održivog ruralnog razvoja, ali inovacije su nužne kako bi se tradicionalne vrijednosti predstavile na nov i tržišno konkurentan način. Na taj način uvodimo koncept Pametnog sela i stvaramo plodno tlo za daljnju implementaciju. Ova intervencija omogućit će jačanje poljoprivrednika i opremiti ga potrebnim alatima za implementaciju precizne poljoprivrede koju karakteriziraju: pravovremeno obavljanje poljoprivrednih radova uz visoku produktivnost, smanjen broj operacija, minimalna cijena rada i dostupnost velikog broja informacija. Ako poljoprivrednik implementira preciznu poljoprivredu, on je u mogućnosti obraditi veliku količinu različitih informacija i donijeti odluke koje su, ipak, superiornije od iskustva ili neiskustva početnika. Primjena informacijsko komunikacijskih tehnologija i umreženih uređaja u poljoprivredi može značajno unaprijediti učinkovitost korištenja poljoprivrednih površina, povećati količinu i kvalitetu prinosa uz smanjenje negativnih utjecaja klimatskih promjena na prinose kultura. Treća intervencija **I 1.3.1 Ulaganje u razvoj ruralnog turizma uz ulaganje u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora** povezana je s OC 1, SC 1.3 Ulaganje u pametan razvoj ruralnog turizma na području LAG-a Sjeverna Bilogora i SC ZPP-a 8 (naveden gore u tekstu). Ovom intervencijom želimo ojačati ponudu ruralnog turizma na području LAG-a, uz ulaganja u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije. Ruralni turizam je jedan vrlo dobar put razvoja ruralnog područja. On nije samo dopunska djelatnost na OPG-u već puno širi termin koji okuplja više sudionika u ponudu. On je skup različitih aktivnosti i oblika turizma koji se razvijaju i odvijaju na ruralnom prostoru unutar prirodnih i kulturnih resursa. Ruralni turizam usko je povezan s poljoprivrednom proizvodnjom, proizvodnjom tradicionalnih proizvoda, tradicionalnom gastronomijom, prirodnom i kulturnom baštinom i mitologijom. Naši budući korisnici ove intervencije su kreativni i poduzetni

pojedinci koji su prepoznali vrijednost svog zavičaja, koji se međusobno udružuju i stvaraju kratke lance opskrbe (ponuda povrća jutros ubranog u vrtu, različitih prerađevina), obogaćuju svoje ponude umrežavanjem različitih sadržaja (smještaj, raznolike radionice, jahanje/bicikliranje/šetanje, piknik), korisnici kojima je bitna zaštita i očuvanje LAG područja, posebice NATURA 2000 područja, te digitalizacija ruralnih usluga. Ruralni turizam je gospodarska grana koja otvara vrata kreativnosti i inovativnosti svog područja, a time i očuvanju i/ili stvaranju novih radnih mjesta. Aktiviranjem digitalnih kanala unaprijedit će se vidljivost turističke ponude ruralnog prostora. Digitalizacija podiže ponudu malih proizvođača na višu razinu i postaje jedan od najboljih saveznika u prodaji i promociji. Obnovljivi izvori energije smanjuju troškove poslovanja, čuvaju okoliš i pridonose dodanoj vrijednosti ponude ruralnog turizma. Projekti suradnje koji su iskočili kao prioritetni na animacijskim radionicama povezani su s OC 1, SC 1.4 Ulaganje u osiguranje jednakih mogućnosti stvaralaštva ruralnoj djeci i u razvoj inovativne poljoprivrede i SC ZPP-a: 2 Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava i 8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo. Ovaj SC 1.4 odnosi se na **provedbu dva međuteritorijalna projekta suradnje s LAG-ovima u okruženju i s akademskom zajednicom. Prvi projekt** obuhvatit će obrazovni sektor. Ovim projektom želimo spojiti ruralni razvoj i STEM te osnažiti poljoprivredu, znanost i ruralni razvoj. Za vrijeme COVID-19 pandemije svijet je shvatio koliko je bitno imati održivu poljoprivredu, dostatnu količinu hrane u svim oblicima (svježe i prerađeno). Provedbom međuteritorijalnog projekta suradnje i implementacijom STEM parkova i STEM laboratorija na ruralnom području omogućit ćemo djeci iste mogućnosti igranja, napretka i stvaranja kao što ih imaju djeca u urbanim područjima. STEM prostori su inovativni, kreativni i pametni prostori za djecu i mlade i provedbu njihove najvažnije aktivnosti – igre. Opremanjem STEM laboratorija i gradnjom STEM parkova ruralna djeca upoznat će znanstvene discipline na veoma maštovit i domišljat način. Projektne aktivnosti omogućit će djeci ruralnog nerazvijenog područja iste mogućnosti stvaranja, kreativnog učenja i razvoja kritičkog mišljenja kao što ih imaju djeca urbanog područja. STEM aktivnosti temeljit će se na posebnostima i problemima LAG područja. Očekivani rezultati projekta su minimalno opremljena šest STEM laboratorija i izgrađeno tri STEM parkova na području LAG-ova. **Drugi projekt** bavit će se istraživanjem, osmišljavanjem i provedbom inovativnih rješenja u poljoprivredi na ruralnom području u suradnji s akademskom zajednicom. Uspješnu inovaciju karakterizira osmišljavanje nečeg potpuno novog ili kombinacija postojećih resursa na nov i originalan način koji će biti bolji od prethodnog, potrebniji i ekonomski opravdan. Kroz inovacije ćemo poboljšati i unaprijediti poljoprivrednu proizvodnju na terenu uz provedena istraživanja na malim OPG-ovima. Proizvodnja hrane postaje sve zahtjevnija zbog različitih nepovoljnih utjecaja poput klime, ratova, pandemija i nedostatka radne snage. I upravo u takvim situacijama osmišljavanje i primjena inovativnih procesa omogućuje nesmetanu proizvodnju i preradu. Digitalizacija je izvrstan pokretač za ubrzavanje prijelaza na klimatski neutralno, kružno i otpornije gospodarstvo, a inovacije nam pomažu kako bismo razvili integrirana rješenja koja ispunjavaju potrebe naših poljoprivrednika i odgovaraju na izazove budućnosti. Šira upotreba precizne poljoprivrede, bolje praćenje putem razvoja različitih softvera i optimizacija postupaka i procesa poljoprivredne proizvodnje neke su od ideja kojima će se baviti ovaj projekt. Putem inovacija poljoprivrednici će biti uspješniji u ispunjavanju ljudskih potreba za hranom, štedit će svoje resurse i osigurati održivost zemlje.

Tablica 27: Intervencije u LRS

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Potreba	Intervencija
OC 1 Revitalizirati područje LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja	SC 1.1 Ulaganje u pametnu ruralnu infrastrukturu na području LAG-a Sjeverna Bilogora	1P Unaprijediti malu ruralnu infrastrukturu na području LAG-a Sjeverna Bilogora	I 1.1.1 Ulaganje u građenje, rekonstrukciju i/ili opremanje ruralne infrastrukture s ulaganjima u obnovljive izvore energije i/ili digitalizaciju na području LAG-a Sjeverna Bilogora
	SC 1.2 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrede i prerade kroz modernizaciju, digitalizaciju i primjenu obnovljivih izvora energije na poljoprivrednim gospodarstvima na području LAG-a Sjeverna Bilogora	2P Pridonijeti uspostavi i održivosti poslovanja zelenih poljoprivrednih gospodarstava na području LAG-a Sjeverna Bilogora	I 1.2.1 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrednih gospodarstava uz ulaganje u modernizaciju, digitalizaciju poljoprivrede i prerade i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora
	SC 1.3 Ulaganje u pametan razvoj ruralnog turizma na području LAG-a Sjeverna Bilogora	3P Potaknuti razvoj turističkog potencijala područja LAG-a Sjeverna Bilogora	I 1.3.1 Ulaganje u razvoj ruralnog turizma uz ulaganje u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora
	SC 1.4. Ulaganje u osiguranje jednakih mogućnosti stvaralaštva ruralnoj djeci i u razvoj inovativne poljoprivrede	4P Unaprijediti obrazovnu infrastrukturu te osmisliti i primijeniti inovacije u poljoprivredi na području LAG-a Sjeverna Bilogora	n/p ¹¹

Zajedničke značajke za sve intervencije LAG-a u okviru LRS

Najviša ukupna vrijednost projekta (ili operacije) kojem će se pružiti potpora je do 300.000,00 EUR (bez PDV-a) dok je najviši iznos potpore po projektu koju LAG može dodijeliti do 200.000,00 EUR. **Zajednička načela kriterija** kojima se postiže **prednost prilikom odabira projekata** (operacija) u okviru provedbe intervencija LAG-a zasnivaju se prvenstveno na doprinosu projekta (operacije) ključnim elementima **dodane vrijednosti LEADER-a** i to:

- povećanju/jaćanju socijalnog (društvenog) kapitala u lokalnim zajednicama
- poboljšanju lokalnog upravljanja te
- poboljšanju rezultata i učinaka politike za područje LAG-a u usporedbi s provedbom bez LEADER pristupa.

Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER koju LAG planira postići očitovat će se prvenstveno kroz potporu inovacijama (inovativnim pristupima), digitalizaciji, primjeni obnovljivih izvora energije te poticanju sektorske i međusektorske suradnje, kao i jačem uključivanju osjetljivih društvenih skupina. Inovacija je horizontalna tema koja prožima cijeli LRS i provedbu LEADER-a u cjelini. Svrha LRS je stvoriti adekvatno okruženje koje će omogućiti potporu promicanju inovacija i inovativnih aktivnosti/projekata. Projekt ima inovativne značajke na

¹¹ Navedena potreba planira se realizirati putem projekata suradnje.

lokalnoj razini ako projekt rezultira uvođenjem nove aktivnosti ili novog proizvoda ili nove/inovativne metode ili usluge na lokalnoj razini (ukupno područje LAG-a). Na taj način pridonosimo provedbi koncepta Pametnih sela. **Osnovni elementi primjene inovativnosti odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu** sukladno članku 31. stavku 2. (d) Uredbe (EU) br. 2021/1060. za potrebe primjene u kriterijima odabira projekata (operacija) temelje se na:

- potpori društvenim (socijalnim) inovacijama koje dovode do novih proizvoda i usluga kojima se rješavaju potrebe opće zajednice područja LAG-a, poput:
 - ❖ inovativnih pristupa i modernih ekoloških praksi u području zaštite okoliša i prirode kao i implementacije aktivnosti biogospodarstva (bioekonomije)
 - ❖ novih metoda i pristupa prijenosu znanja u području inovativne proizvodnje lokalne hrane i drugih lokalnih proizvoda, informatičkih tehnologija, drugih aktivnosti područja te u razvoju turizma
 - ❖ društvenih inovacija koje razvijaju nove oblike i načine uključivanja osjetljivih skupina društva
 - ❖ tehnoloških i netehnoloških inovacija usmjerenih na nove tehnologije i metode koje omogućuju povećanje otpornosti na klimatske promjene, digitalizaciju i zelenu tranziciju.

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti svih projekata (operacija) u okviru provedbe intervencija LAG-a su:

- ❖ usklađenost s ciljevima LRS te s jednim ili više specifičnih ciljeva SP ZPP-a
- ❖ usklađenost s nacionalnim i zakonodavstvom EU-a koje se odnosi na projekt (operaciju) te pravilima državne potpore (ako je primjenjivo)
- ❖ provedba na području obuhvata LAG-a
- ❖ usklađenost s pravilima državne potpore, ako će biti primjenjivo
- ❖ usklađenost s EU i RH zakonodavstvom na koje se odnosi predmetni projekt

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekta (operacije) se primjenjuju na sve projekte (operacije) za koje se podnosi Zahtjev za potporu. **Ciljani korisnici LRS** su sve pravne i fizičke osobe privatnog prava te pravne osobe javnog prava, pri čemu su zajednički temeljni odnosno opći uvjeti prihvatljivosti svih korisnika sljedeći:

- ❖ imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116
- ❖ imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu
- ❖ ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima.

Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika na LAG natječaju se primjenjuju na sve korisnike na LAG natječaju koji podnose Zahtjev za potporu. Potrebno je istaknuti kako se Intervencija LEADER u okviru SP ZPP-a 2023. - 2027. prvenstveno provodi na temelju članka 77. Uredbe (EU) br. 2021/2115 pod nazivom "Suradnja", uključujući i članke 73., 74. te 75. navedene Uredbe. Sukladno članku 77. stavku 3. Uredbe (EU) br. 2021/2115, intenzitet potpore u LAG intervenciji može iznositi **najviše 100%** prihvatljivih troškova projekta odnosno mogu se pokriti svi troškovi povezani s projektom. U slučaju kada LAG intervencija uključuje ulaganja u skladu s člankom 73. Uredbe (EU) 2021/2115, intenzitet potpore može iznositi **najviše 65%** prihvatljivih troškova projekta, a iznimno se može povećati u sljedećim slučajevima:

- a) **najviše 80%** kada je korisnik mladi poljoprivrednik¹²
 b) **najviše 85%** za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava¹³
 c) **najviše 100%** za neproduktivna ulaganja¹⁴ i temeljne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima¹⁵.

Tablica 28: Projekti suradnje

Vrsta projekta suradnje	Područje interesa projekta suradnje	Očekivani rezultat provedbe projekta suradnje	Indikativna visina proračuna projekta suradnje (u odnosu na ukupni iznos alokacije koju će LAG ostvariti u razdoblju 2023. – 2027.)
Međuteritorijalni projekt suradnje	Obrazovanje	Minimalno opremljeno šest STEM laboratorija i izgrađeno tri STEM parkova na području LAG-ova	1,5 %
Međuteritorijalni projekt suradnje	Poljoprivreda	Osmišljeno i primijenjeno minimalno tri inovativna procesa u poljoprivrednoj proizvodnji i/ili preradi na području LAG-ova	1,5 %

Tablica 29: Opis intervencija

Naziv i kod intervencije	I 1.1.1 Ulaganje u građenje, rekonstrukciju i/ili opremanje ruralne infrastrukture s ulaganjima u obnovljive izvore energije i/ili digitalizaciju na području LAG-a Sjeverna Bilogora
Područje obuhvata	Cjelokupno područje obuhvata LAG-a Sjeverna Bilogora
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a	Na temelju održanih radionica na području LAG-a, SWOT analize i P1 kreirana je ova intervencija. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115.

¹² **Mladi poljoprivrednik** je osoba starija od 18 i mlađa od 40 godina (do navršene 41 god.) u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu, koja posjeduje odgovarajuće vještine i znanje o poljoprivredi te po prvi puta uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo ekonomske veličine od 10.000 EUR do 100.000 EUR na kojem ima status nositelja/odgovorne osobe ili je status nositelja/odgovorne osobe po prvi put stekla unutar 5 (pet) godina do dana podnošenja zahtjeva za potporu, a u slučaju trgovačkog društva je i odgovorna osoba isključivo ukoliko je vlasnik najmanje 50% temeljnog kapitala društva.

¹³ **Malo poljoprivredno gospodarstvo** predstavlja poljoprivrednika koji ima ekonomsku veličinu od 3.000 do 10.000 EUR-a u slučaju ulaganja u sektor voća, povrća i cvijeća, odnosno do 15.000 EUR-a za ulaganja u ostalim sektorima.

¹⁴ **Neproduktivna ulaganja** su ona ulaganja koja ne dovode do značajnog povećanja vrijednosti ili profitabilnosti korisnika odnosno koja ne ostvaruju značajan dohodak, prihod ili dobit, ali pri tome imaju pozitivan utjecaj na primjerice: socijalnu uključivost, pomoć ranjivim skupinama, edukaciju, prijenos znanja i vještina, jačanje teritorijalnog identiteta, očuvanje baštine, okoliš i klimu i sl.

¹⁵ Pod **temeljnouslugom i infrastrukturom u ruralnim područjima** podrazumijeva se ulaganje koje kumulativno ispunjava sljedeće: podiže kvalitetu života u ruralnim područjima (kulturno-društvenu i/ili obrazovno-odgojnu i/ili sportsko-rekreativnu i/ili rekreacijsku i/ili turističku i/ili komunalnu i/ili zdravstvenu i/ili javnih usluga itd.), namijenjeno je javnoj upotrebi/korištenju, mora biti javno dostupno različitim pojedincima i interesnim skupinama, ne smije biti profitnog karaktera (operativni prihodi ne smiju biti veći od operativnih troškova), provodi se u naselju s najviše 25.000 stanovnika.

- opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije
- ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS

Ovom intervencijom doprinijet ćemo: unapređenju postojeće lokalne infrastrukture, izgradnji nove i/ili rekonstrukciji postojeće infrastrukture i opremanju s ulaganjima u obnovljive izvore energije i/ili digitalizaciju te ostvarenju ciljeva: **OC 1 LRS-a** - ulaganjem u ruralnu infrastrukturu s elementima digitalizacije i/ili obnovljivih izvora energije doprinosimo održivosti lokalne zajednice; **SC 1.1 LRS-a** - nastavkom ulaganja u ruralnu infrastrukturu pridonijeti ćemo ublažavanju demografskih kretanja na ruralnom području i unaprijediti kvalitetu života stanovnika LAG-a; **SC ZPP-a 8** - ulaganje u ruralnu infrastrukturu stvara preduvjete za: kvalitetniji lokalni razvoj ruralnog područja, stvaranje novih ili zadržavanje postojećih radnih mjesta, povećava postotak ostanka mlađeg stanovništva na ruralnom području, smanjuje depopulaciju ruralnog stanovništva stvarajući sve uvjete koje nude urbanija područja.

R 37 ZPP-a - kroz ovu intervenciju nije realno očekivati nova radna mjesta jer je riječ o malim ruralnim područjima u kojima se jedna osoba brine o više lokacija, npr. čistačica koja je zaposlena u Općini čisti i druge općinske prostore poput društvenih domova.

R 40 ZPP-a - intervencija direktno utječe na pametnu tranziciju ruralnoga gospodarstva jer će se LAG natječajem propisati da ulaganje mora sadržavati aktivnosti digitalizacije i/ili primjene obnovljivih izvora energije.

R 41 ZPP-a - provedbom intervencije minimalno 16 % (3.000) stanovnika LAG područja ostvarit će kvalitetnije uvjete života u ruralnom području te će se povećati kvaliteta usluge i sadržaja što je bitno svakom stanovniku svog mjesta. Ovom intervencijom povezat će se stanovnici kroz suradnju s lokalnim vlastima koji prepoznaju njihove potrebe i zajedničkim radom stvaraju kvalitetnije uvjete života LAG područja.

Dodana vrijednost LEADER-u - ovom intervencijom pridonosimo dodanoj vrijednosti za LEADER/CLLD jer će se ojačati društveni kapital u lokalnom području, poboljšati upravljanje infrastrukturom te poboljšati rezultati i učinci provedbe. Jačamo društveni kapital jer je intervencija kreirana od strane zainteresiranih dionika, stvorena je

	<p>zajednička razmjena iskustava i suradnje. Ljudi su preuzeli inicijativu te zajedničkim radom surađuju za održivi razvoj svog područja. LAG je prepoznat kao pokretač ruralnog područja u kojemu je vidljivo transparentno donošenje svih odluka, djelatnici sudjeluju u umrežavanjima i projektima suradnje kojima stječu dodatna znanja i vještine koje prenose dionicima na svom području. Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, osim gore navedenoga, očituje se i u potpori povećanju kvalitete života stanovnika ulaganjima u malu infrastrukturu odnosno projektima koji uključuju ulaganja (investicije) kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.</p>
Ciljani korisnici	<p>Jedinice lokalne samouprave, trgovačka društva u većinskom vlasništvu jedinica lokalne samouprave, udruge, javne ustanove.</p>
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	<p>U okviru ove LAG intervencije uvjeti prihvatljivosti korisnika na LAG natječaju su:</p> <ul style="list-style-type: none"> -mora imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, neovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja i sve do proteka 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore -mora imati podmirene, odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu -ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima <p>Detaljni uvjeti prihvatljivosti bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	<p>Prihvatljive vrste projekata odnosit će se na građenje/rekonstrukciju i/ili opremanje građevina male ruralne infrastrukture za: kulturno-društvenu namjenu, odgojno-obrazovnu, sportsko-rekreativnu, javnu i drugo. Temeljni uvjeti prihvatljivosti: mora biti usklađen sa ciljevima LRS-a, mora biti usklađen sa jednim ili više specifičnim ciljevima SP ZPP-a, mora se provoditi na području LAG-a na kojem Korisnik na LAG natječaju podnosi zahtjev za potporu, ukupan iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 eura (bez PDV-a), biti usklađen</p>

	sa pravilima državne potpore i de minimis pravilima ako je primjenjivo biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom na koji se odnosi predmetni projekt. Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Načela kriterija odabira	<p>Načela kriterija odabira su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uvođenje digitalizacije u poslovanje (prioritet imaju projekti koji uvode digitalne procese u svoje poslovanje) – ulaganje u obnovljive izvore energije (prioritet imaju projekti koji primijenjuju obnovljive izvore energije i na taj način doprinose zaštiti okoliša) – indeks razvijenosti JLS u kojoj se realizira ulaganje (prioritet imaju nerazvijene JLS) – vrsta građenja (opremanje i rekonstrukcija postojeće lokalne infrastrukture prioritetnije su od građenja nove) – radna mjesta u projektu (prioritet imaju projekti čijom provedbom se izravno čuvaju radna mjesta) – edukativni sadržaji za ranjive i marginalizirane skupine društva (prioritet imaju projekti u kojima je jedna od projektnih aktivnosti provođenje edukativnog sadržaja povezanog s projektom). <p>Detaljni opis načela kriterija odabira propisat će se LAG natječajem.</p>
Najniža ukupna vrijednost projekta	Definirat će se natječajem LAG-a.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Definirat će se natječajem LAG-a.
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR
Intenzitet potpore	100 % prihvatljivih troškova projekta.
Pokazatelji	
Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0
Broj sačuvanih radnih mjesta	9
R.b.	
1.	Naziv pokazatelja R 40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva

	Mjerna jedinica	broj projekata
	Ciljna vrijednost	9
2.	Naziv pokazatelja	R 41 Povezivanje ruralnih područja Europe
	Mjerna jedinica	broj ruralnog stanovništva koje ima koristi
	Ciljna vrijednost	3.000

Naziv i kod intervencije	I 1.2.1 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrednih gospodarstava uz ulaganje u digitalizaciju poljoprivrede i prerade i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora
Područje obuhvata	Cjelokupno područje obuhvata LAG-a Sjeverna Bilogora
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Intervencija je nastala iz P2, animacijskih i konzultacijskih procesa na terenu i SWOT analize. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članaka 73. i 74. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Poljoprivrednici i prerađivači iskazali su potrebu za daljnjim ulaganjima u modernizaciju svojih PG-ova uz obavezna ulaganja u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije. Provedbom ove intervencije doprinjet ćemo ostvarenju ciljeva: OC 1 LRS-a - ovom intervencijom ulažemo u digitalizaciju poljoprivrede i prerade i primjenu obnovljivih izvora energije (održivo, pametno i zeleno); SC 1.2 LRS-a - velik broj poljoprivrednika izrazio je potrebu za ulaganjem u nabavu nove poljoprivredne mehanizacije, rekonstrukcije postojećih objekata i za uvođenje digitalizacije koja će im omogućiti brže i lakše upravljanje poljoprivrednim i prerađivačkim procesima. Implementacijom sustava obnovljivih izvora energije smanjit će se troškovi, zaštititi okoliš i povećati konkurentnost na tržištu uz očuvanje i/ili stvaranje radnih mjesta; SC ZPP-a 2 - važno je omogućiti poljoprivrednicima dodatnu mogućnost razvoja svog poslovanja kupnjom novih

strojeva, nove mehanizacije i opreme uz naglasak na uvođenje digitalizacije i obnovljivih izvora energije u svoje poslovanje. Ovom intervencijom usmjerit će se poljoprivrednike i prerađivače prema tržištu, povećat će njihova konkurentnost i dodana vrijednost; **SC ZPP-a 8** - stvorit će se nova radna mjesta ulaganjem u poljoprivredna i prerađivačka gospodarstva, očekujemo rast ekonomske veličine malih OPG-ova u srednje, digitalnim i inovativnim rješenjima te primjenom obnovljivih izvora energije približavamo se kružnom biogospodarstvu; Horizontalnom

R 3 ZPP-a – minimalno 30 osoba koje primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju. **R 9 ZPP-a** - ovom intervencijom obuhvatit će se minimalno 2,43 % tj. minimalno 46 poljoprivrednih gospodarstava.

R 37 ZPP-a - ovom intervencijom stvorit će se minimalno 3 radna mjesta. **R 39 ZPP-a** – razvijeno minimalno 15 ruralnih poduzeća.

R 40 ZPP-a- intervencija će doprinijeti pametnoj tranziciji ruralnog gospodarstva jer će direktno utjecati na korištenje inovativnih procesa rada, uključujući obnovljive izvore energije. Ruralno područje je kvalitetnije, čistije i mirnije od urbanog područja. Atraktivnije će biti mladima odlučiti se na bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom i proizvoditi hranu na svom OPG-u uz pomoć digitalnih alata. Unatoč iseljavanju ipak dolazi do promjena te ruralna područja postaju atraktivnija za život. **Dodana vrijednost LEADER-u** - intervencija je kreirana pristupom “odozdo prema gore” što dokazuje da su sudionici radionica iznijeli svoje potrebe na animacijskim radionicama. LAG je potrebe stanovnika i sudionika uvrstio kao intervenciju koja će se provoditi u ovom razdoblju, za razvoj poljoprivredne proizvodnje, prerade primarnih poljoprivrednih proizvoda kako bi osigurali veću proizvodnju hrane i konkurentnost na tržištu uz primjenu inovativnih procesa rada, uključujući obnovljive izvore energije i/ili digitalizaciju.

Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, uz ranije navedeno, očituje se u potpori projektima koji doprinose konceptu Pametnih sela.

Ciljani korisnici	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika ekonomske veličine od 3.000 eura
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	<p>U okviru ove LAG intervencije uvjeti prihvatljivosti korisnika na LAG natječaju su:</p> <ul style="list-style-type: none"> -mora imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, neovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja i sve do proteka 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore -mora imati podmirene, odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu -ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima <p>Detaljniji uvjeti prihvatljivosti bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	<p>Prihvatljive vrste projekata odnose se na primarnu poljoprivrednu proizvodnju, doradu, preradu, skladištenje poljoprivrednih proizvoda i dr. Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti sljedeće prihvatljive aktivnosti: gradnja (uključujući rekonstrukciju i/ili adaptaciju) i/ili opremanje, marketinške aktivnosti, edukacijsko-informativne aktivnosti, promotivne aktivnosti i dr.</p> <p>Temeljni uvjeti prihvatljivosti: mora biti usklađen sa ciljevima LRS-a, mora biti usklađen sa jednim ili više specifičnim ciljevima SP ZPP-a, mora se provoditi na području LAG-a na kojem Korisnik na LAG natječaju podnosi zahtjev za potporu, ukupan iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 eura (bez PDV-a), biti usklađen sa pravilima državne potpore i de minimis pravilima ako je primjenjivo biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom na koji se odnosi predmetni projekt.</p> <p>Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>
Načela kriterija odabira	<p>Načela kriterija odabira su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvođenje digitalizacije u poslovanje (prioritet imaju projekti koji uvode digitalne procese u svoje poslovanje)

	<ul style="list-style-type: none"> - ulaganje u obnovljive izvore energije (prioritet imaju projekti koji primijenjuju obnovljive izvore energije i na taj način doprinose zaštititi okoliša) - indeks razvijenosti JLS u kojoj se realizira ulaganje (prioritet imaju nerazvijene JLS) - ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (prioritet imaju korisnici s manjim SO) - radna mjesta u projektu (prioritet imaju projekti čijom provedbom se izravno čuvaju radna mjesta i/ili stvaraju nova radna mjesta) - pozitivan utjecaj na okoliš (prioritet imaju korisnici koji će do isplate zadnje rate biti upisani u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji) - starost nositelja poljoprivrednog gospodarstva (prioritet imaju nositelji mlađi od 40 godina u trenutku prijave na LAG natječaj) - odgovarajuća stručna znanja (prioritet imaju nositelji i/ili članovi poljoprivrednog gospodarstva koji posjeduju odgovarajuća stručna znanja za obavljanje poljoprivredne djelatnosti koja je predmet ulaganja). <p>Detaljni opis načela kriterija odabira propisat će se LAG natječajem.</p>
Najniža ukupna vrijednost projekta	Definirat će se natječajem LAG-a.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Definirat će se natječajem LAG-a.
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR.
Intenzitet potpore	65 %, prihvatljivih troškova projekta uz mogućnost povećanja u slijedećim slučajevima: najviše 80 % prihvatljivih troškova projekta za ulaganja mladih poljoprivrednika, najviše 85 % prihvatljivih troškova projekta za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava (Potporu do 85% prihvatljivih troškova projekta mogu ostvariti poljoprivrednici ekonomske veličine od 3.000-15.000 EUR-a)

Pokazatelji		
Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a		3
Broj sačuvanih radnih mjesta		3
R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R 39 Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	broj poduzeća
	Ciljana vrijednost	15
2.	Naziv pokazatelja	R 3 Digitalizacija poljoprivrede
	Mjerna jedinica	Broj PG-ova koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	30
3.	Naziv pokazatelja	R 9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava
	Mjerna jedinica	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa
	Ciljna vrijednost	46
4.	Naziv pokazatelja	R 40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	46

Naziv i kod intervencije	I 1.3.1 Ulaganje u razvoj ruralnog turizma uz ulaganje u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora
Područje obuhvata	Cjelokupno područje obuhvata LAG-a Sjeverna Bilogora
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Intervencija je nastala iz P3, animacijskih i konzultacijskih procesa na terenu i SWOT analize. Dionici našeg područja smatraju da bi ulaganjem u ruralni turizam unaprijedili svoje poslovanje te bi dolazak turista uvelike obogatilo naš ruralni kraj. Ovom intervencijom poboljšat ćemo turističku ponudu našeg područja koja obiluje brojnim poljoprivrednim i prirodnim resursima uz primjenu digitalizacije i/ili obnovljivih izvora energije. Kroz provedbu ove intervencije povezat će se OPG-ovi u okruženju koji će turistima ponuditi svoje proizvode. Ovom intervencijom neposredno ćemo potaknuti razvoj kratkih lanaca opskrbe. Možemo zaključiti da ćemo kroz ovu intervenciju unaprijediti kvalitetu života, povećati broj turista što će posljedično rezultirati potrebom za stvaranjem novih radnih mjesta, smanjenju depopulacije i stvaranju uvjeta za ostanak na ruralnom području. Intervencijom će se omogućiti razvoj inovativnih pristupa i

	<p>rješenja te otvaranje novih i očuvanje postojećih radnih mjesta. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115.</p> <p>Provedbom ove intervencije doprinijet ćemo ostvarenju ciljeva: OC 1 LRS-a - intervencijom ćemo pridonijeti razvoju ruralnog turizma kroz primjenu modernih tehnologija (digitalizacija usluga, implementacija različitih komunikacijskih lanaca) i obnovljivih izvora energije. Ruralnim turizmom otvaramo vrata kreativnosti i inovativnosti svog područja, a time i očuvanju i/ili stvaranju novih radnih mjesta.</p> <p>SC 1.3 LRS-a - ruralno područje ima svoja mikro obilježja, potencijale, unikatnost i prepoznatljivost i na njima želimo graditi održivu budućnost. Razvojem novih turističkih aktivnosti omogućit će se turistima uključenje u doživljaj ruralnog mikro područja uz primjenu modernih tehnologija i obnovljivih izvora energije</p> <p>SC ZPP-a 8 - bavljenje ruralnim turizmom zahtjeva angažman svih članova obitelji, tako da ćemo kroz ovu intervenciju doprinijeti sudjelovanju žena u poljoprivredi, stvaranju i očuvanju radnih mjesta te razvoj lokalnog područja. Primjenom obnovljivih izvora energije i/ili digitalizacijom približit ćemo se razvoju kružnog biogospodarstva.</p> <p>R 37 ZPP-a - ovom intervencijom stvoriti će se minimalno 3 radna mjesta. R 39 ZPP-a – razvijeno minimalno 10 ruralnih poduzeća</p> <p>R 40 ZPP-a- ovom intervencijom obuhvatit ćemo minimalno 10 ruralnih gospodarstava.</p> <p>Dodana vrijednost LEADER-u - Intervencija je kreirana zahvaljujući razmišljanju i idejama dionika našeg područja. Kreiranjem ove intervencije direktno smo utjecali na jačanje društvenog kapitala te je stvoreno zajedničko povjerenje i suradnja koje će rezultirati počecima stvaranja kratkih lanaca opskrbe. Različitostr intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, uz ranije navedeno, očituje se i u potpori malim poduzetnicima te projektima kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.</p>
Ciljani korisnici	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika:

	<ul style="list-style-type: none"> • Obiteljska poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik koji imaju registriranu nepoljoprivrednu djelatnost • Fizičke i pravne osobe koje imaju odgovarajuće rješenje za pružanje usluga u turizmu • Udruge, zadruge, obrti
<p>Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika</p>	<p>U okviru ove LAG intervencije uvjeti prihvatljivosti korisnika na LAG natječaju su:</p> <ul style="list-style-type: none"> -mora imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, neovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja i sve do proteka 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore -mora imati podmirene, odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu -ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima <p>Detaljniji uvjeti prihvatljivosti bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>
<p>Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta</p>	<p>Prihvatljive vrste projekata odnose se na razvoj ruralnog turizma i s njime povezanih djelatnosti i aktivnosti i sl.</p> <p>Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti sljedeće prihvatljive aktivnosti: gradnja (uključujući rekonstrukciju i/ili adaptaciju) i/ili opremanje; marketinške aktivnosti usmjerene tržištu, edukacijsko-informativne aktivnosti, promotivne aktivnosti i dr.</p> <p>Temeljni uvjeti prihvatljivosti: mora biti usklađen sa ciljevima LRS-a, mora biti usklađen sa jednim ili više specifičnim ciljevima SP ZPP-a, mora se provoditi na području LAG-a na kojem Korisnik na LAG natječaju podnosi zahtjev za potporu, ukupan iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 eura (bez PDV-a), biti usklađen sa pravilima državne potpore i de minimis pravilima ako je primjenjivo biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom na koji se odnosi predmetni projekt.</p> <p>Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>

Načela kriterija odabira	<p>Načela kriterija odabira su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvođenje digitalizacije u poslovanje (prioritet imaju projekti koji uvode digitalne procese u svoje poslovanje) - ulaganje u obnovljive izvore energije (prioritet imaju projekti koji primijenjuju obnovljive izvore energije i na taj način doprinose zaštiti okoliša) - indeks razvijenosti JLS u kojoj se realizira ulaganje (prioritet imaju nerazvijene JLS) - radna mjesta u projektu (prioritet imaju projekti čijom provedbom se izravno čuvaju radna mjesta i/ili stvaraju nova radna mjesta) - dužina poslovanja (prioritet imaju korisnici koji posluju duže od godine dana u trenutku prijave na LAG natječaj) <p>Detaljni opis načela kriterija odabira propisat će se LAG natječajem.</p>
Najniža ukupna vrijednost projekta	Definirat će se natječajem LAG-a.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Definirat će se natječajem LAG-a.
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR.
Intenzitet potpore	65 % prihvatljivih troškova projekta , uz mogućnost povećanja u slijedećim slučajevima: najviše 80 % prihvatljivih troškova projekta za ulaganja mladih poljoprivrednika, najviše 85 % prihvatljivih troškova projekta za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	3
Broj sačuvanih radnih mjesta	3

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R 39 Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća (isključujući novoosnovana poduzeća)
	Ciljna vrijednost	10
2.	Naziv pokazatelja	R 40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	33

Skupni prikaz svih pokazatelja za sve intervencije LRS

Intervencija LRS	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Doprinos pokazateljima a rezultata ZPP	Ciljna vrijednost po godinama							Ukupna vrijednost
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
I 1.1.1 Ulaganje u građenje, rekonstrukciju i/ili opremanje ruralne infrastrukture s ulaganjima u obnovljive izvore energije i/ili digitalizaciju na području LAG-a Sjeverna Bilogora	Rast i radna mjesta	broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena	R 37/SC 8	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sačuvana radna mjesta	broj sačuvanih radnih mjesta	n/p	0	0	0	0	9	0	0	9
	Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva	broj projekata	R 40/SC 8	0	0	0	0	9	0	0	9
	Povezivanje ruralnih područja Europe	broj ruralnog stanovništva koje ima koristi	R 41/SC 8	0	0	0	0	3.000	500	1000	4.500
I 1.2.1 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrednih gospodarstava uz ulaganje u digitalizaciju poljoprivrede i prerade i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora	Razvoj ruralnog gospodarstva	Broj poduzeća	R 39/SC 8	0	0	0	15	0	0	0	15
	Digitalizacija poljoprivrede	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	R 3/SC 2	0	0	0	30	0	0	0	30
	Modernizacija poljoprivrednog gospodarstva	broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	R 9/SC 2	0	0	0	46	0	0	0	46
	Rast i radna mjesta	broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena	R 37/SC 8	0	0	0	3	0	0	0	0
	Sačuvana radna mjesta	broj sačuvanih radnih mjesta	n/p	0	0	0	3	0	0	0	3
	Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva	Broj projekata	R 40/SC 8	0	0	0	46	0	0	0	46

I 1.3.1 Ulaganje u razvoj ruralnog turizma uz ulaganje u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora	Rast i radna mjesta	broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena	R 37/SC 8	0	0	0	3	0	0	0	3
	Sačuvana radna mjesta	broj sačuvanih radnih mjesta	n/p	0	0	0	3	0	0	0	3
	Razvoj ruralnog gospodarstva	Broj poduzeća	R 39/SC 8	0	0	0	10	0	0	0	10
	Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva	broj projekata	R 40/SC 8	0	0	0	33	0	0	0	33

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenjima u selima	Digitalizacija i/ili obnovljivi izvori energije
2.	Digitalizaciju u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	Digitalizacija i/ili obnovljivi izvori energije
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima.	Digitalizacija i/ili obnovljivi izvori energije

5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima

Postupak odabira projekata na LAG natječajima je u isključivoj nadležnosti Lokalne akcijske grupe Sjeverna Bilogora. Započinje pripremom i objavom LAG Natječaja, završava objavom konačnih rezultata o provedenom LAG Natječaju, a sastoji se od sljedećih faza:

Faza 1 – Priprema i objava LAG Natječaja. LAG Natječaj pripremaju i objavljuju zaposlenici LAG-a na vlastitoj mrežnoj stranici i mrežnoj stranici JLS-a koje obuhvaća LAG. LAG Natječaj mora biti usklađen s važećom LRS i Operativnim pravilima. Samim LAG natječajem mogu se dodatno pojašnjavati uvjeti i kriteriji iz LRS.

Faza 2 – Podnošenje i zaprimanje zahtjeva za potporu. Korisnik je obavezan Zahtjev za potporu vlastoručno potpisati i ovjeriti te zajedno s propisanom natječajnom dokumentacijom dostaviti preporučenom pošiljkom s povratnicom, u zatvorenoj omotnici/paketu, u razdoblju trajanja natječaja na adresu odabranog LAG-a, navedenu u LAG natječaju. Prilikom zaprimanja Zahtjeva za potporu, svakom pristiglom Zahtjevu dodjeljuje se jedinstveni

identifikacijski broj na koji se LAG poziva u svakom daljnjem postupanju prema Korisniku uz evidenciju datuma zaprimanja Zahtjeva za potporu.

Faza 3 – Ocjenjivanje projekata. LAG će uspostaviti Ocjenjivački odbor koji će provoditi ocjenjivanje projekata. Ocjenjivački odbor mogu biti djelatnici LAG-a i/ili druge osobe koje LAG za to ovlasti. Ocjenjivači ne mogu biti članovi UO LAG-a ili drugih tijela LAG-a, na njih se posebno odnosi odredba vezana uz sukob interesa.

Faza 4 – Odabir projekata od strane UO LAG-a. Nakon odrađenog ocjenjivanja projekata od strane Ocjenjivačkog odbora, saziva se sjednica Upravnog odbora LAG-a kako bi mogli odabrati projekte. Vrlo je važno da kod donošenja bilo koje Odluke od strane UO LAG-a moraju biti ispunjeni sljedeći zahtjevi: nakon utvrđivanja kvoruma, niti jedna interesna skupina ne smije imati natpolovičnu većinu prisutnih članova, u odlukama niti jedna interesna skupina ne smije imati natpolovičnu većinu glasova, nakon izuzimanja članova zbog sukoba interesa odluke se donose običnom većinom glasova. Suzdržanost prilikom glasovanja nije dozvoljena.

Faza 5 – Izdavanje odluka i podnošenje prigovora. Nakon završetka odabira projekta od strane UO, LAG korisniku izdaje sljedeće odluke: Odluku o privremenom odabiru projekta ili Odluku o odbijanju projekta na koje korisnik ima pravo podnijeti prigovor. Nakon završetka postupka po prigovorima na navedene odluke, LAG korisniku izdaje: Odluku o odabiru projekta ili Obavijest o odbacivanju zbog nedostatnosti sredstava. Na Odluku o odabiru projekta/obavijest o odbacivanju zbog nedostatnosti sredstava, korisnik nema pravo podnijeti prigovor. Na Odluke koje LAG donosi korisniku se mora omogućiti podnošenje žalba. O žalbi odlučuje tijelo LAG-a nadležno za žalbe, sukladno internim aktima. Odluke/obavijesti korisniku se šalju na adresu navedenu u prijavnom obrascu.

Faza 6 – Objava rezultata LAG Natječaja. Popis projekata koji su odabrani na razini LAG-a objavljuju se na mrežnoj stranici LAG-a nakon pravomoćnosti svih odluka u okviru LAG natječaja, objavom konačne rang liste. Konačna rang lista obvezno sadrži prag raspoloživih sredstava. Ona mora sadržavati: naziv korisnika, naziv projekta, dodijeljeni broj bodova, intenzitet i iznos potpore te kumulativ dodijeljene potpore. Natječaj za projekt suradnje objavljuje Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. U procesu odabira projekata na LAG natječaju i projekata suradnje sudjeluju Upravni odbor, Ocjenjivački odbor, (imenovan od strane Upravnog odbora LAG-a Sjeverna Bilogora) te Tijelo nadležno za prigovore (Nadzorni odbor).

5.5. Usklađenost LRS sa ZPP

Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Intervencija LRS	Usklađenost s specifičnim ciljevima ZPP (uključujući međusektorski/horizontalni)
OC 1 Revitalizacija područja LAG-a Sjeverna Bilogora stvaranjem održivog, pametnog i zelenog zavičaja	SC 1.1 Ulaganje u pametnu ruralnu infrastrukturu na području LAG-a Sjeverna Bilogora	I 1.1.1 Ulaganje u građenje, rekonstrukciju i/ili opremanje ruralne infrastrukture s ulaganjima u obnovljive izvore energije i/ili digitalizaciju na području LAG-a Sjeverna Bilogora	SC ZPP-a 8

	SC 1.2 Ulaganje u digitalizaciju poljoprivrede i prerade i primjenu obnovljivih izvora energije na poljoprivrednim gospodarstvima na području LAG-a Sjeverna Bilogora	I 1.2.1 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrednih gospodarstava uz ulaganje u digitalizaciju poljoprivrede i prerade i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora	SC ZPP-a 2 SC ZPP-a 8
	SC 1.3 Ulaganje u širenje ruralnog turizma na području LAG-a Sjeverna Bilogora	I 1.3.1 Ulaganje u razvoj ruralnog turizma uz ulaganje u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora	SC ZPP-a 8
	SC 1.4 Ulaganje u osiguranje jednakih mogućnosti stvaralaštva ruralnoj djeci i u razvoj inovativne poljoprivrede	Projekt suradnje	SC ZPP-a 2 SC ZPP-a 8
		Projekt suradnje	SC ZPP-a 2 SC ZPP-a 8

Lokalna razvojna strategija LAG-a sadrži jedan opći cilj te četiri specifična cilja iz kojih su proizašle tri intervencije i dva projekta suradnje koji se planiraju provoditi u narednom periodu. Opći i specifični ciljevi LRS-a usklađeni su sa specifičnim ciljevima ZPP-a i to sa: SC 2 Jačanje tržišne orijentacije i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju, SC 8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo.

Intervencije: I 1.1.1 Ulaganje u građenje, rekonstrukciju i/ili opremanje ruralne infrastrukture s ulaganjima u obnovljive izvore energije i/ili digitalizaciju na području LAG-a, I 1.2.1 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrednih gospodarstava uz ulaganje u digitalizaciju poljoprivrede i prerade i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora i I 1.3.1 Ulaganje u širenje ruralnog turizma uz

ulaganje u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora

Specifični cilj 1.4. Ulaganje u osiguranje jednakih mogućnosti stvaralaštva ruralnoj djeci i u razvoj inovativne poljoprivrede usklađen je sa Specifičnim ciljevima ZPP-a 2.i 8. Specifični cilj 1.4 proizašao je iz potrebe 4P Unaprijediti obrazovnu infrastrukturu te osmisliti i primijeniti inovacije u poljoprivredi na području LAG-a Sjeverna Bilogora. Ovaj cilj odnosi se na provedbu dva međuteritorijalna projekta suradnje s LAG-ovima u okruženju i s akademskom zajednicom. Prvi projekt obuhvatit će aktivnosti koje će omogućiti djeci ruralnog, nerazvijenog područja iste mogućnosti stvaranja, kreativnog učenja i razvoja kritičkog mišljenja kao što ih imaju djeca urbanog područja. Opremanjem STEM laboratorija i gradnjom STEM parkova ruralna djeca upoznat će znanstvene discipline na veoma maštovit i domišljat način. Drugi projekt bavit će se istraživanjem, osmišljavanjem i provedbom inovativnih rješenja u poljoprivredi na ruralnom području u suradnji s akademskom zajednicom. Kroz sve intervencije direktno se vežemo na SC ZPP-a 8: stvaraju se preduvjeti za kvalitetniji razvoj područja, stvaranje novih ili zadržavanje postojećih radnih mjesta, smanjenje depopulacije, poboljšanje rodne ravnopravnosti, socijalne uključenosti uz stvaranje održivog, pametnog i zelenog ruralnog područja. SC ZPP-a 2. Jačanje tržišne orijentacije i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju vežu se dvije intervencije: **I 1.2.1 Ulaganje u razvoj poslovanja poljoprivrednih gospodarstava uz ulaganje u digitalizaciju poljoprivrede i prerade i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora i 1.3.1. Ulaganje u širenje ruralnog turizma uz ulaganje u digitalizaciju i/ili primjenu obnovljivih izvora energije na području LAG-a Sjeverna Bilogora.** Ulaganjem u navedenu intervenciju doprinosimo jačanju poljoprivredne proizvodnje i konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstva na domaćem i inozemnom tržištu razvojem digitalizacije i/ili obnovljivih izvora energije čime će se postići održivi razvoj poljoprivredne djelatnosti na ruralnom području. Omogućujemo dionicima našeg područja dodatne mogućnosti za napredovanjem uz uvođenje inovacijskih procesa, diversifikacije uz naglasak na očuvanje okoliša i širenje ruralnog turizma koji će poboljšati i unaprijediti atraktivnost ruralnog područja. Usklađenost s ciljevima ZPP-a i intervencija unutar LRS-a doprinosi poboljšanju strateškog pristupa prema razvoju ruralnih područja koji će osigurati konkurentnost, inovativnost, atraktivnost i održivost poljoprivrednog i turističkog razvoja. Doprinos Kohezijskoj politici LRS LAG-a Sjeverna Bilogora (LEADER/CLLD) putem sukladnosti s ključnim razvojnim politikama na regionalnoj razini. *Doprinos Planu razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije 2022.-2027. Izravno doprinosi ostvarenju Prioriteta 1. Razvoj inovativnog i održivog gospodarstva, Prioriteta 2. Podizanje kvalitete života na području cijele Županije i Prioriteta 3. Zelena i digitalna tranzicija.*

6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS

6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS

Lokalna akcijska grupa Sjeverna Bilogora broji dvije zaposlene osobe koje isključivo rade na: svim administrativnim poslovima, tekstu LAG natječaja, objavama svih aktivnosti na web stranici i na društvenim mrežama, organiziranju predavanja koja se odnose na poljoprivrednike, udruge, zadruge i sve zainteresirane dionike s LAG područja, organizaciju i provedbu animacijskih radionica vezanih uz prikupljanje projektnih ideja kroz cjelokupno razdoblje te informacijske radionice koje se odnose na informiranje dionika vezane uz objavu

LAG natječaja, praćenje provedbe projekata, stručnu pomoć u provedbi projekta, intervju s lokalnim stanovništvom, organizaciji konferencija, edukacija i promociji, rad na projektima suradnje te evaluacijskim procesima Lokalne razvojne strategije LAG-a Sjeverna Bilogora. Djelatnice pripremaju provedbeno i godišnje izvješće o radu LAG-a, komuniciraju s Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Ministarstvom poljoprivrede te svim strukovnim udruženjima koje se odnose i usko su vezani uz provedbu LEADER-a, sudjeluju na radionicama koje se odnose na pripremu i provedbu Lokalnih razvojnih strategija i načinu unapređenja poslovanja. Financijski kapacitet LAG-a temelji se na korištenju sredstava koji su nam na raspolaganju kroz provedbu intervencije 77.06. – Potpora LEADER (CLLD) pristupu. Kroz navedenu intervenciju troškovi su planirani za provedbu projekata iz LRS LAG-ova (uključujući i animaciju) te tekuće troškove i animaciju LAG-ova. Predviđen iznos za financiranje putem intervencije 77.06. – Potpora LEADER (CLLD) pristupu za LAG Sjeverna Bilogora iznosi 1.836.042,47 EURA, od čega će 25 % iznosa ići na tekuće troškove i animaciju LAG-ova (459.010,62 EURA). Dio tekućih troškova za predfinanciranje i neprihvatljive troškove planira se podmiriti kroz redovne prihode (članarine) koje na godišnjoj razini iznose 15.120,00 eura. Financiranje provedbe LRS temelji se na pristupu jednom fondu a važno je naglasiti da će se LAG prijavljivati na javne pozive iz drugih fondova kao nositelj/korisnik ili partner. Pripremu i provedbu LAG natječaja i u ovom razdoblju odrađivat će zaposlenice LAG-a koje su stekle iskustvo kroz sedmogodišnji rad u LAG-u Sjeverna Bilogora. Animacijske aktivnosti će teći isto kao i do sada, zaposlenice su u suradnji s Upravnim odborom i našim jedinicama lokalne samouprave dogovarale animacijske aktivnosti na području svake JLS. Animacijske aktivnosti odnosit će se i na raspisivanje novih LAG natječaja jer će biti vrlo važno potencijalnim prijaviteljima objasniti postupak prijave, prihvatljive i neprihvatljive aktivnosti te način podnošenja prijave na natječaj. Redovne animacijske aktivnosti odnosit će se na kontinuirano prikupljanje projektnih ideja naših dionika te njihova razmišljanja i probleme s kojima se svakodnevno susreću uz mogućnost rješavanja istih.

Na otvorene natječaje drugih fondova prijavljivat ćemo se s projektima koje mogu unaprijediti/poboljšati našu lokalnu zajednicu ili rješavanje ciljanog problema koji nije obuhvaćen Lokalnom razvojnom strategijom. Za takve natječaje Odluku će donijeti Upravni odbor LAG-a Sjeverna Bilogora kao što je to činio i do sada. Ovi budući/mogući izvori financiranja nisu uključeni u financijski okvir provedbe ove Lokalne razvojne strategije.

Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS

Godina provedbe LRS	Planirani broj zaposlenih osoba koji rade isključivo na provedbi LRS (animacija, LAG natječaj, ostali uredski poslovi u vezi provedbe LRS), izražen u FTE	Planirani iznos članarina (ukupno) za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Planirani iznos iz ostalih izvora financiranja za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Ukupno planirani iznos za predfinanciranje tekućih troškova i animacije
2023.	2	15.120,00 eura	n/p	15.120,00 eura
2024.	2	15.120,00 eura	n/p	15.120,00 eura
2025.	2	15.120,00 eura	n/p	15.120,00 eura
2026.	2	15.120,00 eura	n/p	15.120,00 eura
2027.	2	15.120,00 eura	n/p	15.120,00 eura
2028. (n+2)	2	15.120,00 eura	n/p	15.120,00 eura
2029. (n+2)	2	15.120,00 eura	n/p	15.120,00 eura

6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS

Monitoring provedbe LRS obuhvaća stalno praćenje, mjerenje učinaka provedbe strategije, indikatora za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti projekata. Praćenje je sastavni dio redovnih aktivnosti LAG-a Sjeverna Bilogora. Statut i interni akti LAG-a predviđaju godišnje izvješćivanje svih tijela LAG-a o provedbi LRS i učinkovitosti rada LAG-a.

LAG Sjeverna Bilogora će provoditi praćenja i vrednovanje provedbe LRS koristeći regulatorni okvir za praćenje i ocjenu učinka (PMEF) temeljem Uredbe o zajedničkim odredbama (EU) br. 2021/1060, okvira za praćenje i ocjenjivanje uspješnosti iz Uredbe (EU) br. 2021/2115, Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2021/2290, i evaluacije strateških planova ZPP-a te pružanje informacija za praćenje i evaluaciju iz Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2022/1475.

Proces praćenja planirat će se i temeljem: Smjernica za izradu evaluacijskih planova ZPP-a, a koje ističu specifičan značaj praćenja pokazatelja LRS u doprinosu SP ZPP-a te praćenja i vrednovanja dodane vrijednosti LEADER-a. Isto tako, LAG će planiranje doprinosa dodanoj vrijednosti LEADER-a pripremiti temeljem Smjernica za evaluaciju LEADER-a/CLLD-a (ENRD, 2017.). Dodanom vrijednosti LEADER-a ujedno se doprinosi i postizanju cilja 5. kohezijske politike EU „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ (Uredba (EU) br. 2021/2060).

Podaci koje će pratiti LAG odnose se na praćenje pokazatelja dodane vrijednosti intervencije LEADER putem rada LAG-a (tekući rad i animacija) kao i putem provedbe LRS na razini operacija (projekata), a koji su osnova za vrednovanje (evaluaciju). U ovom programskom razdoblju postoji velika potreba da se pokaže dodana vrijednost LEADER-a u usporedbi s potporama koje se pružaju putem intervencija SP ZPP-a te iz drugih izvora. Dodana vrijednost LEADER-a proizlazi iz potpune primjene sedam načela LEADER-a. Aktivnosti provedbe LRS moraju jasno dokazati dodanu vrijednost pristupa LEADER integriranom pristupu ruralnom razvoju.

LAG će provedbu LRS pratiti na razini postizanja ciljeva identificiranih u LRS putem Plana praćenja pokazatelja (koji sadrži pokazatelje LRS te dodane vrijednosti LEADER-a, terminski plan te zadaće) putem kojih će pratiti rad LAG i provedbu intervencija LRS i strategije u cjelini. Projekti odnosno operacije imat će zajedničke pokazatelje prema kojima će se podaci prikupljati. Temeljem Plana praćenja pokazatelja LAG će uspostaviti sustav izvješćivanja kvantitativnih i kvalitativnih elemenata potrebnih za praćenje operacija odnosno projekata za provedbu intervencija LAG-a te o istima izvješćivati Upravljačko tijelo putem izvješća na godišnjoj razini.

LAG će imati imenovanog zaposlenika zaduženog za praćenje rada LAG-a i projekata (operacija) za provedbu intervencija LAG-a kao i analizu o napretku provedbe ukupne LRS te rezultatima postignutim financiranjem iz intervencije LEADER.

LAG će, u svoj redovni rad, uključiti aktivnosti animacije povezane s praćenjem i vrednovanjem LRS, a kako bi mogao sumirati postignute rezultate i njihove doprinose na godišnjoj razini, te temeljem provedenih analiza djelovati u narednoj godini provedbe LRS. LAG će, također, izraditi Plan vrednovanja (evaluacije) LRS koji bi trebao odgovoriti najmanje na sljedeća pitanja: Koji su ciljevi LAG-a za vrednovanje LRS?; Procjena dodane vrijednosti LEADER-a; Elementi upravljanja i koordinacije za rad LAG-a i proces provedbe LRS; Posebne teme LRS ili teme koje LAG želi ocijeniti zatim podatci potrebni za vrednovanje LRS (što je povezano s Planom pokazatelja i njihova praćenja) te koji su alati i metode koje će koristiti, rokovi vrednovanja i relevantne prekretnice kao i pristup priopćavanju aktivnosti/nalaza vrednovanja javnosti te koji su resursi potrebni. Vrednovanje

LRS proved će se najmanje dva puta tijekom trajanja LRS. Isto tako, LAG će sudjelovati u svakom vrednovanju intervencije LEADER ili SP ZPP-a koje će se provoditi s nacionalne razine.

Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP

Naziv pokazatelja rezultata ZPP (RI)	Naziv mjerne jedinice	Mjerna jedinica	Intervencija LRS (naziv i/ili kod)	Ciljna vrijednost po godinama							
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
R 3 Digitalizacija poljoprivrede	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a	Broj poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu	I 1.2.1	0	0	0	30	0	0	0	30
R 9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	I 1.2.1	0	0	0	46	0	0	0	46
R 37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	I 1.2.1 I 1.3.1	0	0	0	6	0	0	0	6
R 39 Razvoj ruralnog gospodarstva	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	I 1.2.1 I 1.3.1	0	0	0	10	0	0	0	10
R 40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva	Broj strategija pametnih sela za	Broj projekata	I 1.1.1	0	0	0	0	9	0	0	9
			I 1.2.1	0	0	0	46	0	0	0	46

	koje je dodijeljena potpora		I 1.3.1	0	0	0	33	0	0	0	33
R 41 Povezivanje ruralnih područja Europe	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnog stanovništvo koje ima koristi	I 1.1.1	0	0	0	0	3000	500	1000	4500

7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

7.1. Financijski plan provedbe LRS

Financijski plan prikazuje predviđanje rashoda za provedbu LRS za programsko razdoblje 2023.-2027. kako bi se osigurala proračunska sredstva za zatvaranje programa u godinama 2028.-2029. Financijski plan predstavlja sažeti prikaz alokacija za provedbu zadaća LAG-a i postizanje ciljeva LRS, a time i doprinosa postizanju specifičnih i općih ciljeva SP ZPP-a RH kao i 5. cilja Kohezijske politike EU „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ za LEADER/CLLD. Provedbom financijskog plana LAG doprinosi postizanju ciljeva horizontalnih politika EU (Zeleni plan, digitalna tranzicija, Dugoročna vizija za ruralna područja, Pametna sela i dr.). Financijski plan sažeto prikazuje vrijednost za novac i izravno je povezan s Akcijskim planom provedbe LRS. Financijski plan sadrži postotak ukupne financijske alokacije LRS potreban za njezinu provedbu putem projekata razvojnih dionika u okviru alokacija za tri intervencije LRS u ukupnom iznosu od 72% ukupne alokacije dodijeljene LAG-u za programsko razdoblje 2023.-2027. Uključuje predviđanje iznosa za prihvatljive troškove projekata lokalnih razvojnih dionika za postizanje ciljeva LRS i ostvarivanje njezine dodane vrijednosti. Za projekte suradnje (njihovu pripremu i provedbu), a koje će provoditi LAG, predviđeno je do 3 % ukupne alokacije. Za aktivnosti koje se odnose na tekuće troškove i animaciju, odnosno upravljanje provedbom LRS, kojih je isključivi korisnik LAG, planom je predviđeno maksimalno dopuštenih 25% ukupne alokacije. Troškovi animacije odnose se na aktivnosti promicanja LRS i jačanje kapaciteta šire lokalne zajednice kao i potencijalnih nositelja projekata za provedbu LRS. Posebna pažnja će se posvetiti jačanju kapaciteta dionika koji do sada nisu imali koristi od financiranja iz programa LEADER kao i osjetljivih skupina društva. Tekući, odnosno administrativni troškovi odnose se na prihvatljive operativne troškove LAG-a povezane s provedbom LRS, što uključuje troškove plaća djelatnika LAG-a, režijske troškove, promidžbu, komunikaciju, financijsko upravljanje i reviziju te praćenje i evaluaciju provedbe LRS.

Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Raspored sredstava po godinama (%)							Ukupno za cijelo programsko razdoblje po intervenciji	Od toga za projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.		
I 1.1.1	0	0	0	0	16 %	0	0	16 %	5 %
I 1.2.1	0	0	0	38 %	0	0	0	38 %	10%
I 1.3.1	0	0	0	18 %	0	0	0	18 %	6 %
Tekući troškovi i animacija	3,57 %	3,57 %	3,57 %	3,57 %	3,57 %	3,57 %	3,58 %	25 %	n/p
Priprema i provedba projekata suradnje	0	0	0	0	1,5 %	0	1,5 %	3 %	n/p
UKUPNO	3,57 %	3,57 %	3,57 %	59,57 %	21,07 %	3,57 %	5,08 %	100%	21%

7.2. Akcijski plan provedbe LRS

Akcijski plan predstavlja nacrt načina na koji LAG predlaže rješavanje prioriternih razvojnih potreba i korištenje vlastitog razvojnog potencijala, kako je utvrđeno procesom izrade LRS. On daje okvir za provedbu LRS definiranjem dinamike otvaranja natječaja LAG-a za prikupljanje i odabir projekata (operacija) lokalnih razvojnih dionika područja. On daje dinamički okvir za potporu postizanja ciljeva LRS, a time i ciljeva SP ZPP-a te drugih povezanih i horizontalnih politika EU. Akcijski plan integriran je s okvirom za praćenje pokazatelja te postizanje rezultata LRS putem aktivnosti obuhvaćenih s tri strateške intervencije.

Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Broj LAG natječaja							Ukupno
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
I 1.1.1.	0	0	1	0	0	0	0	1
I 1.2.1.	0	1	0	0	0	0	0	1
I 1.3.1.	0	1	0	0	0	0	0	1
UKUPNO	0	2	1	0	0	0	0	3

8. PRILOZI

Prilog 1. Popis JLS s pripadajućim naseljima i brojem stanovnika u naseljima LAG-a Sjeverna Bilogora

Prilog 2. Kulturno povijesna baština na području LAG-a Sjeverna Bilogora

Prilog 3. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a Sjeverna Bilogora

Prilog 4. Usporedba podataka s Popisom stanovništva 2011. i 2021.

Prilog 5. Opis tijeka izrade LRS-a

Tablica 1. Anonimna anketa provedena u osmim razredima OŠ LAG područja od 21. travnja 2021. do 5. svibnja 2021. godine

Tablica 2. Anonimni upitnik u listopadu 2021. godine

Tablica 3. Google obrazac – proljeće i ljeto 2022. godine

Tablica 4. Obrazac projektnih ideja (2022. i 2023.)

Prilog 6. Popis kratica

PRILOG 1. POPIS JLS S PRIPADAJUĆIM NASELJIMA I BROJEM STANOVNIKA U NASELJIMA (temeljeno na Popisu stanovništva 2011. i 2021. godine)

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. LAG: 18.135
OPĆINA KAPELA	2.984 stanovnika	2.367 stanovnika
1. Babotok	112	78
2. Botinac	119	88
3. Donji Mosti	210	168
4. Gornje Zdelice	128	95
5. Gornji Mosti	78	51
6. Jabučeta	62	40
7. Kapela	428	358
8. Kobasičari	189	170
9. Lalići	23	19
10. Lipovo Brdo	115	82
11. Nova Diklenica	114	100
12. Novi Skucani	196	143
13. Pavlin Kloštar	152	116
14. Poljančani	79	46
15. Prnjavor	22	22
16. Reškovci	34	31
17. Sredice Gornje	159	113
18. Srednja Diklenica	58	49
19. Srednji Mosti	98	70
20. Stanići	123	95
21. Stara Diklenica	56	50
22. Starčevljani	151	125
23. Stari Skucani	129	120
24. Šiptari	75	69
25. Tvrda Reka	29	23
26. Visovi	45	46
	2.984	2.367

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. LAG: 18.135
OPĆINA NOVA RAČA	3.433 stanovnika	2.756 stanovnika
1. Bedenik	461	359
2. Bulinac	358	314
3. Dautan	295	245
4. Drljanovac	242	193
5. Kozarevac Račanski	109	103
6. Međurača	330	275
7. Nevinac	203	172
8. Nova Rača	469	382
9. Orlovac	199	110
10. Sasovac	228	172
11. Slovinska Kovačica	137	102
12. Stara Rača	308	248
13. Tociljevac	94	81
	3.433	2.756

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. LAG: 18.135
OPĆINA ROVIŠĆE	4.822 stanovnika	4.144 stanovnika
1. Domankuš	258	220
2. Gornje Rovišće	95	75
3. Kakinac	78	45
4. Kovačevac	176	125
5. Kraljevac	402	405
6. Lipovčani	69	49
7. Podgorci	444	367
8. Predavac	1.254	1.144
9. Prekobrdo	113	93
10. Rovišće	1.196	1.033
11. Tuk	354	288
12. Žabjak	383	300
	4.822	4.144

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. LAG: 18.135
OPĆINA SEVERIN	877 stanovnika	702 stanovnika
1. Orovac	341	253
2. Severin	536	449
	877	702

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. LAG: 18.135
OPĆINA ŠANDROVAC	1.776 stanovnika	1.411 stanovnika
1. Jasenik	55	30
2. Kašljavac	153	103
3. Lasovac	561	441
4. Lasovac Brdo	9	6
5. Pupelica	171	118
6. Ravneš	117	90
7. Šandrovac	710	623
	1.776	1.411

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. LAG: 18.135
OPĆINA VELIKA PISANICA	1.781 stanovnika	1.313 stanovnika
1. Babinac	321	219
2. Bačkovica	46	27
3. Bedenička	16	13
4. Čađavac	81	41
5. Nova Pisanica	59	37
6. Polum	39	35
7. Ribnjačka	154	111
8. Velika Pisanica	1065	830
	1.781	1.313

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. LAG: 18.135
OPĆINA VELIKI GRĐEVAC	2.849 stanovnika	2.316 stanovnika
1. Cremušina	1	1
2. Donja Kovačica	278	232
3. Dražica	163	103
4. Gornja Kovačica	290	225
5. Mala Pisanica	192	142
6. Mali Grđevac	6	-
7. Pavlovac	555	427
8. Sibenik	19	13
9. Topolovica	15	20
10. Veliki Grđevac	1200	1054
11. Zrinska	130	99
	2.849	2.316

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. LAG: 18.135
OPĆINA VELIKO TROJSTVO	2.741 stanovnika	2.379 stanovnika
1. Ćurlovac	261	232
2. Dominkovica	50	36
3. Grginac	231	171
4. Kegljevac	63	46
5. Maglenča	316	280
6. Malo Trojstvo	158	138
7. Martinac	125	127
8. Paulovac	99	92
9. Veliko Trojstvo	1.197	1.075
10. Višnjevac	116	89
11. Vrbica	125	93
	2.741	2.379

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. LAG: 18.135
OPĆINA ZRINSKI TOPOLOVAC	890 stanovnika	747 stanovnika
1. Jakopovac	138	98
2. Križ Gornji	144	125
3. Zrinski Toplovac	608	524
	890	747

PRILOG 2. KULTURNO POVIJESNA BAŠTINA NA PODRUČJU LAG-a SJEVERNA BILOGORA

OPĆINA KAPELA - 3 ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA

Crkva sv. Oca Nikolaja
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2110
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Naselje: Sredice Gornje
Datacija: 1846. g.n.e.

Izvor fotografije: Ministarstvo kulture i medija

Opis: Jednbrodna građevina pravokutnog tlocrta s užom, polukružno zaključenom apsidom i zvonikom nad glavnim, zapadnim pročeljem. Unutrašnjost je svođena češkim svodovima nad brodom i polukupolom nad apsidom. Zidne plohe eksterijera raščlanjene su lezenama te polukružnim prozorskim otvorima smještenima u plitke niše. Inventar potječe iz vremena gradnje. Crkva je sagrađena 1846. godine i oblikovanjem pokazuje stilske karakteristike klasicističke arhitekture tipične za prvu polovicu 19. st.

Crkva sv. Benedikta
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2109
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Naselje: Donji Mosti 75a, Donji Mosti
Datacija: 1883. g.n.e.

Izvor fotografije: Ministarstvo kulture i medija

Opis: Jednbrodna građevina pravokutnog tlocrta s užim, polukružno zaključenim svetištem, sakristijom južno uz svetište i zvonikom na zapadnom pročelju. Svođena je češkim svodovima u brodu, apsida polukupolom, ravnog stropa u sakristiji. Pjevalište je podignuto na dva masivna stuba s unutarnje strane zida glavnog pročelja. Zidne plohe eksterijera ritmizirane su pilastrima, lezenama te motivom slijepih visećih arkada. Crkva je sagrađena 1883. godine, a preinake su izvršene 1913. godine kada je i oslikana.

Arheološko nalazište Pavlinski samostan Svih Svetih - Streza

Registarski broj kulturnog dobra: P-5737

Status zaštite: Preventivno zaštićeno dobro

Vrsta kulturnog dobra: Arheološka kulturna dobra

Klasifikacija: kopnena arheološka zona/nalazište

Naselje: Pavlin Kloštar

Datacija: 14.st.n.e. - 16.st.n.e.

Izvor fotografije: Ministarstvo kulture i medija

Arheološko nalazište „Pavlinski samostan Svih Svetih-Streza“ nalazi se sjeverozapadno od sela Pavlin Kloštar, u dolini koju omeđuju dva potoka koja zatvaraju pravokutni prostor samostanskog sklopa. Utvrđeno je da je po osi sjever – jug samostan bio dugačak oko 70 m. Kako nije utvrđen zapadni zid samostanskog sklopa, širina, os istok – zapad od oko 50 m može se pretpostaviti prema konfiguraciji terena. Istočni vanjski zid samostanskog sklopa temeljen je grubim klesanim vapnencem s obilnim korištenjem žućkastog veziva sitnijeg granulata. U gornjoj zoni zidan je opekom, dok je unutrašnjost zida ispunjena sitnim lomljencem, vezivom i zemljom. U zoni temelja sačuvan je i južni vanjski zid samostanskog sklopa. Crkva je izgrađena u skladu s uzusima gradnje propovjedničkih redova kao jednobrodna građevina čija je longitudinalnost dodatno naglašena podjednakim dimenzijama pravokutne lađe i poligonalno zaključenim svetištem.

OPĆINA NOVA RAČA - 2 ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA

Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2446
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Naselje: Nova Rača, Trg Stjepana Radića 8
Datacija: 14.st.n.e. - 16.st.n.e.
Autor (arhitekt/graditelj): Franjo Horvat, slikar, Mihael Stroy, slikar

Izvor fotografije: Stranice Općine Nova Rača

Opis: Izvorno srednjovjekovna gotička građevina obnovljena je poč.18. st. i 1782. u baroknom stilu. Jednobrodna je građevina s poligonalno zaključenim svetištem poduprtim kontraforama. Elementi gotičke arhitekture sačuvani su u podnožju zvonika gdje je oblikovana pravokutna kapela svođena zvjezdastim svodom. Eksterijerom dominira masivan toranj s cilindričnom kulom uz njega u sredini sjevernog pročelja.

Crkva sv. Katarine
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2102
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Naselje: Nevinac, Nevinac 30
Datacija: 19. st.n.e.
Autor (arhitekt/graditelj): Hermann Bolle

Izvor fotografije: www.biskupija-bk.hr

Jednobrodna građevina, užeg poligonalno zaključenog svetišta sa zvonikom ispred glavnog pročelja. Izgrađena je na mjestu starije crkve iz 18. st. od koje su sačuvani samo donji dijelovi zvonika. Unutrašnjost je svođena travejima češkog svoda odijeljenog pojasnicama. Pjevalište počiva na marmoriziranim stupovima. Zidne plohe eksterijera rastvorene su polukružno zaključenim prozorima i okulusima. Eksterijerom dominiraju kontrafori koji podupiru svetište i bočne kapele zbog kojih crkva ima tlocrt latinskog križa. Inventar potječe iz vremena gradnje. Crkva je građena krajem 19. st. u historicističkoj tradiciji s neogotičkim i neoromaničkim oblicima.

OPĆINA ROVIŠĆE - 3 ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA

Crkva Presvetog Trojstva
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2370
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Naselje: Rovišće, Trg hrvatskih branitelja 13
Datacija: 18.st.n.e - 19.st.n.e.

Izvor fotografije: [Ministarstvo kulture i medija](#)

Opis: Jednbrodna građevina pravokutnog tlocrta, užeg zaobljenog svetišta sa sakristijom smještenom južno uz svetište i zvonikom nad glavnim pročeljem. Unutrašnjost je svodena češkim svodovima odijeljenim pojasnicama. Pjevalište počiva na dva stuba i ograđeno je zidanom ogradom valovite linije. Glavni oltar Presvetog Trojstva, bočni oltari sv. Antuna i Kraljice sv. Krunice i propovjedaonica nastali su u radionici Majstora Budickog 1902. godine. Crkva je izgrađena 1791. godine, zvonik je dograđen 1828. godine. Primjer je kasnobarokne sakralne arhitekture.

Crkva sv. Petke
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2926
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Naselje: Podgorci 112, Podgorci
Datacija: 18.st.n.e - 19.st.n.e.

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Jednbrodna građevina pravokutnog tlocrta sa zaobljenim svetištem širine jednake brodu i zvonikom na glavnom pročelju. Nadsvođena je češkim kapama odijeljenim pojasnicama, a apsida polukalotom. Pjevalište počiva nad širokim lukom, ograđeno ravnom zidanom ogradom. Krovnište je dvostrešno, pokriveno crijepom, a zvonik piramidalnom limenom kapom. Smještena na ravnom, travnatom terenu unutar naselja. Crkva je sagrađena u prvoj polovici 18. st., a današnji je izgled dobila početkom 19. st. Ističe se vrijednim crkvenim inventarom.

Crkva sv. Vida

Registarski broj kulturnog dobra: Z-2925

Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro

Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra

Klasifikacija: sakralne građevine

Naselje: Predavac, Trg Hrvatskih Graničara 38

Datacija: 19.st.n.e.

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta sa zaobljenim svetištem, uz koje je na zapadnoj strani 1997. g. dograđena sakristija, te zvonikom u središnjoj osi glavnog pročelja. Brod je svođen češkim kapama, apsida polukalotom, a sakristija ravnim stropom. Pjevalište je uz južni pročelni zid, od broda ograđeno ravnom, drvenom ogradom. Krovnište je dvostrešno, pokriveno utorenim crijepom, a zvonik limenom lukovicom. Inventaru iz vremena gradnje kapele pripadaju glavni i dva bočna oltara posvećeni sv. Vidu, sv. Iliji i sv. Roku. Zidne plohe eksterijera ritmizirane su pilastrima koji se izmjenjuju sa zaobljenim prozorskim otvorima i nišama. Stilski, crkva se veže uz klasicizam.

OPĆINA SEVERIN – 1 ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Crkva sv. Petra i Pavla
Registarski broj kulturnog dobra: Z-7463
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Naselje: Severin, Severin 122A

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Crkva sv. Petra i Pavla u Severinu građena je krajem osamnaestog i početkom devetnaestog stoljeća u duhu baroknog klasicizma, te svojim povijesnim značajem i skladnim arhitektonskim oblikovanjem zauzima značajno mjesto u korpusu sakralnog graditeljstva na prostoru Bjelovarsko-bilogorske regije.

OPĆINA ŠANDROVAC – 1 ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2757
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Datacija: 1885. g.n.e.
Autor: Oton Iveković
Naselje: Severin, Severin 122A

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta s polukružno zaključenim svetištem, deambulatorijem u funkciji sakristije te zvonikom nad glavnim zapadnim pročeljem. Lađa je svođena križnim svodovima, traveji su odijeljeni pojasnicama oslonjenima na masivne bočne nosače. Pjevalište počiva na dva masivna stuba povezana lukom. Zidne plohe eksterijera raščlanjene su pilastrima koji se izmjenjuju s polukružno zaključenim prozorskim otvorima. Inventaru iz vremena nastanka crkve pripadaju propovjedaonica, glavni oltar Pohođenja Blažene Djevice Marije, dva bočna oltara Sv. Vida i Sv. Tri Kralja te krstionica. Autor oslika je Oton Iveković. Crkva je sagrađena 1886 godine i nosi obilježja historicizma.

OPĆINA VELIKA PISANICA – 3 ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA

Kalvinistička crkva
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2107
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Datacija: 1906. g.n.e.
Naselje: Velika Pisanica, Ulica Hrvatskih mučenika 159

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta s polukružnim svetištem i zvonikom postavljenim istočno uz glavno pročelje. Natkriva je dvostrešan krov s crijepom, dok je nad zvonikom limena piramidalna kapa. Unutrašnjost je tipična za kalvinske crkve, skromno oblikovana i odlikuje se jednostavnošću. Prostor je natkriven drvenim ožbukanim, u plavo obojenim stropom skošenim u rubnim dijelovima. Kalvinska crkva u Velikoj Pisanici sagrađena je početkom dvadesetog stoljeća u historicističkim oblicima sa skladno oblikovanim glavnim pročeljem, uz što se ističe kao rijedak primjer sakralnih objekata reformirane crkve na bjelovarskom području.

Crkva sv.Lazara
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2244
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Datacija: 18. st.n.e - 20. st.n.e.
Naselje: Velika Pisanica, Ulica Hrvatskih mučenika 2i/4

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Parohijska crkva sv. Lazara je jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta s trostranom apsidom te zvonikom oktogonalnog presjeka na glavnom pročelju uz koji su s obje strane formirani niži prostorni odsječci. Sagrađena je 1713. godine u oblicima baroka, a današnji je izgled rezultat obnove započete 1967. g. nakon velikih oštećenja nastalih tijekom rata. U unutrašnjosti je zazidano pjevalište, porušeni svodovi zamijenjeni drvenim stropom. Pročelja su raščlanjena lezenama koje se izmjenjuju s prozorskim otvorima polukružnih završetaka. Crkva je sagrađena početkom 18. stoljeća i unatoč izmjenama izvedenim tijekom obnove u velikoj mjeri zadržala barokne oblike.

Crkva Presvetog Srca Isusova
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2108
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Datacija: 1908. g.n.e.
Naselje: Velika Pisanica, Trg Hrvatskih branitelja 11

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Trobrodna građevina poligonalno zaključenog svetišta sa sakristijom smještenom zapadno uz svetište te zvonikom nad glavnim pročeljem. Krovnište glavnog broda dvostrešno je i pokriveno limom, a bočnih brodova jednostrešno, nad apsidom višestrešno. Glavni brod svođen je nizom traveja češkog svoda odijeljenog pojasnicama, a bočni brodovi stropom. Pjevalište je uz sjeverni zid, počiva na stubovima. Autor figuralnog oslika (1915.) je Ivan Drusany, a drveni inventar potječe iz vremena gradnje. Crkva je izgrađena 1908. godine na mjestu drvene građevine u sklopu koje su bili grkokatolička kapela i župni stan.

OPĆINA VELIKI GRĐEVAC – 3 ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA

Crkva sv. Marije Magdalene
Registarski broj kulturnog dobra: Z-5119
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Datacija: 18. st. n.e.
Naselje: Donja Kovačica, Donja Kovačica 55a

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Crkva je sagrađena osamnaestom stoljeću kao jednobrodna građevina s poligonalnim svetištem i predvorjem na zapadnom pročelju nad kojim se izdiže zvonik. Specifičnost crkve je gradnja kanatnim sustavom i unutrašnjost oslikana vegetabilnim ornamentom pučkog izričaja. U unutrašnjosti je sačuvan vrijedan inventar.

Crkva Sošestvija sv. Duha (Svete Trojice)
Registarski broj kulturnog dobra: Z-3117
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Datacija: 18. st. n.e.
Naselje: Veliki Grđevac, Kralja Zvonimira 7

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta s užim i nižim pravokutnim svetištem i zvonikom nad glavnim pročeljem. Krovnište je dvostrešno, nad apsidom višestrešno i pokriveno limom. Crkva je svođena češkim svodovima odijeljenim pojasnicama oslonjenim na polustupove uz bočne zidove. Pjevalište je smješteno uz zapadni pročelni zid te počiva na dva stuba koji su povezani lukom, a od lađe je ograđeno drvenom ogradom. Vanjski je zidni plašt raščlanjen polukružnim prozorskim otvorima, a na glavnom pročelju i lezenama. Crkva je građena u drugoj polovini 18. stoljeća.

Crkva sv. Duha
Registarski broj kulturnog dobra: Z-3116
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Datacija: 1833. g. n.e.
Naselje: Veliki Grđevac, Kralja Tomislava 21

Izvor fotografije: geoportal.kulturnadobra.hr

Jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta s užim, kvadratnim, segmentno zaključenim svetištem. S južne strane svetišta smještena je sakristija, a na glavnom pročelju, u središnjoj osi zvonik. Crkva je smještena uz glavnu cestu u središtu naselja. Brod je svođen češkim svodovima, odijeljenim pojasnicama, a svetište segmentom češkog svoda i polukalotom nad apsidom. Zidano pjevalište počiva na dva masivna stuba zasječenih kutova i ograđeno je zidanom ogradom. Inventaru nastalom tijekom 19. st. pripada glavni oltar sv Duha, bočni oltar sv. Antuna, propovjedaonica i orgulje. Crkva je građena u prvoj polovici 19. stoljeća pod utjecajem arhitekture klasicizma.

OPĆINA VELIKO TROJSTVO – 1 ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Crkva Presvetog Trojstva
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2111
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralne građevine
Datacija: 1779. g. n.e.
Naselje: Veliko Trojstvo, Vinogradska I 1

Izvor fotografije: Stranice Općine Veliko Trojstvo

Crkva je sagrađena 1779. u baroknom stilu i obnavljana 1883., 1963. i 1995. godine. Jednobrodna je građevina većih dimenzija, pravokutnog tlocrta i užeg polukružno zaključenog svetišta, sa sakristijom južno uz svetište i zvonikom nad zapadnim pročeljem. Svodovi su oslikani likovima evanđelista, svetaca i biblijskim prizorima. Najraskošnije oblikovan dio crkve je glavno zapadno pročelje.

OPĆINA ZRINSKI TOPOLOVAC – 3 ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA

Župni dvor i Crkva Ranjenog Isusa
Registarski broj kulturnog dobra: Z-2368
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralni kompleksi
Datacija: 17.st.n.e. - 18. st.n.e.
Naselje: Zrinski Topolovac, Zrinski Topolovac 239i/240

Izvor fotografije: Općina Zrinski Topolovac

Jednokatna zidana zgrada župnog dvora L tlocrta. Prostorije su svodene češkim svodovima, a hodnik i podrum bačvastim svodom. Građevina je sagrađena za potrebe krajiških vlasti, u središtu naselja na prijelazu 17. u 18. st. Danas pripada crkvi i prenamijenjena je za potrebe stanovanja župnika. Barokna kapela Ranjenog Isusa jednobrodna je građevina pravokutnog tlocrta s polukružno zaključenim svetištem i zvonikom nad glavnim pročeljem. Svođena je češkim svodom u brodu te polukupolom u svetištu. Krovšte je dvostrešno pokriveno crijepom, a zvonik piramidalnom limenom

Crkva sv. Mihaela
Registarski broj kulturnog dobra: Z-1909
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralni kompleksi
Datacija: 18. st.n.e.
Naselje: Zrinski Topolovac, Zrinski Topolovac 236

Izvor fotografije: Stranice Općine Zrinski Topolovac

Župna crkva je barokna građevina u koju su inkorporirani dijelovi starije gotičke crkve u potpunosti pregrađene 1723. Konačan izgled rezultat je također barokne obnove 1764. kada postaje jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta i užeg poligonalno zaključenog svetišta s pridruženom kapelom sv. Josipa južno uz brod te sakristijom sjeverno od svetišta. Pred zapadnim pročeljem nalazi se zvonik.

Crkva sv. Križa
Registarski broj kulturnog dobra: Z-3206
Status zaštite: Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta kulturnog dobra: Pojedinačna kulturna dobra
Klasifikacija: sakralni građevine
Datacija: 13. st.n.e. - 19 .st.n.e.
Naselje: Križ Gornji, Križ Gornji 1

Izvor fotografije: Stranice Općine Zrinski Topolovac

Crkva romaničkog porijekla, pregrađena je u gotičkom razdoblju i barokizirana 1735. te obnovljena 1771., 1842. i 1889. Jednobrodna je građevina pravokutnog tlocrta i užeg pravokutnog svetišta sa sakristijom sjeverno uz svetište i zvonikom na zapadnom pročelju. U velikoj mjeri sačuvana je srednjovjekovna struktura zidova sa šiljnatolučnim otvorima.

PRILOG 3. STANJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE NA PODRUČJU LAG-a SJEVERNA BILOGORA

OPĆINA KAPELA

Cestovna (prometna) infrastruktura

Jedini promet koji je omogućen putnicima na području Općine Kapela je putnički promet autobusima koji se na području Općine odvija za potrebe škole. U pojedinim mjestima ne postoji putnički prijevoz, a u pojedinim mjestima se linije sve više smanjuju. Ceste na području Općine Kapela su glavni prometni sustavi između naselja, općina i županija. Područjem Općine Kapela na prolazi niti jedna državna cesta. Stanovnici većinom imaju vlastita prijevozna sredstva, i također dolazimo do problema za starije osobe koje nemaju vlastiti prijevoz a nažalost često moraju po liječničku pomoć.

Komunalna infrastruktura

Što se vodoopskrbe tiče, vodovodna mreža izgrađena je u 95 % naselja. Za izgraditi ostala su vikend naselja.

Odvodnja

Općina nema izgrađene javne kanalizacijske mreže, te odvodnja sanitarno - fekalnih voda odvija se dijelom putem septičkih jama, dok se oborinske vode odvede površinskim tokovima, cestovnim rigolima ili sistemom otvorenih kanala.

Plinoopskrba

Projekt plinske distributivne mreže izgrađen je 1998. godine. Izgradnja je započela do naselja Novi Skucani, gdje je spojena na postojeću plinsku mrežu grada Bjelovara. Taj dio pokriva nekoliko naselja uključujući i Općinu Kapela. U planu je nastaviti s izgradnjom plinske mreže od naselja Kapela prema Sjever, te bi se na tu mrežu mogle spojiti i susjedne općine sve dok se ne pokriju sva naselja. Plinovod Općine Kapela spojen je na postojeći gradski prsten. Predmetna plinska mreža dimenzionirana je tako da se može omogućiti priključak svim potrošačima u svim naseljima Općine Kapela.

Elektroopskrba

Sva naselja pokrivena su i opskrbljena električnom energijom. Dobra pokrivenost je izvan naselja, a odnosi se na građevine izvan građevne zone. Distribuciju na području Općine vrši DP „Elektra“ Bjelovar za južni dio, dok za sjeverni dio vrši „Elektra“ Koprivnica. Na području Općine nalaze se samo srednje naponske transformatorske stanovnice 10(20) 0,42 kV s ugrađenim transformatorom nazivne snage 50, 100, 160, 250, 400 kVA. Trafostanice su smještene u naseljima na povoljnim lokacijama. Iz njih se zračnim elektroenergetskim vodovima razvodi električna energija do potrošača.

Zbrinjavanje otpada

Općina Kapela na svom području nema deponija za odlaganje otpadom, stoga zbrinjavanje komunalnog otpada rješava sa Gradom Bjelovarom koji na svom području ima izgrađeno odlagalište I. kategorije „Doline“ s ugrađenim sustavom za prikupljanje procjednih voda, a koji se zatim odvoze na gradski uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Prikupljanje, prijevoz i odlaganje komunalnog otpada iz svih naselja brine se tvrtka „Komunalac“ Bjelovar. Općina izgradila reciklažno dvorišta koje doprinosi povećanju stope odvojeno prikupljenog komunalnog otpada i smanjenju količine otpada koji se odlaže na odlagalište, prije svega opasnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike, tekstila te krupnog (glomaznog) otpada te posebnim kategorija otpada te time osigura njegovu odgovarajuću uporabu i zbrinjavanje.

Poštanski i telekomunikacijski sustav

Na prostoru Općine poštanske usluge obavlja Hrvatska pošta d.d. Zagreb - Središnja pošta Bjelovar, koja osim područja Općine Kapela pokriva i cijelo područje Bjelovarsko - bilogorske županije. U središtu naselja Kapela nalazi se poštanski ured 43203 Kapela.

Telekomunikacijske usluge vrše Hrvatske telekomunikacije d.d. (HT) javno poduzeće koje je u većinskom vlasništvu Deutsche Telekom (DT) i djelomično u državnom vlasništvu. Hrvatske telekomunikacije su organizirane po principu teritorijalnog ustroja. Fiksnom telekomunikacijskom mrežom pokrivena su sva naselja na području Općine Kapela.

OPĆINA NOVA RAČA

Cestovna (prometna) infrastruktura

Mreža cesta na području Općine Nova Rača razvrstana je na:

- Državne ceste - 5,29 km
- Županijske ceste - 39,42 km
- Lokalne ceste - 17,11 km
- Nerazvrstane ceste - 19,73

Na području Općine Nova Rača također imamo organizirani autobusni prijevoz za djecu i mlade prilikom školovanja.

U blizini općinskog sjedišta je letjelište za potrebe poljoprivrede. Betonska pista je bez prateće infrastrukture.

Pošta i telekomunikacije

Na prostoru Općine Nova Rača poštanske usluge obavlja Hrvatska pošta kroz djelatnost ureda 43272 Nova Rača i 43273 Bulinac. Fiksnim telekomunikacijskim sustavom pokrivena su sva naselja u Općini Nova Rača.

Vodoopskrba i odvodnja

Sustav vodoopskrbe djelomično je izrađen.

U naselju Nova Rača - vodovodna mreža izgrađena je u svim ulicama osim ulice prema ribnjaku u kojoj se nalazi samo jedna obiteljska kuća i ribička kuća

Naselje Bulinac - vodovodnom mrežom obuhvaćeno je cijelo naselje

Naselje Drljanovac - vodovodna mreža izgrađena je u svim ulicama osim poteza prema Bulincu (700 metara)

Naselje Stara Rača - vodovodna mreža izgrađena je u dijelu naselja (krak prema Dautanu) dok u drugom dijelu naselja (krak prema Kozarevcu) nije izgrađena.

U preostalim naseljima na području Općine nije izgrađena vodovodna mreža.

Sustav odvodnje nije razvijen. Naselje Nova Rača i to njezin najuži dio ima izgrađenu kanalizaciju. Postojeći kolektor je izveden salonitnim cijevima te prihvaća otpadne i oborinske vode te ih odvodi otvorenim kanalima u recipijent Račačka.

Plin i nafta

Plinska mreža je sagrađena 1975. godine u naselju Nova Rača, dok je u ostalim naseljima građena kasnije. Sva naselje su pokrivena plinskom mrežom. Plinovod svojim kapacitetima zadovoljava potrebe, dok je neke dijelove plinovoda potrebno rekonstruirati.

Zbrinjavanje otpada

Organiziranim prikupljanjem otpada obuhvaćena su sva naselja Općine. Poslove prikupljanja i odlaganja otpada obavlja Komunalac d.o.o. Bjelovar. U naseljima postoje zeleni otoci i postoji odvojeno prikupljanje otpada.

OPĆINA ROVIŠĆE

Cestovna (prometna) infrastruktura

Postojeća cestovna infrastruktura podijeljena je na državnu cestu D28, županijske i lokalne ceste ukupno 452 km². Planiran je cestovni pravac brze ceste Virovitica - Bjelovar - Vrbovec koji djelomično prolazi područje Općine. Stanje lokalnih cesta je loše i potrebna je sanacija. Općina je zadovoljavajuće pokrivena mrežom javnih cesta, ali njihova kvalitete, sigurnosna razina i razina opremljenosti variraju od dobrog do prilično lošeg stanja te ih je potrebno sanirati i održavati. Potrebe za putničkim prijevozom Općina rješava dodjeljivanjem koncesija za taxi prijevoz. Što se tiče nerazvrstanih cesta (seoskih ulica i poljskih putova) Općina ima plan nerazvrstanih cesta kojim su one podijeljene na važnije i manje važne nerazvrstane ceste s planskim određenjem prioriteta održavanja, sanacije i asfaltiranja. Od javnog prijevoza na području Općine dostupna je redovna autobusna linija, te se prema potrebi mještani koriste taxi prijevozom ovlaštenih koncesionara za ovo područje. Željezničke postaje na području Općine Rovišće nema. Potreba izgradnje nogostupa i biciklističkih staza uz cestu kroz naselja je prijeko potreban.

Željeznički prijevoz

Područjem prolazi željeznička pruga II. Reda Križevci - Bjelovar - Kloštar, ukupne dužine 61,1 kilometar. Zbog izrazito različitog obujma prijevoza pruga se može podijeliti u dva dijela, i to Križevci - Bjelovar, Bjelovar - Kloštar. Dionica Križevci - Bjelovar koja dijelom prolazi Općinom, naročito nakon planirane izgradnje dijela pruge Gradec - Sveti Ivan Žabno postaje posebno interesantna prvenstveno za putnički, ali i teretni prijevoz.

Elektroopskrba

Električnom energijom i fiksnim telekomunikacijskim uslugama pokrivena su sva naselja Općine i gotovo 95 % kućanstava priključena su na elektro - energetski sustav. Planira se na objektima koji su veći potrošači energije izraditi studije opravdanosti postavljanja alternativnih oblika energije kako bi se omogućilo sustavno gospodarenje energijom (korištenjem foto naponskih sustava, izgradnjom energana, bioplinskih postrojenja i slično)

Kućanstva pretežito koriste ogrjevno drvo i lož ulje, a manji dio njih ima priključak na plinsku mrežu, s obzirom da je prirodni ogrjev prihvatljivija varijanta korištenja.

Vodoopskrba i odvodnja

Vodoopskrbom je pokriveno 9 % naselja. Na području Općine nedostaje vodocrpilište, tako da se postojeća vodoopskrba temelji na dopremi vode iz susjedne Koprivničko - križevačke županije. Dostatne količine pitke vode iz tih izvorišta, omogućavaju daljnja proširenja postojećih sustava na Općinu Rovišće. Postoji mogućnost za daljnje širenje vodovodnom mrežom zahvaljujući transportno-distributivnom cjevovodu do naselja Rovišće, koji se spaja na postojeći sustav magistralnih cjevovoda Bjelovarsko - bilogorske županije.

Odvodnja je nerazvijena. Niti jedno naselje nema izgrađenu kanalizaciju, domaćinstva imaju septičke jame dok se oborinske i otpadne vode odvođe uglavnom otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u obližnje vodotoke.

Zbrinjavanje otpada

Organiziranim prikupljanjem otpada obuhvaćena su sva naselja na području Općine. Komunalac d.o.o. ima Ugovor o odvozu, dok se prikupljanje obavlja jedanput tjedno.

Plinska mreža

Područjem Općine prolazi dio plinovodnog sustava Hrvatske i to: regionalni plinovod Bjelovar - Križevci DN 150/50 na koji je priključena mjerno redukcijska stanica (MRS) Rovišće. Središnji dio Općine plinificiran je u potpunosti, dok se ostatak naselja: Prekobrdo, Podgorci, Lipovčani, Kakinac i Domankuš planiraju plinificirati. Plinska mreža izvedena je kroz naselja Predavac i Rovišće, tako da je plinoopskrbom pokriveno 18 % naselja, interes mještana za priključivanjem na plinsku mrežu nije izražen, s obzirom da se većina kućanstava služi prirodnim sirovinama i koristi grijanje na kruta goriva.

Informacijsko - komunikacijska infrastruktura

Područje Općine Rovišće pokriveno je fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom. Time je omogućeno i spajanje računala na internetsku mrežu. Nedovoljna je pokrivenost što je važno za razvoj gospodarstva. Poštanske usluge obavlja Hrvatska pošta d.d. - Poštansko središte Bjelovar, dok telekomunikacijske usluge obavljaju Hrvatske telekomunikacije d.d. - TK Centar Bjelovar, T-Mobile d.o.o. i A1 d.o.o. Poštanske usluge pružaju se putem poštanskog ureda koji se nalazi u Rovišću.

OPĆINA SEVERIN

Cestovna (prometna) infrastruktura

Na području Općine Severin nedostatak je autobusnih linija. Autobusi voze u vrijeme škole, što naravno predstavlja problem cjelokupnom stanovništvu, naročito osobama starije životne dobi.

Općina Severin upravlja sa 84 nerazvrstane ceste, u kojima vlasništvo na 4 vrste komunalne infrastrukture ima Općina Severin, dok je na 80 vlasništvo Republike Hrvatske. 24 nerazvrstanih cesta je asfaltirano, dok je neasfaltirano (uključujući i poljske putove) ukupno 64.

Željeznički prijevoz

Željezničkog prijevoza nema na području Općine Severin.

Vodopskrba i odvodnja

Općina Severin nema izgrađen sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Nema kanalizacijski sustav.

Na području Općine Severin razvijena je plinska mreža, a distribuciju plina obavlja Gradska plinara Bjelovar d.o.o.

Pošta i telekomunikacije

Na prostoru Općine poštanske usluge obavlja Hrvatska pošta kroz djelatnost ureda 43274 Severin. Fiksnim telekomunikacijskim sustavom pokrivena su dva (sva) naselja u Općini.

Zbrinjavanje otpada

Organiziranim prikupljanjem otpada obuhvaćena su sva naselja na području Općine. Komunalac d.o.o. ima Ugovor o odvozu, dok se prikupljanje obavlja jedanput tjedno.

Groblja

Općina Severin ima četiri groblja, tri se nalaze u naselju Severin, dok je jedno u naselju Orovac. Dvije su mrtvačnice, svaka u jednom naselju.

OPĆINA ŠANDROVAC

Prometni sustav

Mreža cesta od ukupno 78,13 km na prostoru Općine Šandrovac razvrstana je na:

- Županijske ceste - 23,52 km
- Lokalne ceste - 15,93 km
- Nerazvrstane ceste - 32,4 km

Komunalno poduzeće Šandroprom d.o.o. obavlja zimsku službu - održava i čisti nerazvrstane i županijske ceste na području općine Šandrovac tijekom zimskih mjeseci. Poslovi izvanrednog održavanja nerazvrstanih cesta povjerit će se ugovorom pravnim ili fizičkim osobama sukladno Zakonu.

Pošta i telekomunikacije

Na području Općine Šandrovac poštanske usluge obavlja Hrvatska pošta d.d. Zagreb- Središte pošte u Bjelovaru kroz djelatnost poštanskog ureda 43227 Šandrovac.

Telekomunikacijske usluge pružaju T-com d.d. - TK centar Bjelovar za usluge fiksne telefonije. Fiksnom telefonskom mrežom pokrivena su sva naselja u Općini. Na području Općine usluge pokretnih mreža pružaju T-mobile d.o.o. i VIPnet d.o.o.

Vodoopskrba i kanalizacija

Vodoopskrba na području Općine završena je za sva naselja. Niti jedno naselje nema izgrađenu kanalizaciju. Otpadne i oborinske vode odvođe se uglavnom otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u obližnje vodotoke, ali važno je naglasiti da je Općina u fazi izrade projekta za kanalizacijsku mrežu.

Elektroopskrba

Područje Općine električnom energijom opskrbljuje DP Elektra Bjelovar. Područje je pokriveno transformatorskim stanicama (21 kom, 10/0,4 kV) i dalekovodima (10kV 27,70 km). Niskonaponska mreža na području Općine ne zadovoljava potrebe, osim u samom općinskom središtu.

Plin i nafta

Plinificirana su skoro sva naselja, osim naselja Lasovac Brdo. Duljina plinske mreže je 31,1 km. Pokrivenost naselja općine manja od 100 %, što je iznad prosjeka županije koji iznosi 38 %.

Na području Općine INA d.d. obavlja eksploataciju energetske mineralnih sirovina. INA d.d. ima oformljena eksploatacijska polja Šandrovac i Bilogora, koja djelomično pripadaju Općini.

Groblja

Od sedam postojećih naselja, groblja se nalaze u pet naselja. Za naselja koja nemaju groblja, ukopi se obavljaju na drugim mjestima. Sva groblja imaju mrtvačnice i svim grobljima upravlja Općina, dok ih održava općinska tvrtka Šandroprom d.o.o.

Zbrinjavanje otpada

Organiziranim prikupljanjem otpada obuhvaćena su sva naselja. Poslove prikupljanja i odlaganja otpada obavlja Komunalac d.o.o. Bjelovar. Sav prikupljeni otpad odvozi se na uređeno odlagalište Doline koje se nalazi izvan područja Općine. Komunalni otpad razvrstava se tako da svako naselje ima jedan eko otok koji služi za razvrstavanje.

OPĆINA VELIKA PISANICA

Cestovna (prometna) infrastruktura

Postojeća cestovna infrastruktura Općine odnosi se na 28 km lokalnih i 15 km nerazvrstanih cesta. Planirani su cestovni pravci brze ceste Virovitica - Bjelovar - Vrbovec 30 km područjem Općine. Stanje lokalnih cesta je uglavnom loše i potrebna je sanacija. Općina je uglavnom zadovoljavajuće pokrivena mrežom javnih cesta, ali njihova kvaliteta i razina opremljenosti varira od relativno dobrog do poprilično lošeg stanja i potrebno ih je sanirati i održavati. Razgranata je mreža nerazvrstanih cesta (seoskih ulica i poljskih putova). Od javnog prijevoza na području Općine dostupna je redovna autobusna linija sa Čazmatrans Nova trgovačkim društvom, te prema potrebi mještani se koriste taxi prijevozom ovlaštenih koncesionara za ovo područje. Željezničke postaje na području Općine nema. Također je i ovdje bitno naglasiti da što se redovnog linijskog prijevoza tiče da su putnici i potencijalni korisnici ocijenili autobusni prijevoz skupim, nekonkurentnim i neatraktivnim. Posebno se ističe kao i kod većine naših JLS, loša povezanost autobusnom mrežom linija i premali broj polazaka u danu.

Opskrba električnom energijom i javna rasvjeta

Električnom energijom i telefonom pokrivena su sva naselja Općine i 96 % kućanstava priključena su na elektro-energetski sustav. Ovaj prostor radi svojih prirodnih karakteristika ima velik razvojni potencijal za uporabu obnovljivih izvora energije. Planira se na objektima koji su veći potrošači energije izraditi studije opravdanosti postavljanja alternativnih oblika energije kako bi se omogućilo sustavno gospodarenje energijom (fotonaponski sustavi, elektrane, bioplinska postrojenja)

Vodoopskrba

Ukupno je 70 % područja stanovništva pokriveno izgrađenom vodovodnom mrežom koja je izvedena u naseljima Velika Pisanica, Čađavac i Babinac. Planirano je proširenje vodovodne mreže, odnosi se na naselja Ribnjačka, Bačkovica i Polum.

Odvodnja

Nije izgrađena kanalizacijska mreža na području Općine. Odvodnja fekalnih otpadnih voda u naseljima rješava se izvedbom septičkih jama s taložnicama ili izravnom infiltracijom tekućeg dijela u podzemlje. Planirano je započeti sa izradom projektne dokumentacije kako bi se izvodili radovi na izgradnji kanalizacijske mreže i to primarno u naseljima Velika i Nova Pisanica. Unutar poslovne zone izgrađen je pročištač vode (kolektor) s obzirom da je bila iskazana potreba za njegovom izgradnjom kao preduvjet nesmetanog rada prilikom punog kapaciteta iskoristivosti prostora rada poduzetnika u zoni.

Gospodarenje otpadom

Donesen je 2008. godine Plan gospodarenja otpadom na području Općine. Potpisan je Ugovor o sakupljanju, odvozu i odlaganju komunalnog otpada i konačno zbrinjavanje s cjelokupnog

područja Općine Velika Pisanica sa tvrtkom Komunalac d.o.o. iz Bjelovar. Ispred osnovne škole postavljen je zeleni otok, točnije tri spremnika za odvojeno prikupljanje sekundarnih sirovina: papira, plastike i stakla. Ostale lokacije na kojima se otpad skuplja u spremnike su: Katoličko groblje u Velikoj Pisanici, Pravoslavno groblje u Velikoj Pisanici i Katoličko groblje u Babincu. Glomazni otpad odvozi se jednom godišnje na način da se glomazni otpad ostavlja u najavljenom terminu ispred posude za sakupljanje komunalnog otpada. Sav otpad odvozi se na odlagalište otpada Doline u Bjelovaru.

Informacijsko - komunikacijska infrastruktura

Područje Općine pokriveno je fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom. Omogućeno je spajanje računala na brzu internetsku mrežu, iako je još uvijek nedovoljna pokrivenost. Ukupna pokrivenost brzim internetom je 65 % na području Županije. Općina ima svoj poštanski ured i poštanski broj.

Ostala infrastruktura

Na području Općine postoji čak 12 groblja, koja zahtijevaju dodatni angažman oko održavanja te izgradnja objekata u sklopu groblja. U naselju Velika Pisanica nalaze se 4 groblja: katoličko, dva pravoslavna i kalvinsko groblje. Jedino naselje koje nema groblje je Polum. S obzirom da se radi o većem broju groblja, Općina dio sredstava iz proračuna izdvaja za održavanje i uređenje istih, naravno kao i za uređenje parkova i okoliša na području Općine.

OPĆINA VELIKI GRĐEVAC

Cestovna (prometna) infrastruktura

Na području Općine potrebno je više pažnje posvetiti izgradnji cestovne infrastrukture, točnije nerazvrstanim cestama koje su pod ingerencijom Općine.

Vodoopskrba

Vodoopskrbni sustav je relativno dobro razvijen, Općina posjeduje vlastito vodocrpilište „Grđevica“ s kvalitetnom pitkom vodom od 24 l/s iz kojeg se trenutno opskrbljuju naselja Veliki Grđevac, Pavlovac, Mala Pisanica, Donja i Gornja Kovačica, a ishođeni su akti o gradnji za naselja Dražica i Zrinska. Iz vodocrpilišta opskrbljuje se i dio Općine Velika Pisanica. Distributer vode je komunalna tvrtka „Vodovod“ d.o.o. u vlasništvu Općine Veliki Grđevac.

Odvodnja

Sustav za odvodnju nije zadovoljavajući, kanalizacijom koja ne zadovoljava standarde obuhvaćen je uži centar Velikog Grđevca u dužini od cca 1000 metara, bez pročistača s ispuhom u otvoreni vodotok. Ostali dijelovi Općine koriste septičke jame. U projektiranju je kanalizacijski kolektor i pročistač za centralni dio naselja Veliki Grđevac.

Plin

Plinom su pokrivena naselja Veliki Grđevac, Mala Pisanica, Pavlovac i Donja Kovačica, dok ostala naselja nisu pokrivena plinom.

Elektroopskrba

Električnom energijom i javnom rasvjetom pokrivena su sva naselja na području Općine Veliki Grđevac.

Zbrinjavanje otpada

Na području Općine nije uspostavljen cjeloviti sustav gospodarenja otpadom. Takav sustav bi osigurao izbjegavanje i smanjenje nastajanja otpada, vrednovanje neizbježnog otpada i kontrolirano sakupljanje, skladištenje i odlaganje ostatka otpada.

Poštanski i telekomunikacijski sustav

U naselju Veliki Grđevac nalazi se jedna pošta, a telekomunikacijska pokrivenost cijelog područja Općine je zadovoljavajuća, što znači da su fiksnom telefonijom pokrivena skoro sva naselja, osim Sibenik, Cremusina, Mali Grđevac i Topolovica, a mobilnom i Internet vezom sva naselja.

OPĆINA VELIKO TROJSTVO

Vodoopskrba i kanalizacijski sustav

1994. godine pripremljena je studija o potencijalu i mogućnostima izgradnje vodoopskrbnog sustava na području općine. Od 195. godine, temeljem izgrađene projektne dokumentacije i ishođene građevinske dozvole, izgradnja vodoopskrbnog sustava započinje izgradnjom vodospreme za područje Općine Veliko Trojstvo i naselje Šandrovac (tada dio općine). Vodoopskrbni sustav je izgrađivan po etapama, te je dovršen 2007. godine za svih jedanaest naselja u dužini cjevovoda od 875 kilometara s 978 objekata priključenih na sustav ili 98,39 %. U izgradnju vodoopskrbnog sustava utrošeno je oko 28.000.000,00 kuna. Što se odvodnje tiče, situacija je nepovoljna s obzirom na postojeći sustav. Na razini Općine, izgrađeno je 9,45 km, od čega 6,5 km Općina posjeduje uporabnu dozvolu, dok za 2,9 km još uvijek nije izrađena uporabna dozvola. Od ukupno 432 kućanstava na području Velikog Trojstva, na sustav odvodnje priključeno je 125 kućanstava. Pročistač je u Velikom Trojstvu dovršen 2011. godine. Osnovna uloga uređaja za pročišćavanje otpadnih voda je pročišćavanje do stupnja kakvoće koji osigurava da otpada voda neće pogoršati ili ugroziti prirodno stanje okoliša. Godišnje se na njemu obradi cca 260.000 m³ otpadne vode. Položaj centralnog naselja Veliko Trojstvo s konfiguracijom niske razine i stalno povećanje potrošnje vode u domaćinstvima zahtijevalo je izgradnju kanalizacijskog sustava. Tijekom 2005. izrađena je projektna dokumentacija i dobivena dozvola. Izgradnja kolektora „A“ i „B“ završena je u duljini 6.500 metara, te je tijekom rujna 2011. ishođena uporabna dozvola. Vrijednost kanalizacijskog sustava - kolektori i cjevovod s oknima iznosi 5.302.226,01 kuna, a financira je u većem dijelu iz sredstava Hrvatskih voda, te ostatak uz participaciju domaćinstava i sredstva iz Općine Veliko Trojstvo. Izgrađen je kanalizacijski sustav u dijelu mjesta Veliko Trojstvo, odnosno ulice Bilogorska, Matije Gupca, Vinogradska i Mišulinovac u duljini 2.950 metara. Izrađene su projektne dokumentacije za izgradnju sanitarno fekalne kanalizacijske mreže u naselja Grginac, Maglenča te u ulicama Vinogradska I Vinogradska II u naselju Veliko Trojstvo. Mreža je izgrađena i u funkciji. Pokrenut je postupak za izradu projektne dokumentacije za ostatak naselja i ulica na području Općine, i to: Radničko naselje Kurovica, Jovača, Manduševac, Bilogorsko naselje, Zorićev brijeg, Paulovac, Vrbica, Dominkovica, Malo Trojstvo, Kegljevac, Ćurlovac, Višnjevac i Maglenču, čijom izgradnjom bi kanalizacijski sustav bio u potpunosti završen. Pripremljena je i kompletna dokumentacija za kanalizacijski sustav odvodnje oborinskih voda u dijelu naselja Veliko Trojstvo.

Energetska infrastruktura

Područje Općine električnom energijom opskrbljuje DP Elektra Bjelovar. Područje je pokriveno transformatorskim stanicama (1kom 35/10 kV i 27 kom. 10/0,4 kV) i dalekovodima (35 kV 6,5 km i 10 kV 34,0 km), te niskonaponskom mrežom (50,1 km). Cijelo područje Općine pokriveno je elektroopskrbom. Sadašnji nivo opterećenosti bez dodatnih većih priključaka osigurava normalno naponsko stanje. Stanje mreže traži ulaganje u rekonstrukciju kako bi se osigurala što sigurnija i stabilnija opskrba.

Plinoopskrba

Područjem Općine prolazi dio plinovodnog sustava Hrvatske i to magistralni plinovod Budrovec - Ivanić, na koji je priključena mjerno redukcijska stanica Veliko Trojstvo.

Plinificirana su sva naselja Općine, ukupna duljina plinske mreže iznosi 56,75 km. Pokrivenost naselja je 100 % što je iznad prosjeka Županije koji iznosi 38 %. U cilju izmjenama zakonske regulative, Općina planira izmjenu prostornog plana kako bi se omogućilo povećanje proizvodnje na postojećim te izgradnja novih naftnih bušotina. Trošak izmjene prostorne dokumentacije bit će financiran od strane INA d.d.

Cestovna (prometna) infrastruktura

Glavna razvojna os sjeverozapadnog dijela Županije, državne ceste D-28 i D-43 (Zagreb - Bjelovar -Đurđevac) samo dodiruje područje Općine Veliko Trojstvo, Glavna razvojna os Općine, županijska cesta Ž - 3027 (Trojstveni Markovac - Veliko Trojstvo - Šandrovac Ž - 2232) je relativno dobro iskorištena, a s obzirom da je ista spoj većeg dijela Općine Šandrovac i Općine Veliko Trojstvo s Bjelovarom, te sekundarni izlaz tog područja na Podravski koridor. Cijelo područje Općine je pod izrazito jakim gravitacijskim utjecajem Bjelovara, većeg regionalnog središta i glavnom razvojnog žarišta sjeverozapadnog dijela Bjelovarsko - bilogorske županije.

Mreža cesta od ukupno 69,5 km na prostoru Općine razvrstana je na:

- Državne ceste - 3,5 km
- Županijske ceste - 20,7 km
- Lokalne ceste - 20,0 km
- Nerazvrstane ceste - 25,3 km

Općinom prolazi željeznička pruga II reda Bjelovar - Kloštar koja je 1995. godine rekonstruirana. Ovu prugu kao i sve druge u državi prate opći problemi. Pruga trenutno pruža solidan putnički prijevoz, dok je teretni prijevoz zapostavljen. Značajni pomaci očekuju se izgradnjom dijela pruge Gradec - Sveti Ivan Žabno, kao i dijela željezničkog pravca Zagreb - Kloštar, te kao alternativnog pravca prema Osijeku.

Svih 11 naselja Općine ima asfaltne prometnice, a većina ulica i lokalnih prometnica je modernizirano.

Pošta i telekomunikacija

Na prostoru Općine poštanske usluge obavlja HP - Hrvatska pošta d.d. Zagreb - Središte pošta Bjelovar, kroz djelatnost Poštanskog ureda 43226 Veliko Trojstvo. Telekomunikacijske usluge pružaju HT d.d. - TK centar Bjelovar za usluge fiksne telefonije. Fiksnom telefonskom mrežom pokrivena su sva naselja u Općini. Na području Općine usluge od pokretnih mreža pružaju T-mobile d.o.o., A1 d.o.o. i Telemach d.o.o.

Zbrinjavanje i zaštita okoliša

Organiziranim prikupljanjem otpada obuhvaćena su sva naselja općine te ukupno 992 kućanstava. Poslove prikupljanja i odlaganja otpada obavlja „Komunalac“ d.o.o. Bjelovar. Sav prikupljeni otpad odvozi se na uređeno odlagalište „Doline“ koje se nalazi van područja općine (u vlasništvu grada Bjelovara). Završen je projekt sanacije zatvorenog odlagališta grada

Bjelovara „Grginac“. Evidentirana su veća „divlja“ odlagališta u Višnjevcu i kraj Velikog Trojstva koja zahtijevaju sanaciju. Komunalni otpad se razvrstava.

Postavljeni su zeleni otoci za papir, plastiku i staklo na pet lokacija:

- Veliko Trojstvo kod samoposluge „Špar“
- Veliko Trojstvo kod Osnovne škole
- Veliko Trojstvo kod trgovine „Jurić“
- Maglenča kod društvenog doma
- Ćurlovac kod kapelice

Postavljeno je mini reciklažno dvorište uz pročistač u Velikom Trojstvu. Mini reciklažno dvorište predstavlja fiksno, povremeno nadzirano mjesto za izdvojeno odlaganje pojedinih vrsta otpadnih tvari koje nastaju u domaćinstvu, a domaćinstvo ga treba odložiti u dane koji nisu predviđeni za periodični odvoz glomaznog otpada.

Ostala komunalna infrastruktura - groblja

Na području općine od 11 naselja groblja imaju 4 naselja, Veliko Trojstvo, Malo Trojstvo, Višnjevac i Ćurlovac, dok se za naselja koja nemaju groblja ukopi obavljaju u Velikom i Malom Trojstvu. Ovi komunalni objekti nalaze se u vlasništvu Općine Veliko Trojstvo.

Mrtvačnicu ima samo groblje u Velikom Trojstvu.

Gospodarska infrastruktura

Osnovana je poslovna zona općine pod nazivom „Proizvodna 2“ Površina poslovne zone s prometnicama i javnim površinama iznosi 3ha a površina građevinskih parcela je 1,7 ha. Poslovna zona namijenjena je proizvodnim i zanatskim djelatnostima s niskom razinom buke i onečišćenja okoliša. Sva potrebna komunalna infrastruktura je izgrađena i uključuje trafostanicu raspoložive snage 483,15 kV, kanalizacijski sustav odvodnje oborinske vode. Izgrađen je dvosmjerni asfaltni kolnik i pješačka staza uz kolnik te je na kraju zone izgrađen kružni tok, a sama zona je spojena na županijsku cestu u Velikom Trojstvu.

OPĆINA ZRINSKI TOPOLOVAC

Cestovni promet

Na području Općine Zrinski Topolovac nalazimo županijske i lokalne ceste. Općinom ne prolazi prometna i komunalna infrastruktura od državnog značaja slijedom čega je ovaj kraj pošteđen negativnih posljedica vezanih za promet. Duljina nerazvrstanih cesta na području općine iznosi 70,080 km. Održavanje nerazvrstanih cesta obavljalo je više pravnih osoba. Javni prijevoz na području obavlja Čazmatrans Nova d.o.o.

Željeznički promet

Na području Općine ne postoji stajalište željezničkog prometa.

Zračni promet

Na području Bjelovarsko - bilogorske županije postoje dva letjelišta za sportske i lake komercijalne zrakoplove do 6,5 tona, u blizini Bjelovara i kod Daruvara. Ostala letjelišta namijenjena su zrakoplovima za potrebe poljoprivrede i sporta, a nalaze se kod Nove Rače, Čazme, Blagorodovca i Garešnice.

Telekomunikacije

Poštanske usluge korisnicima se pružaju putem Hrvatske pošte d.d. Zagreb - Središte Bjelovar te mreže poštanskih ureda, od kojih je se jedna nalazi u Općini, sa poštanskim brojem 43202. Telekomunikacijske usluge pružaju Hrvatske telekomunikacije d.d. - TK Bjelovar. Fiksnom telefonijom pokrivena su sva naselja u Općini Zrinski Topolovac. Cjelokupno područje Općine pokriveno je internetskim signalom 3G mreže, do 7,2 MB/s u zatvorenom okruženju i 3,6 MB/s u vanjskom okruženju. Velik dio Općine pokrivena je i 4G signalom brzine do 75 MB/s.

Vodoopskrba

Na području Općine Zrinski Topolovac dio mreže je izgrađen, no planiraju aktivnosti kako bi 100 % opskrbe bilo obuhvaćeno vodoopskrbom. Vodoopskrba ovisi o izvorištima koja su locirana u Koprivničko - križevačkoj županiji.

Otpad

Općina nema „divljih odlagališta“ otpada iz razloga što se sva povremena odlagališta saniraju odmah pri njihovom uočavanju kako se ista ne bi širila. Nisu postavljeni zeleni otoci, mini reciklažno dvorište i rashladni kontejner. Organiziran je odvoz komunalnog otpada čime su obuhvaćena sva naselja, no unatoč organiziranom odvozu otpada stanovnici isti ne predaju na odvoz. Prikupljanje komunalnog otpada vrši se dva puta mjesečno i to od strane tvrtke Komunalac d.o.o. iz Bjelovara. Sav prikupljeni otpad odvozi se na uređeno odlagalište I. kategorije „Doline“

Elektroenergetika

Sva naselja Općine priključena su na elektroenergetsku mrežu, distributera DP „Elektra“ Bjelovar.

Plinifikacija

Na području Općine nema izgrađene plinske mreže.

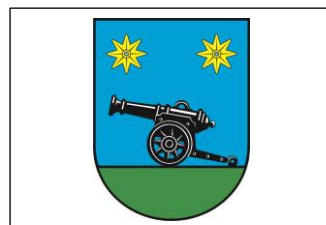
Općina Kapela

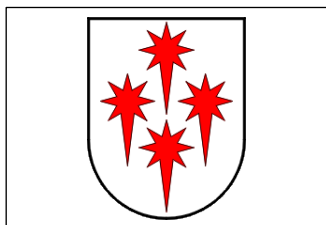
Općina Nova Rača

Općina Rovišće

Općina Severin

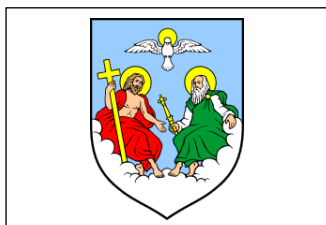
Općina Šandrovac

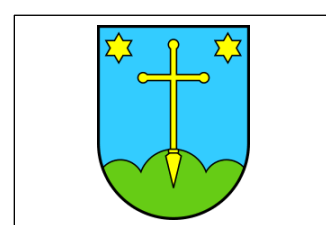
Općina Velika Pisanica

Općina Veliki Grđevac

Općina Veliko Trojstvo

Općina Zrinski Topolovac

PRILOG 4. USPOREDBA PODATAKA - POPIS STANOVNIŠTVA 2011. i 2021.

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. 18.135	Razlika u broju stanovnika 4.018
OPĆINA KAPELA	2.984 stanovnika	2.367 stanovnika	617 stanovnika
1. Babotok	112	78	34
2. Botinac	119	88	31
3. Donji Mosti	210	168	42
4. Gornje Zdelice	128	95	33
5. Gornji Mosti	78	51	27
6. Jabučeta	62	40	22
7. Kapela	428	358	70
8. Kobasičari	189	170	19
9. Lalići	23	19	4
10. Lipovo Brdo	115	82	33
11. Nova Diklenica	114	100	14
12. Novi Skucani	196	143	53
13. Pavlin Kloštar	152	116	36
14. Poljančani	79	46	33
15. Prnjavor	22	22	-
16. Reškovci	34	31	3
17. Sredice Gornje	159	113	46
18. Srednja Diklenica	58	49	9
19. Srednji Mosti	98	70	28
20. Stanići	123	95	28
21. Stara Diklenica	56	50	6
22. Starčevljani	151	125	26
23. Stari Skucani	129	120	9
24. Šiptari	75	69	6
25. Tvrda Reka	29	23	6
26. Visovi	45	46	+1
	2.984	2.367	617

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. 18.135	Razlika u broju stanovnika 4.018
OPĆINA NOVA RAČA	3.433 stanovnika	2.756 stanovnika	677 stanovnika
1. Bedenik	461	359	102
2. Bulinac	358	314	44
3. Dautan	295	245	50
4. Drljanovac	242	193	49
5. Kozarevac Račanski	109	103	6
6. Međurača	330	275	55
7. Nevinac	203	172	31
8. Nova Rača	469	382	87
9. Orlovac	199	110	89
10. Sasovac	228	172	56
11. Slovinska Kovačica	137	102	35
12. Stara Rača	308	248	60
13. Tociljevac	94	81	13
	3.433	2.756	677

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. 18.135	Razlika u broju stanovnika 4.018
OPĆINA ROVIŠĆE	4.822 stanovnika	4.144 stanovnika	678 stanovnika
1. Domankuš	258	220	38
2. Gornje Rovišće	95	75	20
3. Kakinac	78	45	33
4. Kovačevac	176	125	51
5. Kraljevac	402	405	+3
6. Lipovčani	69	49	20
7. Podgorci	444	367	77
8. Predavac	1.254	1.144	110
9. Prekobrdo	113	93	20
10. Rovišće	1.196	1.033	163
11. Tuk	354	288	66
12. Žabjak	383	300	83
	4.822	4.144	678

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. 18.135	Razlika u broju stanovnika 4.018
OPĆINA SEVERIN	877 stanovnika	702 stanovnika	175 stanovnika
1. Orovac	341	253	88
2. Severin	536	449	87
	877	702	175

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. 18.135	Razlika u broju stanovnika 4.018
OPĆINA ŠANDROVAC	1.776 stanovnika	1.411 stanovnika	365 stanovnika
1. Jasenik	55	30	25
2. Kašljavac	153	103	50
3. Lasovac	561	441	120
4. Lasovac Brdo	9	6	3
5. Pupilica	171	118	53
6. Ravneš	117	90	27
7. Šandrovac	710	623	87
	1.776	1.411	365

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. 18.135	Razlika u broju stanovnika 4.018
OPĆINA VELIKA PISANICA	1.781 stanovnika	1.313 stanovnika	468 stanovnika
1. Bedenik	321	219	102
2. Bačkovica	46	27	19
3. Bedenička	16	13	3
4. Čađavac	81	41	40
5. Nova Pisanica	59	37	22
6. Polum	39	35	4
7. Ribnjačka	154	111	43
8. Velika Pisanica	1065	830	235
	1.781	1.313	468

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. 18.135	Razlika u broju stanovnika 4.018
OPĆINA VELIKI GRĐEVAC	2.849 stanovnika	2.316 stanovnika	533 stanovnika
1. Cremušina	1	1	-
2. Donja Kovačica	278	232	46
3. Dražica	163	103	60
4. Gornja Kovačica	290	225	65
5. Mala Pisanica	192	142	50
6. Mali Grđevac	6	-	-
7. Pavlovac	555	427	128
8. Sibenik	19	13	6
9. Topolovica	15	20	+5
10. Veliki Grđevac	1200	1054	146
11. Zrinska	130	99	31
	2.849	2.316	533

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. 18.135	Razlika u broju stanovnika 4.018
OPĆINA VELIKO TROJSTVO	2.741 stanovnika	2.379 stanovnika	362 stanovnika
1. Ćurlovac	261	232	29
2. Dominkovica	50	36	14
3. Grginac	231	171	60
4. Kegljevac	63	46	17
5. Maglenča	316	280	36
6. Malo Trojstvo	158	138	20
7. Martinac	125	127	+2
8. Paulovac	99	92	7
9. Veliko Trojstvo	1.197	1.075	122
10. Višnjevac	116	89	27
11. Vrbica	125	93	32
	2.741	2.379	362

Naziv naselja/JLS LAG: 9 JLS/93 NASELJA	Broj stanovnika 2011. LAG: 22.153	Broj stanovnika 2021. 18.135	Razlika u broju stanovnika 4.018
OPĆINA ZRINSKI TOPOLOVAC	890 stanovnika	747 stanovnika	143 stanovnika
1. Jakopovac	138	98	40
2. Križ Gornji	144	125	19
3. Zrinski Toplovac	608	524	84
	890	747	143

PRILOG 5. TIJEK IZRADE LRS-a

Tablica 1. Anonimna anketa provedena u osmim razredima OŠ LAG područja od 21. travnja 2021. do 5. svibnja 2021. godine

Vremenska oznaka	1. U koju školu idete?	2. Što Vam se sviđa u lokalnoj zajednici?	3. Što Vam se ne sviđa u lokalnoj zajednici?	4. Što Vam nedostaje u lokalnoj zajednici?	5. Zbog čega biste ostali živjeti u svojoj lokalnoj zajednici?	6. Zamislite budućnost Vaše lokalne zajednice za pet godina. Što vidite?
4.21.2021 8:49:52	Veliko Trojstvo	sve	sve mi se sviđa	popratni sadržaji	Sviđa mi se priroda	Vidim napredak
4.21.2021 9:18:05	Osnovna škola Velika Pisanica	Škola	Dvorana	Sportske aktivnosti	Zbog roditelja	Ništa
4.21.2021 9:19:44	OŠ Velika Pisanica	Ništa posebno	Punotoga.	Školska dvorana.	Nema razloga da ostanem.	Propast. Neće biti mladih ljudi.
4.21.2021 9:20:08	Osnovna škola Velik Pisanica	Moje selo	To što nemam o nogometni klub ili nešto za treniranje a nogometni igralište imamo	Nogometni klub jer imamo igralište	Jer sam tu i rođen	Da se otvara nogometni klub za treniranje nogometa
4.21.2021 9:20:48	Oš velika pisanica	Sve mi se sviđa	Sve mi se sviđa	Dučan	Zato što volim ovo selo i što sam u njemu od malena	Ništa se neće promjeniti možda otvore dućan 🧑
4.21.2021 9:20:55	OŠ Velik Pisanica	Ništa	Sve oke je	Sve je oke	Ne znam	Ne znam

4.21.2021 9:20:58	O.Š Velika Pisanica	Sve	Ništa	Ništa	Ne znam	Ne znam kako je vidim
4.21.2021 9:22:06	OŠ Velika Pisanica	sve mi se sviđa,	sve je u redu.	ništa.	nebi ostala živjeti ovdje.	vidim da će biti sve isto kao i sad.
4.21.2021 9:22:08	Velika Pisanica	Sve		Ništa	Ne znam	Ništa
4.21.2021 9:22:27	Osnovna škola Velika Pisanica	To što ima nogomet ni klub i lijepi školski vrt kod škole.	Sve mi se sviđa.	Neki odbojkaš ki ili rukomet ni klub.	Zato jer sam se tu rodila i niti jedno mjesto mi nie bolje od tog.	Ne znam.
4.21.2021 9:25:45	Osnovna škola Velika Pisanica	Ništa	Sve	svašta,pu no toga.	Ne bih ostao, nema dovoljno mogućnosti .	Mislim da za 5 godina moja lokalna zajednica bude propala, jer već par godina se ništa nije promjenil o, sve je isto.
4.21.2021 9:30:49	OŠ Velika Pisanica	Sve mi se sviđa	Ništa	Ništa	Ne bih ostao	Ništa
4.21.2021 12:00:02	Oš Velika Pisanica	Društvo	Ne sviđa mi se kad ljudi u mojoj zajedni ci lažu	Puno prijatelja	Zato jer mi je lijepo	Vidim sve manje dijece a sve više baka i djedova
4.21.2021 12:01:25	Velika Pisanica	ništa	sve	puno toga	zbog društva i obitelji	ne vidim nikakvu promjenu
4.21.2021 12:02:45	OŠ. Velika Pisanica	ne puno toga	puno toga	prava	ne bih	ništa
4.21.2021 12:04:17	Osnovna škola Velika Pisanica	Sve	Ništa	Ništa	Zato što je volim	Tu gdje i jesam

4.21.2021 12:05:08	Oš velika pisanica	Prijatelji	Sve	Nist mi ne nedostaje	Jer je selo	Nist novo
4.21.2021 12:07:31	OŠ Velika Pisanica	pa ne puno toga, jer vise volim grad i to	ne sviđa mi se to sto je selo	zivim u Lasovcu, pa fali puno toga	iskreno ne bih ostala u mojoj lokajnoj zajednici jer elim bolju buducnost za sebe.	pa iskreno ja mislim da ja vise necu zivjet za 5 godina u mojoj lokalnoj zajednici, pa ne zamisljam bas.
4.21.2021 12:12:47	OŠ Velika Pisanica	Prijatelji i okoliš	Nema sportsk e dvoran e	Sportska dvorana	Lijepo mi je ovdje	Sagrađena školska dvorana
4.21.2021 12:19:04	Osnovna škola Velika Pisanica	Ima mnogo potencij ala za seoski turizam	Nedost atak mjest a za druženj e	Mjesta za druženje	Zbog mnogo mogućnosti za poslovne planove,tur izam, rekreaciju, obrt e izd.	Više će biti mlađeg stanovništ va i razvijenije će biti
4.21.2021 12:28:37	OŠ Velika Pisanica	Prijatelji	sve je ok	nista	nebi	sve je isto
4.21.2021 12:44:12	OŠ Velika Pisanica	Nisam sigurna	Manjak mjest a za druženj e (sa i bez corona virusa)	Nisam sigurna	Ustvari, i ne bih.	Mjesto je puno starijih osoba, nema mladih.
4.21.2021 12:45:50	OŠ Velika Pisanica	Ništa	Ništa	Ništa	Nebi ostala	Idalje ne dovršenu dvoranu
4.22.2021 11:22:00	OŠ Rovišće	Sve	Ništa	Ništa	Za to što smo ovdje rođeni ovo je naš dom	Bolji život
4.22.2021 12:17:34	Oš Rovišće	Sve je u redu.	Sve je u redu.	Sve je u redu.	Lijep krajolik.	Veliku rupu.
4.22.2021 12:41:52						

4.23.2021 8:41:38	OŠ Veliko Trojstvo	Ima bazen, nogometno igralište i ribnjak	Ne sviđa mi se to što nema baš radnih akcija	Cesta prema ribnjačkoj	Radi kraja i okoliša	Drugog načelnika
4.23.2021 8:58:55	Osnovna škola Veliko Trojstvo.	Sviđaju mi se škole.	Nema ničega što mi se ne sviđa.	Ništa mi ne nedostaje .	Zato što je to lijepa zajednica. Prikladna za dobar život.	Vidim kako će biti dobra kao i sad.
4.23.2021 9:20:05	Osnovna škola Veliko Trojstvo	Sviđa mi se što smo obnovili i nadogradili školu.	Ne sviđa mi se što još uvijek nekim selima nisu obnovljene ceste.	Nedostaje nam više druženja, proslava i zabava.	Ostala bi živjeti u lokalnoj zajednici zbog obitelji i rodbine te ako bi našla posao.	Vidim bolje prometnice bolje uređenje naše općine.
4.23.2021 9:32:49	OŠ Veliko Trojstvo	Sviđa mi se priroda i okruženje u kojem živim	Taj odgovor ne bi htio da kažem	-	Zato što sam u mirnijoj okolini i zato što volim živjeti na selu	.
4.23.2021 9:49:58	Oš Veliko Trojstvo	Neznam	Neznam	Neznam	Pa tu sam proveo svoje djetinjstvo	Nista
4.23.2021 9:53:08	Osnovna škola Veliko Trojstvo	Sve mi se sviđa			Zbog prijatelja	Najvjerojatnije ću ostati živjeti u Velikom Trojstvu
4.23.2021 13:03:39	Oš Veliko Trojstvo	Sve mi se sviđa.	Ništa određeno.	Ništa.	Zbog ničega, ne mislim ostati živjeti ovdje.	Više novih članovan.

4.23.2021 18:55:26	Idem u Osnovnu školu Veliko Trojstvo.	U mojoj lokalnoj zajednici mi se sviđa što je škola blizu naših domova i što imamo autobus.	U mojoj lokalnoj zajednici mi se ne sviđa što ima premalo sadržaja za djecu i mlade.	Nedostaj u nam zabavni događaji i radionice za djecu i mlade.	Ostala bih tu, u svojoj lokalnoj zajednici zbog dobre prometne povezanosti i zbog obitelji.	Za pet godina u svojoj lokalnoj zajednici vidim nova otvorena radna mjesta.
4.24.2021 14:32:01	OŠ Veliko Trojstvo	Sve je u redu.	Nema nešto posebno što mi se ne sviđa.	Ništa.	Ima sve potrebno za život.	Vidim dosta napretka.
4.28.2021 8:46:34	OŠ Mate Lovraka Veliki Grđevac	Međusobna suradnja u županiji	Što sam do sad samo jedanput imala priliku susresti se sa ovom zajednicom	Jednaka djelovanja u svim područjima kojim se zajednica bavi	Na moja odluka o mjestu stanovanja ne ovisi o lokalnoj zajednici	Očekujem isključivo samo napredak
4.29.2021 21:48:49	Osnovna škola Mate Lovraka	Sve	Sve mi se sviđa	Nista	Zbog svoje obitelji i prijatelja	
3.5.2021. 09:05:50	Mirka Pereša Kapela	Mir i to šta se svi poznajemo	Nista	Vise sportskih terena	Zbog navike i prirode	Vidim športsko školsku dvoranu
3.5.2021. 17:29:02	OŠ Mirka Pereša Kapela	Sviđa mi se rad naših zaposlenih jer se stvarno trude danas		Dvorana za TZK.	Zato što su ljudi dobri i društvo nije loše.	Vidim dobru školu u kojoj će djeca postati ljudi.

		pouče što boljem životu i da dostigne mo što bolje obrazov anje.				
3.5.2021. 17:54:48	OŠ MATE LOVRAKA	Bazeni	Stare i napuštene kuće	Aktivnosti	Zbog obitelji	Napredak i razvoj
3.5.2021. 21:23:18	Oš Mirka Pereša	Svee	Ne znam	Ništa	Zbog svega	Sve uspješno
4.5.2021. 08:12:53	Oš. Mate Lovraka	Bazeni	Ništa	Veće mogućnosti za zapošljavanje	Zbog prijatelja	Sve manje selo
4.5.2021. 08:13:40	OŠ Mate Lovraka Veliki Grđevac	Bazeni	Prometnice	Manifestacije	Zbog obitelji	Sve i dalje isto
4.5.2021. 08:15:05	Oš Mate Lovraka	Bazen	Ne znam	Ništa	Nisam sigurna	Ne znam
4.5.2021. 08:15:22	Osnovna škola Mate Lovraka Veliki Grđevac	Sve	Nema radnih mjesta	Trgovački centar	Zbog društva	Odličan život
4.5.2021. 08:19:52	OŠ Mate Lovraka Veliki Grđevac	Bazeni	Ne znam	Više radnih mjesta	Zbog društva	Ne znam
4.5.2021. 08:23:43	Oš Mato Lovraka	Bazeni	Neznam	Ništa	Beznam	Neznam
4.5.2021. 15:11:22	Os Mate Lovraka veliki grđevac	Neznam	Neznam	Ništa mi nedostaje sve je kako treba	Zbog priljatelja	Pa ne baš puno toga
4.5.2021. 18:35:54	OŠ Mate Lovraka Veliki Grđevac				Zbog lijepog i pogodnog krajolika	Napredovanje
5.5.2021. 06:50:58	Os Mirka Pereša	škola	Školsko igralište	Dučan	Zbog krajolika	Sve asfaltirane ceste

Tablica 2. Anonimni upitnik u listopadu 2021. godine

Spol

Ženski	Muški
11	22

Dob

18 - 30	6
31 - 45	14
46 - 60	9
61 - 75	4
76 i više	0

Područje LAG-a Sjeverna Bilogora

Općina Kapela	3
Općina Nova Rača	3
Općina Rovišće	3
Općina Severin	0
Općina Šandrovac	2
Općina Velika Pisanica	11
Općina Veliki Grđevac	3
Općina Veliko Trojstvo	6
Općina Zrinski Topolovac	1
Ne dolazim s područja LAG-a	1

Na koji LAG natječaj ste se prijavili? Ukratko opišite iskustvo provedbe projekta.

- Javili smo se na LAG natječaj TO 1.1.4. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava. Prijavom na natječaj nije bilo nikakvih komplikacija te smo uspjeli realizirati projekt u prihvatljivom roku.
- 6.3.1 (LAG-ov). Odlično.
- Na mjeru 6.3.1 (LAG-ovu). Iskustva provedbe i realizacije su bila dobra. Suradnja i susretljivost zaposlenika na visokom nivou i korektna.
- 6.3.1 (LAG-ov). Divota.

Jeste li sudjelovali u nekoj aktivnosti u organizaciji LAG-a?

Da	10
Ne	18

Ako je odgovor na prethodno pitanje pozitivan, na kojoj aktivnosti ste sudjelovali?

- Sudjelovali smo u projektu.
- Prezentacija na Poljoprivrednom sajmu u Gudovcu.
- Radionice, sajmovi u Gudovcu.
- LAG edukacija za upis na moj-seoski.hr

Koje aktivnosti bi LAG trebao organizirati?

- Nemamo prijedloge za nove aktivnosti. Za sad smo zadovoljni LAG-om.
- Promociju proizvođača članova LAG-a.
- Edukacije, stručna putovanja, druženja članova.
- Edukacije.
- Možda zajedničku prezentaciju OPG-ova uz neki datum, prezentacija njihovih proizvoda i rada.
- Savjetovanja za novo financijsko razdoblje.

Je li LAG utjecao na Vaš razvoj?

Da	13
Ne	8

Ako je odgovor na prethodno pitanje pozitivan, navedite na koji način?

- Utjecao je na način da smo uspjeli obnoviti mehanizaciju i povećati poljoprivredno gospodarstvo.
- Pomoć u provedbi projekata i organiziranju promocije na Poljoprivrednom sajmu.
- Pomogao mi je da se više objavljujem na stranicama koje posjećuje veći broj turista.
- Da poboljšamo poslovanje.
- Kvalitetu rada u smislu povećanja vrijednosti OPG-a i poboljšanje konkurentnosti ekološke proizvodnje.
- Oko LAG natječaja za TO 6.3.1.
- Širenje tržišta, upoznavanje sličnih proizvođača.

Planirate li daljnje ulaganje u svoj OPG u razdoblju od 2023. – 2027. godine?

Da	26
Ne	1

Ako je odgovor na prethodno pitanje pozitivan, detaljno opišite koje aktivnosti želite financirati putem budućih LAG natječaja.

- Proširenje OPG-a u smjeru pčelarstva i vinogradarstva.
- Obnoviti i proširiti postojeću mehanizaciju.
- Obnoviti i proširiti mehanizaciju.
- Kupovina poljoprivredne mehanizacije, stočarstvo, kupovina poljoprivrednog zemljišta za daljnji razvoj OPG-a.

- Aktivnosti u vezi uzgoja eko oraha.
- Kupnja traktora, prednjeg utovarivača i malčera.
- Obnovu krovišta na gospodarskim zgradama.
- Putem LAG natječaja financirat ćemo poljoprivredne strojeve i ovčarstvo.
- Nabava strojeva, kupnja zemljišta.
- Sve ovisi kakvi će LAG natječaji izići. Htjeli bi još povećati i obnoviti poljoprivrednu mehanizaciju kako bi mogli povećati OPG.
- Razvijanje turističko ugostiteljskih usluga, razvoj proizvodnje i prerade.
- Dodatna djelatnost OPG-a (razvijanje smještajnih kapaciteta kroz ugostiteljsko turističke usluge)
- Mehanizacija, obnovljivi izvori energije, povećanje poljoprivredne površine, opremanje i uređenje, nepoljoprivredne djelatnosti.
- Bungalovi, terapijsko i turističko jahanje, teniski tereni.
- Pokretanje šume hrane ili javnog voćnjaka.
- Proširenje prerade batata.
- Cilj nam je poboljšati turističku ponudu na našem OPG-u koja se odnosi na obogaćenost sadržaja i aktivnosti.
- Širenje pogona prerade, povećanje asortimana.

Tablica 3. Google obrazac – proljeće i ljeto 2022.

Nositelj	Kratki opis projekta	Nova/očuvana radna mjesta	Samostalan ili partnerski projekt	Procijenjeni iznos projekta u eurima	Dodana vrijednost
OPG	Kupovina traktora, prikolice i kupovina stoke	Ne	Samostalan	15.000,00	Digitalizacija u poljoprivredi
D.o.o.	Izgradnja jednostavne građevine do 50 m ²	Da	Samostalan	20.000,00	Prostor za kalibraciju krastavaca s inovativnim kalibratorom
OPG	Opremanje i izgradnja klijališta te kupovina hladnjače za povrće	Ne	Samostalan	26.500,00	Projekt će omogućiti dodatni razvoj OPG-a te mogućnost čuvanja povrća bez gubitka kvalitete
OPG	Opremanje klijeti za proslave i odmor za ruralni turizam	Da	Samostalan	70.000,00	Doprinijet će ponudom hrane i pića s lokalnih OPG-ova te tako poduprijeti opstanak sela i malog čovjeka
Općina	Rekonstrukcija ograde na groblju, sadnja zelenila	Ne	Samostalan	33.200,00	Projekt će imati pozitivan utjecaj na okoliš jer će se urediti izgled krajobraza oko groblja te će se povećati zelenilo sadnjom grmova
Općina	Uređenje groblja u naselju Jakopovac	Ne	Samostalan	20.000,00	Sadnjom nasada i zelenila te postavljanjem nove ograde doprinijet će se okolišnim aspektima
Općina	Dogradnja nadstrešnice Društvenog doma	Ne	Samostalan	20.000,00	Uređenje okoliša

Općina	Rekonstrukcija prilaza Društvenom domu postavljanjem novih opločnika, uređenjem stepenica i sadnjom zelenila	Ne	Samostalan	33.000,00	Doprinos krajobrazu zavičaja
OPG	Nabava sadilice za žito	Da	Samostalan	10.000,00	Digitalizacija u poslovanju

Tablica 4. Obrazac projektnih ideja s animacijskih radionica (2022., 2023.)

Nositelj projekta	Sektor ulaganja	Kratki opis projekta	Lokacija ulaganja	U kojoj je fazi predloženi projekt	Projekt je nastavak postojećeg	Nova radna mjesta	Iznos projekta	Dodana vrijednost
OPG Dorian Vljanić	Primarna poljoprivredna proizvodnja i prerada	Modernizacija, proširenje farmove, ekološka proizvodnja, klaonica za vlastite potrebe, uređenje natkrivenog jahališta	Ribnjačka, Općina Velika Pisanica	Ideja	Da	Da, dva	50.000,00 eura	Doprinos okolišnim i klimatskim aspektima, digitalizacija u poljoprivredi i preradi
OPG Vladimir Vljanić	Turizam	Obnova i uređenje starog gospodarstva (kuće i štaglja) za ruralnu kuću za odmor i izgraditi tri nove kuće – spa, wellness, bazen, eko smještaj; kamp u seoskom domaćinstvu	Ribnjačka, Općina Velika Pisanica	Ideja	Da	Da, dva	100.000,00 eura	
OPG Bokan Dražen	Primarna poljoprivredna proizvodnja	Poljoprivredna mehanizacija, skladišni kapaciteti, dodatne	Bedenička, Općina Velika Pisanica	Ideja	Ne	Da, jedno	300.000,00 eura	Digitalna rješenja, korištenje obnovljivih izvora energije

		djelatnosti (usluge trećim osobama), navodnjavanje, obnovljivi izvori energije (biomasa, solarna energija)						
OPG Bokan Hrvoje	Primarna poljoprivredna proizvodnja	Mehanizacija za proizvodnju duhana, mehanizacija za proizvodnju kamilice, navodnjavanje polja, ograđivanje polja, mehanizacija za dopunsku uslužnu djelatnost	Ribnjačka, Općina Velika Pisanica	Ideja	Ne	Ne	130.000,00 eura	Digitalizacija u poljoprivredi, doprinos okolišu
OPG Jasna Ileković	Turizam	Formiranje poučne staze s info pločama, uređenje dvorišta s klupama, izgradnja vidikovca, robinzonski kamp	Benedička, Općina Velika Pisanica	Spreman za provedbu	Da	Da, jedno	70.000,00 eura	Doprinos okolišu, očuvanje NATURA 2000 područja
Diva M.j.d.o.o.	Primarna poljoprivredna proizvodnja i prerada poljoprivredne	Nastavak proizvodnje krastavaca i šljiva, izgradnja građevine za preradu proizvoda	Severin, Općina Severin	Ideja	Ne	Da, dva radna mjesta	30.000,00 eura	Praćenje proizvodnje softverskom tehnologijom uz napajanje foto ćelijama

	ednih proizvoda							
Općina Nova Rača	Turizam	Organiziranje viteških igara koje obuhvaća: uređenje terena, nabavu uniformi, opreme, replika oružja, oklopa i sl.	Nova Rača, Općina Nova Rača	Ideja	Ne	Ne	66.000,00 eura	Doprinos okolišu
OPG Knežić Darko	Turizam	Dogradnja i rekonstrukcija postojećeg objekta, izgradnja bazena, opremanje objekta	Nova Rača, Općina Nova Rača	Ideja	Ne	Da, jedno radno mjesto	90.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije (solari za struju, dizalice topline)
OPG Tomislav Pavlečić	Primarna poljoprivredna proizvodnja	Kupovina poljoprivrednog zemljišta, alata i strojeva za poljoprivrednu proizvodnju i obradu zemljišta	Pavlovac, Veliki Grđevac	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Digitalizacija u poljoprivredi
OPG Alen Andić	Primarna poljoprivredna proizvodnja	Kombajn za berbu trajnog nasada šipka (9 ha)	Veliki Grđevac, Općina Veliki Grđevac	Ideja	Da	Da, jedno radno mjesto	30.000,00 eura	Pametno rješenje u poljoprivredi
OPG Igor Đurek	Primarna poljoprivredna	Okрупnjavanje poljoprivrednog gospodarstva i	Veliki Grđevac, Općina	Ideja	Da	Ne	30.000,00 eura	Pametno rješenje u poljoprivredi, digitalizacija

	proizvodnja	nabava mehanizacije (traktor)	Veliki Grđevac					
Općina Rovišće	Sport	Izgradnja i opremanje sportsko rekreacijskog parka Lanište kojim bi se omogućilo vježbanje i sportske aktivnosti na otvorenom za rekreativce ili profesionalne sportaše i mještane svih uzrasta. Projektom bi se potaknula aktivnost mještana na otvorenom, a time i poboljšanje zdravlja.	Rovišće, Općina Rovišće	Projekt je u fazi izrade dokumentacije	Ne	Ne	132.573,25 eura	Inovativni pametni rekreacijski park s pametnim klupama i STEM elementima za djecu, izgradnja od prirodnih materijala, sadnja autohtonih biljaka
Olera d.o.o.	Prerada poljoprivrednih proizvoda	Izgradnja i opremanje	Rovišće, Općina Rovišće	Ideja	Da	Minimalno 5 radnih mjesta	300.000,00 eura	Solarni paneli, digitalizacija u poljoprivredi

OPG Džolan	Primarna poljoprivredna proizvodnja	Nabava poljoprivredne mehanizacije (traktor)	Rovišće, Općina Rovišće	Ideja	Da	Ne	15.000,00 eura	Pametno rješenje u poslovanju
OPG Biškup	Prerada poljoprivrednih proizvoda	Sušara za bučine koštice	Kapela, Općina Kapela	Projekt je u fazi izrade dokumentacije	Da	Da	26.500,00 eura	Solarni paneli za sušaru
KUD Rovišće	Kultura	Nabava narodnih nošnji i instrumenata za članove KUD-a. S obzirom na sve veći broj mladih članova i nedostatak nošnji i instrumenata. Postavka muzejske postave s etno elementima.	Rovišće, Općina Rovišće	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Solarni paneli i dizalice topline
OPG Kramarić Anka	Primarna poljoprivredna proizvodnja	Ograđivanje postojećeg nasada lješnjaka (6 ha) zbog velikih šteta od divljih svinja, srna i jelena.	Veliko Trojstvo, Općina Veliko Trojstvo	Ideja	Da	Ne	15.000,00 eura	Ugradnja solarnih panela koji će napajati ogradni sustav, upravljanje putem mobilne aplikacije i video nadzor
Ozren Tkalčević, iznajmljivač	Turizam	Gradnja u svrhu razvoja turizma na ruralnom	Šandrovac, Općina Šandrovac	U provedbi	Da	Ne	30.000,00 eura	Solarni paneli na ruralnoj kući u šumi za potrebe za poučne staze.

		području: sauna, sunčalište, dječje igralište, poučna staza, šetnica.						
OPG Birač	Primarna poljoprivredna proizvodnja	Renoviranje, dogradnja i opremanje postojećih nekretnina za obavljanje djelatnosti u seoskom turizmu. Zamjena zastarjele tehnologije s novom u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji.	Grginac, Općina Veliko Trojstvo	Ideja	Ne	Da, dva ili tri	150.000,00 eura	Informatizacija i digitalizacija u smislu boljeg i ekonomičnijeg poslovanja, ugradnja solarnih panela, zaštita okoliša i prirode.
OPG Petra Špehar	Turizam	Rekonstrukcija stare bilogorske kuće: uređenje interijera i prenamjena u turističke svrhe (muzej i kušaonica). Promotivne aktivnosti oko NATURA 2000, eko etno staza za spajanje OPG-	Ribnjačka, Općina Velika Pisanica	Ideja	Da	Da, jedno	26.000,00 eura	Spajanje tradicije sa zelenim tehnologijama (električni pastir za trajni nasad), kreiranje digitalnog vodiča OPG-ova n područja NATURA 2000.

		ova, izrada tradicionalnih slastica, navodnjavanje trajnog nasada, samoodrživi vrt dostupan svima.						
OPG Petra Špehar	Prerada poljoprivrednih proizvoda	Kupnja opreme za proizvodnju sokova, likera i džemova od borovnica (postojeći nasad) i opremanje prostora.	Ribnjačka, Općina Velika Pisanica	Ideja	Da	Da, jedno	30.000,00 eura	Korištenje nusprodukata proizvodnje za gnojidbu nasada. Strojevi na solarni pogon.
OPG Žager Ksenija	Primarna poljoprivredna proizvodnja	Opremanje strojevima za proizvodnju stočne hrane	Šandrovac, Općina Šandrovac	Ideja	Ne	Da	15.000,00 eura	Inovativno i pametno rješenje u svom poslovanju, digitalizacija u poljoprivredi.
OPG Perec Sven	Prerada poljoprivrednih proizvoda	Pogon za pakiranje: izgradnja hale, opremanje strojevima za pakiranje, solarni paneli, dizalice topline.	Ravneš, Općina Šandrovac	Ideja	Da	Da, jedno	200.000,00 eura	Korištenje biorazgradivih vrećica i folija, solarni paneli, vanjska rasvjeta koja smanjuje svjetlosno onečišćenje.
OPG Bačak	Turizam	Rekonstrukcija i dogradnja postojećih objekata u cilju	Veliko Trojstvo, Općina	Ideja	Da	Da, dva radna mjesta	350.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije.

		smještajnog kapaciteta, nadogradnja na postojeću kušaonicu i izgradnja dječjeg igrališta.	Veliko Trojstvo					
OPG Hluda	Primarna poljoprivredna proizvodnja i prerada	Povećati površinu s bučama golicama, mali pogon pranja i sušenja koštica.	Kobasičari, Općina Kapela	Ideja	Ne	Ne	10.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije
OPG Lorena Ćurić	Turizam	Kupovina zemljišta i izgradnja kućica za odmor, manji prostor za okupljanja 30 do 50 ljudi.	Kapela, Općina Kapela	Ideja	Ne	Ne	200.000,00 eura	Solarni paneli za struju i vodu, bicikli za vožnju.
OPG Željko Krvar	Prerada poljoprivrednih proizvoda	Prerada voća, sokovi, džemovi, pekmezi i destilacija	Kapela, Općina Kapela	Ideja	Ne	Ne	100.000,00 eura	Sušenje voća uz pomoć solarnih panela i kolektora za toplu vodu
OPG Goran Pranjic	Primarna poljoprivredna proizvodnja	Kupovina zemlje, nabava mehanizacije (traktor, kosa, pauk, balirka). Nastavak ekološke poljoprivrede, proširenje	Kapela, Općina Kapela	Ideja	Da	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije (struja, voda), digitalizacija proizvodnje, briketirka za sekundarne nuspojave (vuna), montažni objekti za ovce sa solarnim panelima.

		matičnog stada ovaca, kupovina zemlje za pašnjake, mehanizacija.						
Općina Kapela u partnerstvu s OŠ Mirka Pereša Kapela, Udrugom Studentski inkubator Veleučilišta u Bjelovaru (Mehatronika i Računarstvo) i Akademijom likovnih umjetnosti ZG	Ruralna infrastruktura – obrazovanje	STEM park i STEM laboratorij na području općine Kapela. Studenti VUB-a sa svojim profesorima mentorima osmislili bi elemente STEM labosa, održavali radionice za djecu i mlade i osposobili učitelje OŠ za provedbu radionica. Studenti ALU, kiparskog odsjeka osmislili bi i izradili elemente STEM parka u sklopu dugogodišnjeg projekta „Svijetle pruge“.	Općina Kapela	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije za STEM laboratorij i STEM park, sadnja stabala u STEM parku, upotreba lokalnih materijala za STEM park, interdisciplinarno učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja.
Općina Nova Rača u	Ruralna infrastruktura	STEM park i STEM laboratorij	Općina Kapela	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije za STEM laboratorij i STEM park,

partnerstvu s OŠ Ivana Viteza Trnskog, Udrugom Studentski inkubator Veleučilišta u Bjelovaru (Meatronika i Računarstvo) i Akademijom likovnih umjetnosti ZG	ura – obrazovanje	na području općine Kapela. Studenti VUB-a sa svojim profesorima mentorima osmislili bi elemente STEM labosa, održavali radionice za djecu i mlade i osposobili učitelje OŠ za provedbu radionica. Studenti ALU, kiparskog odsjeka osmislili bi i izradili elemente STEM parka u sklopu dugogodišnjeg projekta „Svijetle pruge“.						sadnja stabala u STEM parku, upotreba lokalnih materijala za STEM park, interdisciplinarno učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja.
Općina Rovišće u partnerstvu OŠ Rovišće, Udrugom Studentski inkubator Veleučilišta u Bjelovaru	Ruralna infrastruktura - obrazovanje	STEM park i STEM laboratorij na području općine Kapela. Studenti VUB-a sa svojim profesorima mentorima osmislili bi	Općina Rovišće	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije za STEM laboratorij i STEM park, sadnja stabala u STEM parku, upotreba lokalnih materijala za STEM park, interdisciplinarno učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja.

(Mehatronika i Računarstvo) i Akademijom likovnih umjetnosti ZG		elemente STEM labosa, održavali radionice za djecu i mlade i osposobili učitelje OŠ za provedbu radionica. Studenti ALU, kiparskog odsjeka osmislili bi i izradili elemente STEM parka u sklopu dugogodišnjeg projekta „Svijetle pruge“.						
Općina Severin u partnerstvu s OŠ Ivana Viteza Trnskog, Udrugom Studentski inkubator Veleučilišta u Bjelovaru (Mehatronika i Računarstvo) i Akademijom likovnih umjetnosti ZG	Ruralna infrastruktura – obrazovanje	STEM park i STEM laboratorij na području općine Kapela. Studenti VUB-a sa svojim profesorima mentorima osmislili bi elemente STEM labosa, održavali radionice za djecu i mlade i osposobili učitelje OŠ za provedbu radionica.	Općina Severin	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije za STEM laboratorij i STEM park, sadnja stabala u STEM parku, upotreba lokalnih materijala za STEM park, interdisciplinarno učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja.

		Studenti ALU, kiparskog odsjeka osmislili bi i izradili elemente STEM parka u sklopu dugogodišnjeg projekta „Svijetle pruge“.						
Općina Šandrovac u partnerstvu s OŠ Veliko Trojstvo, Udrugom Studentski inkubator Veleučilišta u Bjelovaru (Mehatronika i Računarstvo) i Akademijom likovnih umjetnosti ZG	Ruralna infrastruktura – obrazovanje	STEM park i STEM laboratorij na području općine Kapela. Studenti VUB-a sa svojim profesorima mentorima osmislili bi elemente STEM labosa, održavali radionice za djecu i mlade i osposobili učitelje OŠ za provedbu radionica. Studenti ALU, kiparskog odsjeka osmislili bi i izradili elemente STEM parka u sklopu dugogodišnjeg	Općina Šandrovac	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije za STEM laboratorij i STEM park, sadnja stabala u STEM parku, upotreba lokalnih materijala za STEM park, interdisciplinarno učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja.

		projekta „Svijetle pruge“.						
Općina Velika Pisanica u partnerstvu s OŠ Velika Pisanica, Udrugom Studentski inkubator Veleučilišta u Bjelovaru (Mehatronika i Računarstvo) i Akademijom likovnih umjetnosti ZG	Ruralna infrastruktura – obrazovanje	STEM park i STEM laboratorij na području općine Kapela. Studenti VUB-a sa svojim profesorima mentorima osmislili bi elemente STEM labosa, održavali radionice za djecu i mlade i osposobili učitelje OŠ za provedbu radionica. Studenti ALU, kiparskog odsjeka osmislili bi i izradili elemente STEM parka u sklopu dugogodišnjeg projekta „Svijetle pruge“.	Općina Velika Pisanica	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije za STEM laboratorij i STEM park, sadnja stabala u STEM parku, upotreba lokalnih materijala za STEM park, interdisciplinarno učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja.
Općina Veliki Grđevac u suradnji s OŠ Mate Lovraka Veliki	Ruralna infrastruktura – obrazovanje	STEM park i STEM laboratorij na području općine Kapela. Studenti VUB-a	Općina Veliki Grđevac	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije za STEM laboratorij i STEM park, sadnja stabala u STEM parku, upotreba lokalnih materijala za STEM park, interdisciplinarno

Grđevac, Udrugom Studentski inkubator Veleučilišta u Bjelovaru (Meatronika i Računarstvo) i Akademijom likovnih umjetnosti ZG		sa svojim profesorima mentorima osmislili bi elemente STEM labosa, održavali radionice za djecu i mlade i osposobili učitelje OŠ za provedbu radionica. Studenti ALU, kiparskog odsjeka osmislili bi i izradili elemente STEM parka u sklopu dugogodišnjeg projekta „Svijetle pruge“.						učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja.
Općina Veliko Trojstvo u partnerstvu s OŠ Veliko Trojstvo, Udrugom Studentski inkubator Veleučilišta u Bjelovaru (Meatronika i Računarstvo) i	Ruralna infrastruktura - obrazovanje	STEM park i STEM laboratorij na području općine Kapela. Studenti VUB-a sa svojim profesorima mentorima osmislili bi elemente STEM labosa, održavali radionice za djecu	Općina Veliko Trojstvo	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije za STEM laboratorij i STEM park, sadnja stabala u STEM parku, upotreba lokalnih materijala za STEM park, interdisciplinarno učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja.

Akademijom likovnih umjetnosti ZG		i mlade i osposobili učitelje OŠ za provedbu radionica. Studenti ALU, kiparskog odsjeka osmislili bi i izradili elemente STEM parka u sklopu dugogodišnjeg projekta „Svijetle pruge“.						
Općina Zrinski Topolovac u partnerstvu s OŠ Rovišće, Udrugom Studentski inkubator Veleučilišta u Bjelovaru (Mehatronika i Računarstvo) i Akademijom likovnih umjetnosti ZG	Ruralna infrastruktura – obrazovanje	STEM park i STEM laboratorij na području općine Kapela. Studenti VUB-a sa svojim profesorima mentorima osmislili bi elemente STEM labosa, održavali radionice za djecu i mlade i osposobili učitelje OŠ za provedbu radionica. Studenti ALU, kiparskog odsjeka osmislili bi i	Općina Zrinski Topolovac	Ideja	Ne	Ne	30.000,00 eura	Obnovljivi izvori energije za STEM laboratorij i STEM park, sadnja stabala u STEM parku, upotreba lokalnih materijala za STEM park, interdisciplinarno učenje kroz kombinaciju raznih STEM područja.

		izradili elemente STEM parka u sklopu dugogodišnjeg projekta „Svijetle pruge“.							
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PRILOG 6. POPIS KRATICA

AGRONET	Elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
BBŽ	Bjelovarsko-bilogorska županija
CLLD	eng. <i>Community Led Local Development</i> - Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
EPFR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HOK	Hrvatska obrtnička komora
IT	Informacijske tehnologije
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa
LEADER	Program Europske unije za razvoj ruralnih područja fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale</i>
LRS	Lokalna razvojna strategija
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
NUTS	Nacionalna klasifikacija statističkih regija
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
PRR	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020.
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
RH	Republika Hrvatska
SPZPP	Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027.
STEM	Od engleskih riječi: science, technology, engineering i mathematics Znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika
TZ	Turistička zajednica
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika EU-a